

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 146 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną. Składa się na nią polityka odzwierciedlająca działania państwa na różnych płaszczyznach społecznych i gospodarczych, między innymi polityka bezpieczeństwa, polityka zdrowotna oraz polityka rozwoju. Projektowana ustawa zawiera regulacje z zakresu polityki rozwoju realizowanej przy współudziale środków finansowych pochodzących ze środków europejskich służących realizacji unijnej polityki regionalnej. Projekt stanowi kluczową regulację mającą umożliwić dokonanie skutecznej absorpcji całej przysługującej Polsce alokacji z nowego budżetu wieloletniego Unii Europejskiej, jak również ze środków unijnego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Projekt ustawy określa kompleksowe rozwiązania wdrożeniowe dedykowane zarządzaniu programami z zakresu polityki spójności, opisanymi w tzw. umowie partnerstwa (przepisy w tym zakresie są co do zasady analogiczne do rozwiązań stosowanych już obecnie w programach polityki spójności, określonych w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020).

Konieczność opracowania nowej ustawy wynika z rozpoczęcia w 2021 roku nowej, siedmioletniej perspektywy finansowania polityki spójności z budżetu Unii Europejskiej, w oparciu o nowy pakiet unijnych aktów prawnych regulujących zasady wdrażania tej polityki.

Poszczególne przepisy projektu ustawy w zakresie wdrożenia programów w zakresie polityki spójności opracowane zostały w oparciu o:

- 1) rozporządzenie ogólne – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159);
- 2) rozporządzenie EFRR i Funduszu Spójności - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 60);

- 3) rozporządzenie EFS+ – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 21);
- 4) rozporządzenie Interreg – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 94);
- 5) rozporządzenie FST – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 1).

W projekcie ustawy wprowadza się przepisy szczegółowe zapewniające pewność prawną w zakresie, w jakim przepisy unijne są nieprecyzyjne lub niewystarczające z punktu widzenia systemu prawa krajowego, m.in. w zakresie definiowania nieprawidłowości, systemu korekt, czy kontroli. Ustawa przewiduje także uproszczenia w systemie rozliczeń z beneficjentami oraz zmiany ustawy o finansach publicznych upraszczające wdrażanie funduszy polityki spójności.

Głównym celem projektowanej ustawy jest:

- wprowadzenie mechanizmów koordynacji realizacji programów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności;
- określenie podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności, ich zadań i trybu współpracy między nimi;
- zdefiniowanie zasad wdrażania funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności;
- zdefiniowanie podstawowych dokumentów służących wdrażaniu funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności.

Projekt ustawy określa m.in.:

- system instytucjonalny;
- kwestie finansowe związane m.in. z rozliczeniami z Komisją Europejską;

- kwestie dotyczące kontroli, nieprawidłowości i nakładania korekt;
- zasady wyboru projektów i procedurę odwoławczą;
- obowiązki związane z unijną polityką e-Cohesion;
- mechanizmy umożliwiające realizację instrumentów terytorialnych wynikających z rozporządzeń Komisji Europejskiej (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Inne Instrumenty Terytorialne);
- zasady monitorowania postępu i sprawozdawczości z realizacji programów oraz projektów.

Projekt przewiduje także zmianę ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w celu lepszego dostosowania zawartych w niej regulacji do potrzeb związanych z realizacją polityki spójności w Polsce oraz innych ustaw, w tym: ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym, ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki, ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego, ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa,

ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o wykonywaniu zadań z zakresu promocji polskiej gospodarki przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu Spółka Akcyjna, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym, ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju, ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw oraz ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych. Regulacje powyższych aktów prawnych rozszerzono m.in. o odwołanie do przepisów projektowanej ustawy, tak aby umożliwić finansowanie działań określonych w poszczególnych ustawach również ze środków polityki spójności w ramach perspektywy finansowej 2021–2027.

Uzasadnienie szczegółowe

Rozdział 1. Przepisy ogólne.

W Rozdziale 1 (art. 1 – 3) zawarto szereg regulacji o ogólnym charakterze, między innymi przepis określający przedmiot regulacji (art. 1). W **art. 1** ust. 2 pkt 1 i 2 wskazano wyłączenia spod ustawy programów, o których mowa w art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz programów, o których mowa w art. 2 pkt 17 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Natomiast w ust. 2 pkt 3 art. 1 wyłączono programy w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2021-2027 z EFS+ dotyczących wsparcia na przeciwdziałanie deprecywacji materialnej. Konieczność uregulowania zasad dotyczących wykorzystania środków europejskich na przeciwdziałanie deprecywacji materialnej wynika z połączenia dawnego Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) z Europejskim Funduszem Społecznym w jeden instrument, tj. Europejski Fundusz Społeczny Plus, który będzie wdrażany w latach 2021-2027 w ramach polityki spójności. W związku z tym, że Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym w latach 2014-2020 był odrębnym instrumentem koordynowanym przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, co pozwoliło na wypracowanie i wdrożenie odpowiedniej struktury i systemu wdrażania dla tego instrumentu, zakłada się, że po połączeniu tego funduszu z Europejskim

Funduszem Społecznym (dalej: EFS) w perspektywie finansowej 2021-2027 należy utrzymać odrębne zasady jego realizacji, które zostały określone ramowo w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, z późn. zm.).

W art. 1 ust. 2 pkt 4 wskazano wyłączenie w zakresie środków pomocy technicznej w programach Interreg. Zgodnie z rozporządzeniem Interreg środki te nie są operacjami ani projektami. Środki pomocy technicznej są stawką ryczałtową naliczaną w procesie certyfikacji wydatków do Komisji Europejskiej. Ten sposób rozliczeń pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Komisją Europejską jest obligatoryjny. Zmiana sposobu rozliczeń środków pomocy technicznej w programach Interreg, w tym rezygnacja z projektowego podejścia do obsługi Pomocy Technicznej, nie pozwalają aby do tych środków stosowane były przepisy ustawy np. w zakresie kontroli, nieprawidłowości, audytów itd. Obsługa pomocy technicznej w programach Interreg będzie realizowana wyłącznie w oparciu o obowiązujące wprost przepisy rozporządzenia Interreg. Podmioty wykonujące zadania na rzecz programu Interreg i finansowane ze środków pomocy technicznej, będą wymienione w dokumencie programowym, zatwierdzanym przez Komisję Europejską. Wszystkie niezbędne regulacje pomiędzy Instytucją Zarządzającą a instytucjami działającymi na rzecz programu Interreg zostaną określone w dokumentach przyznających środki.

W **art. 2**, w celu zapewnienia czytelności i jednoznaczności projektowanych regulacji ustawowych, zawarto definicje najważniejszych pojęć używanych w projektowanej ustawie.

Wśród definiowanych pojęć znalazła się m.in. kluczowa z punktu widzenia przedmiotu regulacji definicja „umowy partnerstwa”. W celu zdefiniowania tego pojęcia posłużono się odwołaniem do art. 5 pkt 9a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), (dalej: uzppr), na gruncie którego przez umowę partnerstwa rozumie się umowę określającą uwarunkowania, cele i kierunki wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, przygotowaną z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych oraz zatwierdzoną przez Komisję Europejską.

W ustawie wskazano również, że pod pojęciem „fundusze strukturalne” należy rozumieć Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Fundusz Społeczny Plus, o których mowa w art. 1 rozporządzenia ogólnego.

Pod pojęciem „program” należy rozumieć krajowy program, program Interreg i regionalny program. Oznacza to, że każdy przepis ustawy dotyczący programu odnosi się do wszystkich ww. programów.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 20 projektu ustawy krajowym programem jest program służący realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności w rozumieniu art. 5 pkt 7a lit. a uzppr uchwalony przez Radę Ministrów i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte w umowie partnerstwa, które mają być osiągnięte za pomocą funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności lub Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, będący podstawą realizacji określonych w nim działań, stanowiący program, o którym mowa w art. 22 rozporządzenia ogólnego.

Definicja „regionalnego programu” jest analogiczna do definicji „krajowego programu”. Różnica polega na tym, że program ten jest uchwalany i przedkładany Komisji Europejskiej przez zarząd województwa. Natomiast program Interreg został zdefiniowany jako program, o którym mowa w art. 8 rozporządzenia Interreg, na przystąpienie do którego wyraziła zgodę Rada Ministrów, przyjęty przez Komisję Europejską, będący podstawą realizacji działań w nim określonych. W przypadku programów realizowanych na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej zgoda Rady Ministrów dotyczy również umowy finansowej, o której mowa w art. 59 rozporządzenia Interreg.

W art. 2 zdefiniowano również pojęcie „beneficjent”, oznaczające podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 9 rozporządzenia ogólnego. W art. 2 rozporządzenia ogólnego przewidziano, iż „beneficjent” oznacza podmiot publiczny lub prywatny, podmiot mający osobowość prawną lub niemający osobowości prawnej bądź osobę fizyczną, odpowiedzialne za inicjowanie lub inicjowanie i wdrażanie operacji; w kontekście programów pomocy państwa (pomocy publicznej) „beneficjent” oznacza przedsiębiorstwo, które otrzymuje pomoc; w kontekście instrumentów finansowych „beneficjent” oznacza podmiot, który wdraża fundusz powierniczy, lub, jeżeli nie istnieje struktura z funduszem powierniczym podmiot wdrażający fundusz szczegółowy, lub, jeżeli instytucja zarządzająca zarządza instrumentem finansowym, instytucję zarządzającą. Natomiast „beneficjentem” w kontekście partnerstwa publiczno-prywatnego jest podmiot publiczny inicjujący operację PPP lub partner prywatny wybrany do jej wdrażania. Z kolei w kontekście pomocy de minimis udzielanej zgodnie z rozporządzeniami Komisji (UE) nr 1407/2013 lub (UE) nr 717/2014 państwo członkowskie

może zdecydować, że beneficjentem do celów rozporządzenia ogólnego jest podmiot udzielający pomocy, w przypadku gdy jest on odpowiedzialny za inicjowanie operacji lub za inicjowanie i wdrażanie operacji. W ustawie zdefiniowano także pojęcie „wnioskodawca”, oznaczające podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu.

W celu zapewnienia przejrzystości przepisów ustawy wprowadzono pojęcia „rozporządzenia ogólnego”, „rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności”, „rozporządzenia EFS+”, „rozporządzenia FST” oraz „rozporządzenia Interreg”. Przez „rozporządzenie ogólne” rozumie się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159), „rozporządzenie EFRR i Funduszu Spójności” oznacza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 60), „rozporządzenie EFS+” – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 21), „rozporządzenie FST” - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 1) natomiast „rozporządzenie Interreg” oznacza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 94).

W słowniczku znajdują się ponadto definicje instytucji zaangażowanych w proces realizacji programów polityki spójności, tj. instytucji zarządzającej (instytucja, o której mowa w art. 71 rozporządzenia ogólnego lub w art. 46 rozporządzenia Interreg), pośredniczącej (podmiot, któremu została powierzona, w drodze porozumienia albo umowy zawartej z instytucją

zarządzającą, realizacja zadań w ramach programu), wdrażającej (podmiot, któremu została powierzona w drodze porozumienia albo umowy zawartej z instytucją pośredniczącą, realizacja zadań w ramach programu) i instytucji audytowej (instytucja, o której mowa w art. 71 rozporządzenia ogólnego lub w art. 45 i art. 46 rozporządzenia Interreg). Należy mieć na względzie, że w przypadku programu Interreg pojęcie instytucji zarządzającej odnosi się jedynie do sytuacji, w której instytucja zarządzająca została ustanowiona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast pojęcie instytucji pośredniczącej i wdrażającej dotyczy krajowego i regionalnego programu.

Ponadto, ze względu na specyfikę programu Interreg, wprowadzono definicje wspólnego sekretariatu oraz krajowego kontrolera, które zdefiniowano przez odwołanie się odpowiednio do art. 46 ust. 2 i 4 rozporządzenia Interreg.

W art. 2 zdefiniowano również pojęcie „projekt”, jako przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte finansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych Funduszu Spójności albo Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w ramach programu.

Wśród definiowanych pojęć wyjaśniono także pojęcia „finansowania UE” i „współfinansowania krajowego z budżetu państwa”.

Ilekcioć w projektowanej ustawie jest mowa o „finansowaniu UE”, należy rozumieć, że w odniesieniu do krajowego i regionalnego programu są to środki pochodzące z budżetu środków europejskich oraz podlegające refundacji przez Komisję Europejską środki budżetu państwa przeznaczone na realizację projektów pomocy technicznej wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu. W przypadku programu Interreg są to środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej, pochodzące z budżetu programu Interreg, wypłacane na rzecz beneficjenta w ramach projektu.

„Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa” oznacza środki budżetu państwa nie pochodzące z budżetu środków europejskich, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu, z wyłączeniem podlegających refundacji przez Komisję Europejską środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej i projektów Interreg.

W art. 2 zawarto także definicję umowy o dofinansowanie projektu, przez którą rozumie się umowę zawartą pomiędzy właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania, albo porozumienie zawarte pomiędzy właściwą instytucją a wnioskodawcą, będącym państwową jednostką budżetową, którego projekt został wybrany do dofinansowania, zawierającą co najmniej elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.), (dalej: ufp). Definicja uwzględnia również specyfikę programów Interreg, wskazując odrębnie, co należy rozumieć przez umowę w przypadku tych programów.

Inną podstawą dofinansowania, która również została zdefiniowana w art. 2, jest „decyzja o dofinansowaniu projektu”. Jest to decyzja podjęta przez jednostkę sektora finansów publicznych, która stanowi podstawę dofinansowania projektu, w przypadku gdy ta jednostka jest jednocześnie instytucją udzielającą dofinansowania oraz wnioskodawcą.

W art. 2 znajduje się także definicja korekty finansowej, nieprawidłowości systemowej i nieprawidłowości indywidualnej, jak również szczegółowego opisu priorytetów programu. W dokumencie tym w precyzyjny sposób opisano zakres działań możliwych do realizacji w ramach każdego priorytetu, katalog beneficjentów pomocy, przykładowe koszty kwalifikowalne, możliwość wystąpienia pomocy publicznej, itd. Ogólny, zwięzły opis priorytetów znajduje się w programie.

Wśród definiowanych pojęć wyjaśniono także pojęcie wytycznych, wskazując, że jest to instrument prawny określający ujednolicone warunki i procedury wdrażania funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji skierowane do instytucji uczestniczących w realizacji programów oraz stosowane przez te instytucje na podstawie właściwego porozumienia, kontraktu programowego, o którym mowa w art. 5 pkt 4d uzppr, albo umowy oraz przez beneficjentów na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu.

W **art. 3** wskazano, że, o ile ustawa nie stanowi inaczej, zadania państwa członkowskiego określone w przepisach rozporządzenia ogólnego wykonuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Wprowadzenie do ustawy pojęcia państwa członkowskiego wiąże się przede wszystkim z faktem, iż na mocy art. 10 rozporządzenia ogólnego, umowa partnerstwa zawierana jest pomiędzy Komisją Europejską a państwem członkowskim, a nie z określonym

podmiotem funkcjonującym w systemie władzy wykonawczej państw członkowskich. Oznacza to, iż w perspektywie finansowej 2021-2027 (podobnie, jak w perspektywie finansowej 2014-2020) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego będzie pełnił więcej niż jedną funkcję w systemie realizacji polityki spójności:

- w krajowych programach będą to funkcje państwa członkowskiego, w rozumieniu rozporządzenia ogólnego, oraz instytucji zarządzającej (która będzie również wykonywała funkcje księgowo),
- w regionalnych programach będzie to funkcja państwa członkowskiego,
- w programach Interreg będą to funkcje państwa członkowskiego w rozumieniu rozporządzenia ogólnego.

Przyjęte rozwiązanie pozwoli zapewnić sprawną, opartą na doświadczeniach zdobytych w poprzednich perspektywach finansowych, reprezentację Polski w kontaktach z Komisją Europejską i innymi instytucjami Unii Europejskiej w sprawach związanych z realizacją programów oraz zapewnieniem właściwej koordynacji w obszarze realizacji polityki spójności na poziomie całego państwa, w tym stworzenie jednolitych zasad wdrażania programów z uwzględnieniem wymogów prawa unijnego oraz wytycznych Komisji Europejskiej.

Ponadto, w kontekście samego sformułowania „państwo członkowskie”, należy mieć na względzie różnice w sposobie rozumienia tego pojęcia na gruncie przepisów rozporządzenia ogólnego oraz rozporządzenia Interreg. W odniesieniu do programów Interreg państwo członkowskie może być rozumiane dwojako – jako podmiot koordynujący, organizujący i odpowiedzialny za realizację programu albo jako strona umowy, na mocy której realizowany jest program Interreg. Aby zróżnicować dwojaką rolę, jaką państwo członkowskie pełni w ramach programów Interreg, w ustawie wprowadzono – poza ogólnym pojęciem państwa członkowskiego, wspólnym dla wszystkich programów – instytucję koordynatora Interreg, który wykonuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zadania państwa członkowskiego związane z realizacją programu Interreg.

Rozdział 2. Koordynacja realizacji programów.

W Rozdziale 2 (art. 4 i art. 5) uregulowano kwestie związane z koordynacją realizacji programów polityki spójności, stanowiących instrument realizacji umowy partnerstwa.

W związku z faktem, że minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego odpowiada za całokształt realizacji postanowień umowy partnerstwa, przyznano mu funkcję koordynacyjną

związaną z realizacją wszystkich programów polityki spójności (**art. 4**). W art. 4 wskazano katalog przykładowych zadań realizowanych przez tego ministra w związku z pełnieniem przez niego funkcji koordynacyjnej.

Zdecentralizowany system realizacji polityki spójności w Polsce, na który składają się krajowe programy oraz 16 regionalnych programów wymagają wzmocnionej, skutecznej koordynacji wdrażania programów sprawowanej przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Art. 14g uzppr nakreśla ogólnie rolę ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego jako państwa członkowskiego w odniesieniu do dokumentów programowych. Istnieje jednak zasadność doprecyzowania funkcji koordynacyjnych tego ministra. Główne kompetencje i uprawnienia ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczące koordynacji zostały wskazane w art. 4.

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, podobnie jak w perspektywie 2014-2020, zapewnia zgodność programów i ich zmian z umową partnerstwa, wydaje wytyczne dotyczące wdrażania funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności oraz monitoruje realizację programów. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego pełniący funkcję państwa członkowskiego zapewnia sprawną realizację wszystkich programów. W tym celu ustanawia cele finansowe i rzeczowe dla programów oraz weryfikuje ich wykonanie. W razie potrzeby wydaje stosowne rekomendacje i może podejmować działania mające na celu zapewnienie sprawnej realizacji programów – np. wprowadzenie mechanizmów efektywnościowych, inicjowanie i wprowadzanie uproszczeń i zmian w prawie), bez uszczerbku dla kompetencji instytucji zarządzających, które odpowiadają za realizację programów.

Ponadto minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego reprezentuje Rzeczpospolitą Polską w kontaktach z Komisją Europejską w zakresie związanym z realizacją programów, uczestniczy w charakterze członka w komitetach monitorujących regionalne programy oraz zapewnia system informacji i promocji w zakresie programów, w tym prowadzenie portalu, o którym mowa w art. 46 rozporządzenia ogólnego.

W **art. 5** uregulowano jedno z narzędzi koordynacji realizacji programów, tj. kwestie związane z wydawaniem przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wytycznych, których rolą jest zapewnienie jednolitych mechanizmów wdrażania funkcjonujących we wszystkich programach, zgodnych z prawem Unii Europejskiej oraz wymaganiami określonymi przez Komisję Europejską (np. w formie indykatywnych wytycznych). Wyraźnie wskazano, że wytyczne kierowane są wyłącznie do instytucji

uczestniczących w realizacji wszystkich programów lub wybranych programów. Z regulacji tej wynika, że wytyczne nie mogą stanowić samoistnej podstawy praw i obowiązków wnioskodawców ani beneficjentów. W art. 5 opisano również procedurę opiniowania projektu wytycznych i ich zmian.

Rozdział 3. System realizacji programu.

W Rozdziale 3 (art. 6 i art. 7) zawarto postanowienia dotyczące systemu realizacji programu.

W **art. 6** zawarto regulację definiującą system realizacji programu, tj. wskazano, że system realizacji programu zawiera warunki i procedury obowiązujące instytucje uczestniczące w realizacji programów, obejmujące w szczególności zarządzanie, monitorowanie, ewaluację, kontrolę i sprawozdawczość nakładanie korekt finansowych, odzyskiwanie kwot podlegających zwrotowi oraz sposób koordynacji działań tych instytucji. Użycie w przepisie pojęcia „w szczególności” oznacza, że zdecydowano się na przytoczenie w ustawie jedynie najistotniejszych kwestii opisanych w systemie realizacji. System realizacji może zatem dotyczyć również innych zagadnień (np. kwestie nieprawidłowości, informacji i promocji itd.)

. Pojęcie systemu realizacji programu wprowadza się w celu objęcia jednym terminem oraz usankcjonowania w akcie prawa powszechnie obowiązującego dokumentów, które są opracowywane przez właściwe podmioty zaangażowane w proces realizacji programów.

W projekcie ustawy wskazano również, że podstawę systemu realizacji programu mogą stanowić w szczególności przepisy prawa powszechnie obowiązującego, wytyczne, szczegółowy opis priorytetów programu, opis systemu zarządzania i kontroli, który zawiera opis funkcji i procedur obowiązujących w instytucji, o którym mowa w art. 72 rozporządzenia ogólnego, oraz instrukcje wykonawcze zawierające procedury działania właściwych instytucji. Jednocześnie należy mieć na względzie, że zasady realizacji programów określone będą wyłącznie w tych elementach systemu realizacji, które będą określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, natomiast elementy systemu realizacji niemające normatywnego charakteru będą określać kierunki realizacji tych zasad. System realizacji programu nie będzie samoistną podstawą praw i obowiązków beneficjentów funduszy UE ani nie będzie tworzył zasad wdrażania programów, z wyjątkiem tych elementów, które ujęte będą w aktach prawa powszechnie obowiązującego lub – w przypadku praw i obowiązków beneficjentów – w umowach o dofinansowanie projektu albo decyzjach o dofinansowaniu projektu.

W **art. 7** określono obowiązki instytucji zarządzającej w zakresie ogłaszania treści szczegółowego opisu priorytetów programu oraz terminu od którego ww. dokument lub jego zmiany są stosowane.

Rozdział 4. System instytucjonalny.

W Rozdziale 4 (art. 8 – art. 14) określono instytucjonalny system wdrażania programów.

W **art. 8** ust. 1 wskazano, kto pełni funkcję instytucji zarządzającej w przypadku krajowego programu, programu Interreg oraz regionalnego programu.

W art. 8 ust. 2 opisano część zadań, za realizację których odpowiada instytucja zarządzająca. Należą do nich m.in. nakładanie korekt, oraz odzyskiwanie kwot podlegających zwrotowi, w tym:

- a) wydawanie decyzji o zwrocie środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań oraz decyzji o zapłacie odsetek, o których mowa odpowiednio w przepisach art. 207 ust. 9 i art. 189 ust. 3b ufp – w tym również wydawanie decyzji w przypadku złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w powyższym zakresie,
- b) wydawanie decyzji o umorzeniu w całości albo w części oraz o odroczeniu albo rozłożeniu na raty spłaty należności wynikających z obowiązku zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- c) rozpatrywanie odwołań od decyzji, o których mowa w lit. a i b, wydawanych w pierwszej instancji przez instytucję pośredniczącą albo instytucję wdrażającą.

W omawianym przepisie do zadań instytucji zarządzającej regionalnym programem zostało dodatkowo przypisane zadanie polegające na zapewnieniu środków stanowiących równowartość dofinansowania w przypadku nałożenia korekt finansowych będących efektem działań lub zaniechań instytucji zarządzającej, instytucji pośredniczącej lub instytucji wdrażającej. Przepis nie będzie miał zastosowania w sytuacji, gdy wspomniane okoliczności wystąpiły na skutek działania lub zaniechania organów państwa. Brak przedmiotowej regulacji oznaczałby konieczność nieuzasadnionego pokrywania kosztów działań lub zaniechań instytucji regionalnych ze środków budżetu państwa lub budżetu środków europejskich.

W ślad za rozwiązaniami prawa unijnego w tym zakresie przyjęto, że pełną odpowiedzialność za prawidłowość realizacji programu ponosi instytucja zarządzająca (**art. 9** ust. 8). Zgodnie z

treścią art. 9 ust. 1, instytucja zarządzająca krajowym albo regionalnym programem może powierzyć realizację części zadań instytucji pośredniczącej.

Instytucja pośrednicząca może, za zgodą instytucji zarządzającej, powierzyć realizację wybranych zadań związanych z wdrażaniem programów instytucji wdrażającej (art. 9 ust. 2). Jednocześnie, powierzenie instytucji wdrażającej części zadań, nie zwalnia instytucji pośredniczącej z odpowiedzialności za ich realizację (art. 9 ust. 4).

W zależności od charakteru instytucji pośredniczącej/wdrażającej powierzenie kompetencji będzie się odbywać w drodze porozumienia administracyjnego (jednostka z sektora finansów publicznych) albo umowy (jednostka spoza sektora finansów publicznych).

W art. 9 ust. 5 wskazano również, że instytucja zarządzająca lub, za jej zgodą, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca może nabywać usługi związane z realizacją swoich zadań od innych podmiotów, przy czym pod pojęciem „swoje zadania” należy rozumieć zadania powierzone odpowiednio przez instytucję zarządzającą lub pośredniczącą na podstawie porozumienia albo umowy. Jednocześnie fakt zlecenia usługi nie wyłącza odpowiedzialności instytucji zlecającej za jej prawidłową realizację (ust. 6). Instytucja zarządzająca nie może zlecać usług polegających na prowadzeniu kontroli systemowych. Instytucja zarządzająca nie może dodatkowo powierzyć zadań związanych z tworzeniem i przesyłaniem do KE wniosków o płatność okresową oraz rocznych zestawień wydatków, czyli pełnieniem tzw. funkcji księgowej, ani zlecać usług polegających na realizacji tych zadań (ust. 7).

Zgodnie z **art. 10** instytucja zarządzająca programem Interreg może powierzyć, w drodze porozumienia albo umowy, zadania związane z realizacją programu Interreg wspólnemu sekretariatowi lub instytucji pośredniczącej.

W **art. 11** wprowadzona została regulacja dotycząca odpowiedzialności instytucji pośredniczącej i wdrażającej oraz wspólnego sekretariatu za nieprawidłową realizację powierzonych zadań. Instytucja powierzająca, lub – w odniesieniu do instytucji wdrażającej – również instytucja zarządzająca, może, w zależności od powagi uchybienia, wydać zalecenia dotyczące poprawy w zakresie nieprawidłowo realizowanych zadań, nieprzestrzegania przepisów prawa lub działania niezgodnie z systemem realizacji programu oraz wskazać termin ich usunięcia, zobowiązać instytucję do podjęcia określonych działań naprawczych wraz ze wskazaniem terminu ich wykonania a nawet anulować część albo całość dofinansowania przyznanego instytucji z pomocy technicznej. Jednocześnie, zalecenia

wydane instytucji, której powierzono zadania są wiążące co do celu, natomiast plan działań naprawczych zarówno co do celu, jak i sposobu jego realizacji.

Dodatkowym czynnikiem dyscyplinującym instytucje, którym została powierzona realizacja zadań jest regulacja zawarta w art. 11 ust. 2 i 3 stanowiąca, że w przypadku nałożenia korekty finansowej w wyniku uchybienia instytucji pośredniczącej lub wdrażającej, anulowanie części albo całości dofinansowania nie zwalnia instytucji, która dopuściła się uchybień lub instytucji zobowiązanej do wypłaty dofinansowania, z obowiązku wypłaty równowartości dofinansowania należnego beneficjentowi. Oznacza to, że każda instytucja będzie zobowiązana pokryć należność wobec beneficjenta ze środków znajdujących się w jej budżecie albo w inny sposób zapewnić środki na wypłatę równowartości dofinansowania należnego beneficjentowi. W przypadku, gdy należne beneficjentom dofinansowanie zostało już wypłacone, instytucja będzie zobowiązana do zwrotu stosowanych kwot do budżetu środków europejskich lub budżetu państwa, w zależności od źródła pochodzenia środków przekazanych beneficjentom. Zasady odpowiedzialności finansowej poszczególnych podmiotów będą określone w odpowiednim porozumieniu/umowie o powierzeniu zadań (art. 11 ust. 4).

W **art. 12** ust. 1 w odniesieniu do realizacji programu Interreg wskazano podmiot pełniący funkcję koordynatora Interreg. Ilekroć w ustawie mowa jest o koordynatorze Interreg, pod tym pojęciem należy rozumieć ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego w celu realizacji programu Interreg na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zadania państwa członkowskiego określone w rozporządzeniu ogólnym i Interreg. Definicja ta została wprowadzona do ustawy w celu odróżnienia zadań państwa członkowskiego wynikających z bycia jednym z państw (państwem – stroną o równorzędnych prawach i obowiązkach) realizujących program Interreg od zadań związanych z koordynacją realizacji polityki spójności wskazanych w rozporządzeniu ogólnym. W ustawie wskazano również, że koordynator Interreg może powierzyć krajowemu kontrolerowi część zadań związanych z realizacją programu Interreg (art. 12 ust. 2). W ustawie przewidziano możliwość powierzenia przez koordynatora programów Interreg zadań krajowemu kontrolerowi, ponieważ zgodnie z art. 46 rozporządzenia Interreg państwo członkowskie może wyznaczyć podmiot odpowiedzialny za prowadzenie kontroli wydatków beneficjentów na jego terytorium.

W **art. 13** wskazano, że Instytucją audytową jest Szef Krajowej Administracji Skarbowej, z wyłączeniem programu Interreg Polska-Rosja, gdzie funkcję instytucji audytowej będzie pełnił Wojewoda Lubelski.

W **art. 14** zawarto analogiczną do obowiązującej w perspektywie 2014-2020, regulację dotyczącą instytucji Rzecznika Funduszy Europejskich. Zgodnie z art. 14 projektu ustawy Rzecznik jest obowiązkowo powoływany na poziomie każdej instytucji zarządzającej - ust. 1, natomiast jego powołanie na poziomie instytucji pośredniczącej i wdrażającej jest dobrowolne - ust. 2. Ustawa nie przesądza, czy Rzecznik może w ramach danej instytucji realizować inne zadania jej przypisane, nie może natomiast dochodzić do konfliktu interesów polegającego na tym, że Rzecznik rozpatruje sprawy dotyczące czynności wykonywanych przez niego samego w ramach innych obowiązków służbowych. Ust. 3 wskazuje otwarty katalog zadań Rzecznika, który obejmuje zarówno rozpatrywanie zgłoszeń przyjmujących charakter skarg, rozpatrywanie postulatów odnoszących się do działalności danej instytucji/realizacji programu, jak i udzielanie stosownych wyjaśnień. W tym zakresie Rzecznik może realizować także funkcję mediacyjną pomiędzy zgłoszeniodawcą a daną instytucją. Ponadto podejmuje również działania zmierzające do usprawnienia realizacji poszczególnych programów. Do zadań realizowanych przez Rzecznika oraz czynności podejmowanych przed nim przez zainteresowane podmioty nie będą stosowane przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, z późn. zm.), (dalej: kpa), z wyjątkiem działu VIII – skargi i wnioski, który znajdzie odpowiednie zastosowanie. Przepisów dotyczących postępowania przed Rzecznikiem nie stosuje się w zakresie procedury odwoławczej ponieważ w przepisach tych uregulowano szczegółowo postępowanie wobec wnioskodawców, którzy otrzymali negatywną ocenę projektu wybieranego w sposób konkurencyjny. Rzecznik nie będzie powoływany dla programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w związku z ich międzynarodowym charakterem.

Rozdział 5. Komitet monitorujący.

W art. 15 – art. 20 zawarto regulacje dotyczące komitetów monitorujących programy.

Regulacje zawarte w ww. przepisach mają na celu ujednoczenie struktury komitetów monitorujących oraz pojęcia partnerów z regulacjami unijnymi. Wzmacniają także kompetencje instytucji zarządzającej w kształtowaniu składu komitetu monitorującego.

W kontekście art. 38 ust. 1 rozporządzenia ogólnego w ustawie przesądzone zostało, że dla każdego programu powoływany jest komitet monitorujący (**art. 16** ust. 1), zaś w związku z art. 39 ust. 1 tego rozporządzenia uregulowano, że komitetowi monitorującemu przewodniczy przedstawiciel instytucji zarządzającej (art. 16 ust. 3). Dodatkowo przyjęto rozwiązanie,

zgodnie z którym minister do spraw rozwoju regionalnego wchodzi w skład komitetu monitorującego obligatoryjnie (instytucja zarządzająca nie zaprasza go do składu) (art. 16 ust. 2 pkt 1). Zapewni to efektywną realizację zadania dotyczącego koordynacji wdrażania programów i czuwania nad zapewnieniem osiągnięcia celów umowy partnerstwa i zgodności z nią programów.

W przedmiotowym projekcie zrezygnowano z przyjętego w poprzednich perspektywach finansowych podziału składu komitetu monitorującego na trzy grupy przedstawicieli: strony rządowej, samorządowej i partnerów. Wprowadzono model zgodny z rozporządzeniem ogólnym, w którym wyróżniono trzy kategorie podmiotów, tj.: instytucje państwa członkowskiego (na gruncie ustawy: minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych), instytucję zarządzającą wraz z instytucjami pośredniczącymi i wdrażającymi oraz partnerów w rozszerzonej definicji, zgodnej z podejściem wyrażonym w rozporządzeniu ogólnym i rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) Nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych] (art. 16 ust. 2).

W odniesieniu do reprezentacji instytucji zaangażowanych w realizację programów w komitecie monitorującym zaproponowano podejście zapewniające instytucji zarządzającej możliwość wyboru, które instytucje pośredniczące i wdrażające znajdują się w składzie komitetu monitorującego (art. 16 ust. 2 pkt 3). W przypadku programów o dużej liczbie instytucji pośredniczących i wdrażających podobnego typu instytucja zarządzająca może zdecydować, czy konieczne jest zapraszanie wszystkich instytucji do składu komitetu monitorującego. Jednocześnie ustawa pozwala instytucjom zarządzającym w szerokim zakresie swobodnie kształtować skład komitetu monitorującego (**art. 17** ust. 3).

Ustawa zmienia zasady wyboru organizacji pozarządowych w stosunku do rozwiązań funkcjonujących w perspektywie finansowej 2014 - 2020. Ponieważ w myśl rozwiązań unijnych stroną dialogu nie może być osoba fizyczna, zrezygnowano z wyboru konkretnych przedstawicieli organizacji pozarządowych do składu komitetu monitorującego na rzecz wyboru organizacji pozarządowych. Przewidziano, że

organizacje pozarządowe zostaną wyłonione w postępowaniach prowadzonych przez Radę Działalności Pożytku Publicznego lub właściwe Wojewódzkie Rady Działalności Pożytku Publicznego (art. 17 ust. 1 pkt 3). W **art. 18** określono podstawowe założenia i terminy dotyczące procedury wyłaniania organizacji pozarządowych oraz zasad współpracy Rad

Działalności Pożytku Publicznego z właściwymi instytucjami zarządzającymi. W ustawie wprowadzono przepis mówiący o konieczności unormowania w regulaminie komitetu monitorującego szczegółowych kwestii dotyczących możliwości wyłączenia podmiotu ze składu komitetu monitorującego lub zmiany jego przedstawiciela w komitecie monitorującym (art. 17 ust. 8). W ten sposób przepisy jednoznacznie wskazują, że podstawę dla zmian w składzie komitetu monitorującego, tj. wyłączenia podmiotu ze składu komitetu monitorującego, lub zmiany przedstawiciela w komitecie monitorującym, stanowi regulamin komitetu monitorującego. Regulacji dotyczących komitetów monitorujących nie stosuje się do programów Interreg (**art. 20**).

Rozdział 6. Przepływy finansowe i system rozliczeń.

W art. 21 – art. 23 określone zostały zasady funkcjonowania systemu przepływów i rozliczeń finansowych pomiędzy Polską a Komisją Europejską. Podkreślić należy, iż powyższe kwestie są w dużej mierze uregulowane w dwóch innych aktach prawnych, tj. ufp oraz w rozporządzeniu ogólnym. Omawiany rozdział reguluje tym samym jedynie kwestie nieuregulowane w żadnym z powyższych aktów prawnych.

Co do zasady system przepływów finansowych oraz rozliczania programów w ramach perspektywy finansowej 2021 - 2027 nie ulegnie większym zmianom w stosunku do rozwiązań funkcjonujących w perspektywie finansowej 2014 - 2020.

Utrzymano przepis (**art. 21**) przesądzający, że podstawą do wyliczenia wkładu unijnego, o której mowa w art. 112 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, są całkowite wydatki kwalifikowalne, przy czym, zgodnie z ust. 2, w przypadku programów Interreg podstawą do wyliczenia wkładu unijnego mogą być tylko kwalifikowalne wydatki publiczne. Wybranie jako podstawy wyliczenia wkładu unijnego całkowitych wydatków kwalifikowalnych (tj. wydatków publicznych i prywatnych łącznie) przyczyni się do ograniczenia wydatków publicznych – w tym przede wszystkim wydatków budżetu państwa – na realizację projektów.

Art. 22 określa tryb oraz terminy opracowywania i przekazywania przez instytucje krajowe (tj. instytucje zarządzające oraz instytucję audytową) dokumentów wymaganych przez Komisję Europejską w ramach procedury rocznego rozliczania wydatków. Biorąc pod uwagę kluczowy charakter omawianego procesu, którego rezultatem są transfery środków do państw członkowskich (a popełnione błędy skutkować mogą potencjalnie utratą części przyznaných środków), wskazane jest ustandaryzowanie na poziomie ustawowym trybu i terminów

opracowywania i przekazywania przez instytucje krajowe wspomnianych dokumentów, co przyczyni się do usprawnienia omawianego procesu.

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, instytucja audytowa przekazuje instytucji zarządzającej wyniki zakończonych audytów systemów, audytów projektów i audytów zestawień wydatków. Instytucja zarządzająca uwzględnia w projekcie rocznego zestawienia wydatków ostateczne wyniki audytów przekazane do dnia 15 listopada roku w którym kończy się rok obrachunkowy, a następnie przekazuje instytucji audytowej projekt rocznego zestawienia wydatków w terminie do dnia 30 listopada roku, w którym kończy się rok obrachunkowy, którego dotyczy ten projekt. W kolejnym kroku instytucja audytowa przekazuje instytucji zarządzającej projekt sprawozdania, o którym mowa art. 77 ust. 3 lit. b rozporządzenia ogólnego oraz art. 48 ust. 6 rozporządzenia Interreg do 15 stycznia roku następującego po roku obrachunkowym, którego dotyczą te dokumenty.

Następnie instytucja zarządzająca przekazuje instytucji audytowej ostateczną wersję rocznego zestawienia wydatków oraz deklaracji zarządczej w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku obrachunkowym, którego dotyczą te dokumenty. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności z uwagi na istotność ustaleń lub potrzebę zasięgnięcia opinii właściwego organu lub instytucji Instytucja zarządzająca i instytucja audytowa mogą ustalić inne terminy na przekazanie dokumentów, niż określone w art. 22 ust. 4 i 5.

Art. 23 wprowadza ograniczenie zaangażowania środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa w realizację projektów w ramach krajowego albo regionalnego programu pomocowego. Procentowy udział wspomnianych środków nie będzie przekraczać minimalnego procentowego udziału środków współfinansowania krajowego dla danego priorytetu wynikającego z art. 112 ust. 3 rozporządzenia ogólnego. Zastosowanie wyższego procentowego udziału środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa w kosztach kwalifikowalnych wymagać będzie zgody ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Powyższe zasady nie będą obejmować sytuacji, w przypadku których przepisy odrębne, jak np. regulacje unijne dotyczące pomocy publicznej, będą stanowiły w tej kwestii inaczej i nakładać odmienne niż wskazane powyżej ograniczenia odnośnie do poziomu zaangażowania środków budżetu państwa w realizację projektów. W programach Interreg ma zastosowanie odrębna zasada podziału współfinansowania krajowego z budżetu państwa w wydatkach kwalifikowalnych. Wynika to z międzynarodowej specyfiki tych programów i

możliwości przyjęcia w poszczególnych państwach członkowskich zróżnicowanych poziomów dofinansowania.

Celem wspomnianego rozwiązania jest ograniczenie do niezbędnego minimum obciążania budżetu państwa z tytułu realizacji projektów unijnych.

Rozdział 7. Kontrola i nieprawidłowości.

Rozdział 7 Kontrola i audyt (art. 24 – art.-27) poświęcony jest głównie kontroli funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, a także zagadnieniu nieprawidłowości, które mogą wystąpić w procesie realizacji programów, oraz ich korygowaniu. Z uwagi na fakt, że audyt gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej wykonywany jest przez Instytucję Audytową, czyli Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 13 ust. 2; został szczegółowo uregulowany w ustawie o krajowej administracji skarbowej, w rozdziale 7 wzmiankuje się o nim jedynie ogólnie.

Kontrola i audyt środków europejskich to tematyka, która podlega regulacjom unijnym, w szczególności w ramach rozporządzenia ogólnego. Przepisy unijne nie precyzują jednak i nie narzucają państwom członkowskim szczegółowych rozwiązań, pozostawiając w gestii władz krajowych kwestie dotyczące przypisania poszczególnym instytucjom kompetencji w zakresie prowadzonych przez nie działań kontrolnych, a także szczegółowego zakresu weryfikowanego w trakcie czynności kontrolnych.

Podstawową zasadą, którą kierowano się przy tworzeniu przepisów w zakresie kontroli w perspektywie finansowej 2021-2027 było zachowanie ciągłości rozwiązań sprawdzonych w systemie kontroli perspektywy 2014-2020 (wraz z ich uzupełnieniem) oraz rozwiązań, których ciągłość jest wymagana przez Komisję Europejską ze względu na wymogi rozporządzeń unijnych oraz ustalenia przeprowadzonych audytów.

W **art. 24** ust. 1 wskazano, że na kontrolę i audyt programów polityki spójności składają się:

- kontrole realizacji programu,
- audyty, o których mowa w art. 77 ust. 1 rozporządzenia ogólnego oraz art. 48 ust. 2 rozporządzenia Interreg oraz
- kontrole wykonywane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego działającego jako państwo członkowskie - rozwiązanie nowe wobec funkcjonujących w perspektywie finansowej 2014-2020, wprowadzone ze względu na rezygnację w perspektywie finansowej 2021-2027 z mechanizmu udzielania desygnacji (oraz corocznej weryfikacji spełniania kryteriów z nią związanych).

Kontrole wykonywane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego działającego jako państwo członkowskie mają na celu zapewnienie zgodności realizacji programów z przepisami unijnymi i krajowymi, w tym z ustawą, umową partnerstwa oraz kontraktem programowym, o którym mowa w uzppr. Doświadczenia dotychczasowych trzech perspektyw wykorzystania środków unijnych pokazują, że w przypadku Polski, (tj. kraju ze stosunkowo dużą alokacją, a co za tym idzie z dość rozbudowaną strukturą instytucjonalną powołaną do dystrybucji funduszy unijnych), czynnikiem sprzyjającym sprawnej i prawidłowej realizacji programów i projektów jest zapewnienie właściwej kontroli realizowanej z poziomu ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego działającego jako państwo członkowskie. Kontroli będą podlegały instytucje zarządzające, instytucje pośredniczące, instytucje wdrażające, krajowy kontroler oraz wspólny sekretariat.

W ustawie (art. 24 ust. 6) określono również możliwe działania jakie minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego podejmuje w sytuacji stwierdzenia uchybień lub nieprawidłowości podczas ww. kontroli, tj. wydawanie zaleceń lub zobowiązanie do wdrożenia działań naprawczych. Zalecenia odnoszą się do uchybień lub nieprawidłowości, które kontrolowana instytucja powinna usunąć, a działania naprawcze do długofalowych i systemowych czynności, które instytucja jest zobowiązana wdrożyć.

Art. 24 ust. 2 systematyzuje i omawia pokrótce kontrole realizacji programu, za których realizację odpowiada instytucja zarządzająca (z wyłączeniem kontroli krzyżowych, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 2 lit. d tiret drugie, służących weryfikacji podwójnego finansowania wydatków z kilku różnych funduszy lub instrumentów finansowych bądź z tego samego funduszu w ramach różnych programów, za których prowadzenie odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego). Składają się na nie kontrole systemowe (art. 24 ust. 2 pkt 1) oraz kontrole projektów (art. 24 ust. 2 pkt 2). Do tych ostatnich zaliczono szereg weryfikacji i sprawdzeń, takich jak weryfikacje wniosków o płatność, kontrole w miejscu realizacji projektu lub w siedzibie podmiotu kontrolowanego, kontrole w zakresie pomocy publicznej, kontrole krzyżowe, kontrole na zakończenie realizacji projektu (rozumiane tak jak w perspektywie 2014-2020 - jako obligatoryjne kontrole ścieżki audytu) czy kontrole trwałości. Nie jest to jednak katalog zamknięty.

Kierując się dotychczasową praktyką w procesach kontroli, zdecydowano, aby w ustawie ująć kontrolę „zamówień” (art. 24 ust. 2 pkt 2 lit. c) zamiast „zamówień publicznych”, gdyż drugie pojęcie wskazuje na zamówienia realizowane w trybie ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1129), (dalej: pzp), a zamysłem zmiany

jest umożliwienie instytucjom przeprowadzanie na podstawie projektowanej ustawy kontroli zarówno zamówień publicznych, jak i innych zamówień - publikowanych w Bazie Konkurencyjności.

Przepis art. 24 ust. 2 pkt 2 lit. d dotyczący kontroli krzyżowych z projektami dotychczasowego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz dotychczasowego Programu „Rybnactwo i Morze” został sformułowany przez odwołanie do nazw funduszy, z których pochodzą środki na te programy.

W art. 24 ust. 3 przewidziano możliwość przeprowadzenia kontroli zdolności wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektu w sposób niekonkurencyjny oraz beneficjentów realizujących projekty w taki sposób, do prawidłowej i efektywnej realizacji projektu. Podobnie jak w perspektywie 2014-2020 kontrole te są nieobligatoryjne i mają służyć zapewnieniu, że wnioskodawcy ubiegający się o dofinansowanie projektów o kluczowym znaczeniu dla kraju lub regionu (co do zasady takie projekty wybierane będą w sposób niekonkurencyjny) lub beneficjenci realizujący takie projekty dysponują odpowiednim potencjałem. Kontrole te będą tym samym miały na celu minimalizację ryzyka niezrealizowania projektów ważnych z punktu widzenia polskiej gospodarki.

W art. 24 ust. 4 dopuszczono możliwość prowadzenia kontroli realizacji programu na próbie. Zgodnie z tym przepisem, częstotliwość i zakres kontroli są proporcjonalne do ryzyk zidentyfikowanych uprzednio przez instytucję zarządzającą lub Koordynatora Programów Interreg (zgodnie z art. 24 ust. 5, identyfikacja i ocena ryzyk prowadzona jest co najmniej raz w roku). Powyższe oznacza *de facto*, że stosownie do oszacowanego ryzyka, zarówno kontrole systemowe, jak i pozostałe kontrole odnoszące się do projektów lub wydatków mogą odbywać się na próbie. Z możliwości prowadzenia kontroli na próbie wyłączone zostały kontrole na zakończenie realizacji projektu dotyczące ścieżki audytu – te będą realizowane w odniesieniu do wszystkich projektów.

W celu wzmocnienia współpracy pomiędzy instytucjami kontrolującymi, tj. instytucjami zarządzającymi, pośredniczącymi, wdrażającymi, Koordynatorem Programów Interreg, krajowym kontrolerem, wspólnym sekretariatem a także ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, w art. 24 ust. 12 wprowadzono przepis, zgodnie z którym instytucje te wymieniają się na wniosek, nie tylko informacjami o przeprowadzonych kontrolach i ich wynikach, lecz również informacjami pokontrolnymi oraz dokumentacją kontroli.

Art. 25 reguluje obowiązki podmiotów kontrolowanych, to jest beneficjentów oraz wnioskodawców i uprawnienia instytucji kontrolujących w zakresie kontroli. Zgodnie z art.

25 ust. 1 – 3, do podstawowych obowiązków podmiotów kontrolowanych należy poddanie się kontrolom wykonywanym przez instytucję kontrolującą, tj. instytucję zarządzającą, instytucję pośredniczącą, instytucję wdrażającą, Koordynatora Programów Interreg, krajowego kontrolera, wspólny sekretariat, ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego lub na zlecenie tych instytucji. Instytucją kontrolującą jest, co do zasady, instytucja, z którą beneficjent zawarł umowę o dofinansowanie projektu – jest nią najczęściej instytucja wdrażająca lub pośrednicząca. Jeśli chodzi o wnioskodawców, zakres kontroli którym są oni zobligowani się poddać został zawężony do kontroli w zakresie zasad udzielania pomocy publicznej oraz w zakresie stosowania właściwych procedur dotyczących udzielania zamówień, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 2 lit c oraz kontroli zdolności wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektu w sposób niekonkurencyjny, o których mowa w art. 24 ust. 3. Ponadto, beneficjent jest obowiązany poddać się kontrolom lub audytom wykonywanym przez instytucję audytową, Komisję Europejską, Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF), Europejski Trybunał Obrachunkowy, inne podmioty do tego uprawnione na podstawie odrębnych przepisów (np. Najwyższą Izbę Kontroli) lub podmioty przeprowadzające kontrolę lub audyt na zlecenie tych instytucji. W ustawie przewidziano także możliwość prowadzenia czynności kontrolnych przez osoby niebędące pracownikami instytucji kontrolującej – stosowny przepis został wprowadzony art. 25 ust. 4.

Lista obowiązków podmiotów kontrolowanych obejmuje również udostępnianie instytucji kontrolującej dokumentów związanych bezpośrednio lub pośrednio z realizacją projektu, zapewnienie dostępu do pomieszczeń i terenu realizacji projektu lub pomieszczeń kontrolowanego projektu, zapewnienie dostępu do związanych z projektem systemów teleinformatycznych, w tym baz danych, kodów źródłowych i innych dokumentów elektronicznych wytworzonych w ramach projektu i udzielanie wszelkich możliwych wyjaśnień dotyczących realizacji projektu (art. 25 ust. 8 i 9). Instytucja kontrolująca, w związku z podejrzeniem wystąpienia nadużycia finansowego lub złożenia przez beneficjenta niewystarczających wyjaśnień, może zwrócić się o złożenie wyjaśnień także do innych niż beneficjent podmiotów lub osób zaangażowanych w realizację projektu (art. 25 ust. 10). Na te podmioty lub osoby nałożono obowiązek udzielenia wyjaśnień i udostępnienia dokumentów związanych z realizacją projekt. Ustawa zawiera otwarty katalog tych podmiotów lub osób, do którego zaliczono uczestników projektu, grantobiorców, ostatecznych odbiorców, wykonawców oraz podwykonawców.

Dodatkowo, listę obowiązków podmiotów kontrolowanych rozszerzono o obowiązek sporządzenia - na żądanie kontrolerów - kopii dokumentów, wyciągów ze wskazanych dokumentów oraz zestawień lub obliczeń, które związane są z kontrolowanym projektem. Przepis ma na celu ułatwienie gromadzenia materiału dowodowego podczas kontroli (art. 25 ust. 8 pkt 3).

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że zdefiniowanie terminu, w którym może być przeprowadzona kontrola wiązało się z koniecznością analizy projektu w kontekście wielu aktów prawa, co prowadziło do trudności w ostatecznym ustaleniu tego terminu. Ze względu na to zdecydowano się wprowadzić ułatwienie dla beneficjenta zobowiązując instytucje do określenia, do którego dnia kontrola może być prowadzona, w umowie o dofinansowanie projektu (art. 25 ust. 6).

Zgodnie z art. 25 ust. 7, kontrole mogą być przeprowadzane zarówno w siedzibie instytucji kontrolującej (tzw. kontrole na dokumentach), jak również w siedzibie podmiotu kontrolowanego lub w każdym miejscu związanym z realizacją projektu (w tym w miejscu jego realizacji), przy czym w tych dwóch ostatnich przypadkach kontrole przeprowadza się na podstawie pisemnego, imiennego upoważnienia (art. 25 ust. 5) do przeprowadzenia kontroli.

W art. 25 ust. 11 przewidziano możliwość przeprowadzenia oględzin w miejscu realizacji projektu. Zarówno wynik oględzin, jak i przyjmowanie podczas kontroli ustnych wyjaśnień i oświadczeń dokumentowane będzie protokołem podpisywanym przez osobę kontrolującą i pozostałe osoby uczestniczące w tej czynności (ust.12). W przypadku odmowy podpisania protokołu przez osoby uczestniczące w tej czynności, osoba kontrolująca umieści w protokole adnotację o przyczynach odmowy podpisania protokołu. Natomiast inne czynności kontrolne mające istotne znaczenie dla ustaleń kontroli będą dokumentowane notatką kontrolera (ust. 13). W stosunku do perspektywy 2014-2020 dokonano rozszerzenia możliwości przeprowadzania oględzin pod nieobecność beneficjenta lub osoby go reprezentującej, w sytuacji gdy instytucja dysponuje informacjami wskazującymi na możliwość wystąpienia nadużycia finansowego lub gdy beneficjent nie stawił się na czynność oględzin pomimo powiadomienia lub gdy zgodził się na przeprowadzenie oględzin bez swego udziału. W ostatnim przypadku instytucja kontrolująca została zobowiązana do odnotowania w protokole przyczyny przeprowadzenia oględzin bez udziału beneficjenta lub jego reprezentanta.

Konieczność rozszerzenia funkcjonującej regulacji dotyczącej oględzin wynika z dotychczasowej praktyki w kontrolach, kiedy to instytucja kontrolująca dysponowała informacjami wskazującymi na możliwość popełnienia przez podmiot kontrolowany czynu

zabronionego, który należało udokumentować pomimo nieobecności beneficjenta (podwójne deklarowanie do rozliczenia zakupionego sprzętu, niestawianie się na oględziny, zgoda beneficjenta na oględziny bez jego udziału).

Ponadto, wprowadzono w ustawie możliwość zwrócenia się przez instytucję kontrolującą do Komendanta Policji z wnioskiem o pomoc w przeprowadzeniu kontroli. Wzięto bowiem pod uwagę, że oględziny mogą wiązać się z koniecznością wejścia na teren prywatny również pod nieobecność podmiotu kontrolowanego, więc zdecydowano się przy podjęciu takiego kroku zapewnić towarzyszenie/asystę podmiotu uprawnionego. Możliwość taka została przewidziana także ze względu na pojawiające się wyjątkowo okoliczności, z którymi wiąże się konieczność zapewnienia kontrolerom bezpieczeństwa lub sprawnej identyfikacji osób podejrzewanych o wykonywanie czynności w projekcie (lub w miejscu jego realizacji) w sposób naruszający obowiązujące prawo (art. 25 ust. 14).

W art. 25 ust. 15 zawarta została regulacja dotycząca możliwości wykorzystania podczas kontroli zaawansowanych technologicznie narzędzi analitycznych oraz narzędzi rejestrujących obraz i dźwięk . Pozwoli to na sprawne zebranie materiału dowodowego przykładowo przy budowie autostrad (lot dronem nad wybudowanym odcinkiem drogowym) lub przy potwierdzaniu za pośrednictwem historycznych zdjęć satelitarnych momentu pojawienia się elementu infrastruktury, który jest deklarowany do rozliczenia jako nowo wybudowany.

Przepisy zawarte w **art. 26** dotyczą zagadnień związanych z nieprawidłowościami stwierdzanymi w związku z realizacją projektów dofinansowanych ze środków funduszy UE. Przepisy odwołują się do dwóch rodzajów nieprawidłowości wskazanych w art. 2 ustawy, tj. nieprawidłowości indywidualnej oraz nieprawidłowości systemowej. Przepisy art. 26 określają sposób postępowania w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zależności od momentu jej wykrycia. Stwierdzenie nieprawidłowości przed zatwierdzeniem wniosku o płatność wiąże się z koniecznością pomniejszenia kwoty wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku beneficjenta o płatność o kwotę wydatków nieprawidłowych. Natomiast stwierdzenie nieprawidłowości po zatwierdzeniu wniosku o płatność wymaga nałożenia korekty finansowej.

Wartość korekty finansowej określona została jako kwota wydatków poniesionych nieprawidłowo w części odpowiadającej kwocie finansowania UE. Takie zdefiniowanie wartości korekty finansowej wynika bezpośrednio z przepisów rozporządzenia ogólnego,

które w art. 103 ust. 1 określają korektę finansową jako anulowanie przez państwo członkowskie wkładu z funduszy UE dla operacji lub programu.

Odzyskiwanie środków odbywa się w trybie art. 207 ufp, a w przypadku programów Interreg zgodnie z procedurą wskazaną w umowie o dofinansowanie albo decyzji o dofinansowaniu projektu, na co wskazano w art. 8 ust. 2 pkt 10 ustawy.

Przepisy art. 26 regulują tryb zgłaszania zastrzeżeń przez beneficjentów w przypadku, gdy beneficjent nie zgadza się ze stwierdzeniem nieprawidłowości indywidualnej oraz pomniejszeniem kwoty wydatków kwalifikowalnych ujętych w złożonym wniosku o płatność. Zastosowanie znajdują tu przepisy art. 27 ustawy, zawarte w ust. 2 – 12, dotyczące sporządzania informacji pokontrolnej. Natomiast w przypadku zaistnienia konieczności podjęcia przez właściwą instytucję działań zmierzających do odzyskania środków, zastosowanie znajdzie procedura opisana w art. 207 ufp.

Należy podkreślić, że do następujących czynności: stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości, pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność, nałożenia korekty finansowej oraz do stwierdzenia, że nieprawidłowość indywidualna jest wynikiem działania lub zaniechania właściwej instytucji lub organów państwa, nie stosuje się przepisów kpa. Oznacza to, że realizacja ww. działań nie następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 26 ust. 10 określa także sposób postępowania w przypadku, gdy nieprawidłowość nie wynika z działania ani zaniechania beneficjenta, lecz właściwej instytucji lub organów państwa. W takiej sytuacji skutki finansowe nieprawidłowości nie obciążają beneficjenta.

Ponadto, przepisy ustawy wprowadzają nowe uprawnienie kontrolne dla ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w sytuacji, gdy zaistniało uzasadnione podejrzenie, że nieprawidłowość indywidualna była wynikiem działania lub zaniechania właściwej instytucji (art. 26 ust. 11).

Art. 27 reguluje zasady sporządzania informacji pokontrolnej oraz zgłaszania przez podmiot kontrolowany zastrzeżeń do niej, czyli tzw. procedurę kontradiktoryjną.

Przepisy art. 27 mają zastosowanie do wszystkich kontroli realizacji programu, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1, z wyłączeniem weryfikacji wniosków o płatność, kontroli krzyżowych, kontroli na zakończenie realizacji projektu oraz kontroli zasad udzielania pomocy publicznej oraz w zakresie stosowania właściwych procedur dotyczących udzielania

zamówień przeprowadzonych w trakcie procedury oceny projektu (art. 24 ust. 10). Oznacza to, że dla tych kontroli nie ma obowiązku sporządzania informacji pokontrolnej i przeprowadzenia procedury kontradyktoryjnej. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy beneficjent nie zgadza się ze stwierdzeniem wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej oraz pomniejszeniem wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych w złożonym wniosku o płatność (art. 26 ust. 9). Może wówczas zgłosić umotywowane zastrzeżenia, w odniesieniu do których stosuje się odpowiednio procedurę opisaną w art. 27 ust. 2 – 12.

Zgodnie z art. 27 ust. 1, informacja pokontrolna jest sporządzana po zakończeniu kontroli. Po podpisaniu jest ona przekazywana podmiotowi kontrolowanemu, który ma prawo zgłoszenia zastrzeżeń do tej informacji w terminie 14 dni od jej otrzymania lub – na wniosek podmiotu kontrolowanego i za zgodą instytucji kontrolującej, w terminie dłuższym (art. 27 ust. 2 i 3). Zastrzeżenia podlegają rozpatrzeniu przez instytucję kontrolującą w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych zastrzeżeń przez instytucję kontrolującą. Natomiast ostateczną informację pokontrolną, zawierającą skorygowane ustalenia kontroli lub pisemne stanowisko wobec zgłoszonych zastrzeżeń wraz z uzasadnieniem odmowy skorygowania ustaleń należy sporządzić w terminie do 7 dni po rozpatrzeniu zastrzeżeń i przekazać niezwłocznie podmiotowi kontrolowanemu.

Zdarzenie wyznaczające początek biegu terminu na rozpatrzenie zastrzeżeń, którym jest otrzymanie zastrzeżeń, zostało określone inaczej niż w perspektywie 2014–2020 – tam było nim zgłoszenie zastrzeżeń. Wynika to z faktu, że w perspektywie 2014–2020 kontrolerzy zgłaszali szereg wątpliwości w zakresie prawidłowego rozumienia tak określonego początku biegu tego terminu. Dochodziło bowiem do sytuacji, gdy ze względu na opóźnienia w dostarczaniu przesyłek lub dni wolne od pracy, przesyłki były dostarczane nawet po 14 dniach od ich nadania/złożenia u operatora pocztowego. W tej sytuacji instytucje kontrolowane pozostawały bez terminu na rozpatrzenie zastrzeżeń lub miały na to znacznie mniej niż 14 dni.

W trakcie rozpatrywania zastrzeżeń instytucja kontrolująca ma prawo przeprowadzić dodatkowe czynności kontrolne lub żądać przedstawienia dokumentów lub złożenia dodatkowych wyjaśnień. Warto mieć tu na uwadze, że podjęcie tych działań powoduje wstrzymanie biegu terminu na rozpatrzenie zastrzeżeń (art. 27 ust. 5 i 7). Po rozpatrzeniu zastrzeżeń instytucja kontrolująca sporządza ostateczną informację pokontrolną (w przypadku uwzględnienia zastrzeżeń) lub stanowisko (w przypadku ich nieuwzględnienia), w którym odnosi się do zgłoszonych zastrzeżeń i uzasadnia odmowę skorygowania ustaleń zawartych w

informacji pokontrolnej (art. 27 ust. 8). Rozpatrywanie zastrzeżeń oraz sporządzanie ostatecznej informacji pokontrolnej może odbywać się równolegle, jednak dla instytucji kontrolujących, które rozdzielają te dwa procesy przewidziano dodatkowe 7 dni na sporządzenie informacji pokontrolnej w wersji ostatecznej. Podmiot kontrolowany nie ma prawa zgłoszenia zastrzeżeń do ostatecznej informacji pokontrolnej (art. 27 ust. 11). Zarówno informacja pokontrolna, jak i ostateczna informacja pokontrolna mogą zawierać zalecenia. Ich wykonanie jest monitorowane przez instytucję kontrolującą, która oblicuje podmiot kontrolowany do poinformowania w określonym przez siebie terminie o sposobie wykonania zaleceń (art. 27 ust. 9 i 12).

Rozdział 8. Monitorowanie postępu finansowego i rzeczowego.

W Rozdziale 8 (art. 28 i art. 29) uregulowano kwestie związane z monitorowaniem postępu rzeczowego. Mając na uwadze rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu ogólnym oraz dotychczasową praktykę, w **art. 28** wskazano, że postęp rzeczowy podlega analizie w ramach systemu sprawozdawczości w powiązaniu z postępowaniem finansowym (ust. 1). Źródłem danych na temat wartości szacowanych i osiągniętych dla wskaźników są przede wszystkim informacje gromadzone na poziomie projektów (dane zawarte w umowach o dofinansowanie projektu, wartości sprawozdawane we wnioskach o płatność), a także dane statystyki publicznej, wyniki analiz oraz ewaluacji (ust. 1). Dla celów monitorowania efektów polityki spójności na poziomie krajowym zostanie określona (ust. 2) i opublikowana (ust. 3) lista wskaźników wspólnych wraz dedykowanym im katalogiem definicji. Lista będzie obligatoryjna i wspólna dla krajowych i regionalnych programów, nie wykluczając jednak możliwości jednoczesnego zastosowania przez instytucję zarządzającą wskaźników specyficznych dla programu, nie ujętych w liście wskaźników kluczowych (ust. 4). Dla umożliwienia oceny postępu rzeczowego na poziomie umowy partnerstwa, instytucja zarządzająca ustala co do zasady wartości docelowe dla wszystkich adekwatnych wskaźników, do realizacji których przyczynia się dany program, przy czym na mocy rozporządzeń unijnych obowiązek ten nie ma zastosowania w przypadku wskaźników pomocy technicznej oraz wybranych wskaźników EFS (ust. 5).

Z kolei w ust. 6 zostały ustalone wartości pośrednie i docelowe dla wskaźników rezultatu. Niewykonanie wskaźnika w projekcie może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej uprawniającej instytucję zarządzającą do nałożenia korekty finansowej (ust. 7) z uwagi na fakt, że beneficjent jest zobowiązany realizować projekt

zgodnie z postanowieniami umowy/decyzji o dofinansowanie, w tym również w zakresie osiągnięcia wartości docelowych wskaźników określonych w umowie/decyzji. Niemniej, stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej przez właściwą instytucję powinno być każdorazowo poprzedzone analizą czynników, które miały wpływ na realizację wskaźnika w projekcie.

W **art. 29** niniejszego rozdziału projektodawca zobowiązuje beneficjenta do składania wniosku o płatność oraz dokumentów niezbędnych do rozliczenia projektu określonych w umowie o dofinansowanie projektu lub w decyzji o dofinansowaniu projektu, w szczególności w zakresie monitoringu rzeczowo-finansowego, harmonogramów finansowych i trwałości projektu, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

W ramach wniosku o płatność beneficjent m.in. wykazuje wydatki związane z realizacją projektu oraz przekazuje informację o postępie realizacji projektu. Wydatki mogą być udokumentowane fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami ich zapłaty lub rozliczane (w przypadku projektów rozliczanych w oparciu o metody uproszczone) np. w oparciu o osiągnięte wskaźniki postępu rzeczowego. W przypadku, gdy z powodów technicznych nie będzie możliwe złożenie dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, beneficjent składać je będzie w inny sposób wskazany przez właściwą instytucję.

Rozdział 9. Pomoc publiczna.

W Rozdziale 9 (**art. 30**) wprowadzono regulacje zapewniające zgodność warunków udzielania w ramach programów wsparcia stanowiącego pomoc publiczną z unijnymi przepisami prawa materialnego i proceduralnego w tej dziedzinie. Wprowadzenie do projektowanej ustawy odpowiednich przepisów w tym zakresie jest konieczne, ponieważ niektóre spośród instrumentów realizacji programów będą zawierały elementy pomocy publicznej. W ust. 4 przewidziano, że przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy publicznej określą rozporządzenia właściwych ministrów albo ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

W celu umożliwienia udzielania pomocy w sytuacji, gdy jej udzielanie nie jest regulowane w aktach prawa powszechnie obowiązującego wydawanych na poziomie centralnym, w ust. 5 przewidziano podstawę prawną do udzielania pomocy publicznej w oparciu o inne podstawy prawne, które jednak powinny zapewniać zgodność udzielanej pomocy z obowiązującym prawem.

Rozdział 10. Instrumenty finansowe.

W rozdziale 10 (art. 31 i art. 32) uregulowano kwestie związane z wdrażaniem instrumentów finansowych. Problematyka instrumentów finansowych została szeroko uregulowana w sekcji II w rozdziale II w tytule V rozporządzenia ogólnego. **Art. 31** ustawy uzupełnia przepisy UE w zakresie wskazania podmiotu, który z racji doświadczenia we wdrażaniu pozadotacyjnych form wsparcia, zdolności instytucjonalnych, a także usytuowania w systemie instytucji publicznych i realizowania zadań publicznych, może pełnić na poziomie krajowym rolę podmiotu wdrażającego instrument finansowy lub funduszu powierniczego.

W art. 31 ust. 2 wprowadzono regulację, zgodnie z którą beneficjentem projektu realizowanego w formie instrumentu finansowego może być wyłącznie Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Wprowadzenie przedmiotowego rozwiązania wynika przede wszystkim z doświadczeń perspektyw finansowych 2007-2013 oraz 2014-2020, kiedy rozdrobnienie instytucjonalne systemu wdrażania instrumentów finansowych prowadziło z jednej strony do nakładania się wsparcia z różnych źródeł (przede wszystkim obejmujących Politykę Spójności, „odunijnione” środki pochodzące z Polityki Spójności, środki stricte krajowe i – w części przypadków – środki pochodzące z zarządzanych centralnie programów unijnych) udzielanego przez te podmioty na poziomie regionalnym i krajowym, z drugiej zaś podnosiło koszty wdrażania instrumentu (brak efektu skali). Jednocześnie, w opinii projektodawcy, na rynku krajowym jest wystarczająco dużo środków pochodzących ze zwrotów instrumentów zwrotnych z poprzednich perspektyw finansowych, by najbardziej efektywne podmioty wdrażające instrumenty finansowe mogły działać bez uszczerbku dla jakości i zakresu oferowanego wsparcia. Jednocześnie wyłączne uprawnienie BGK będzie się ograniczało do pierwszego obrotu środkami pochodzącymi z perspektywy 2021-2027.

Jednocześnie wprowadzone rozwiązanie nie będzie miało zastosowania, gdy to właściwa instytucja jest beneficjentem projektu realizowanego w formie instrumentu finansowego zgodnie z art. 59 ust. 1 rozporządzenia ogólnego (ust. 2 pkt 1), gdy beneficjentem projektu realizowanego w formie instrumentu finansowego jest podmiot inny niż właściwa instytucja a jednocześnie projekt będzie wdrażany w strukturze bez funduszy powierniczych (w strukturze jednopoziomowej, w której beneficjentem będzie podmiot bezpośrednio udzielający wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców) (ust. 2 pkt 2), gdy projekt będzie wdrażany jako kontynuacja projektu wdrażanego w perspektywie finansowej 2014-2020, zgodnie z art. 68 ust. 2 rozporządzenia ogólnego (ust. 2 pkt 3), gdy środki programu zostały przekazane na

realizację wsparcia w ramach inicjatywy InvestEU - w odniesieniu do tych środków (ust. 2 pkt 4) oraz gdy BGK jest instytucją pośredniczącą lub instytucją wdrażającą (ust. 2 pkt 5). Wprowadzone wyjątki mają na celu umożliwienie uelastycznienia wdrażania instrumentów finansowych w sytuacjach, w których wybór BGK jako beneficjenta projektu może okazać się nieoptymalnym rozwiązaniem.

Ponadto niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego pozabudżetowego mechanizmu przepływów finansowych, pozwalającego instytucjom zarządzającym na spełnienie wymagań określonych w art. 59 rozporządzenia ogólnego, a więc ponownego wykorzystywania środków zwróconych do instrumentów finansowych na finansowanie dalszych inwestycji w ramach innych instrumentów finansowych lub innych form wsparcia.

Art. 32 ustawy umożliwia każdej instytucji zarządzającej utworzenie w BGK rachunku do obsługi instrumentów finansowych. Na ten rachunek będą przekazywane środki wycofane przez instytucję zarządzającą z instrumentów finansowych, a następnie na wniosek dysponenta (instytucji zarządzającej) środki te będą uruchamiane jako wkład do innych instrumentów finansowych lub przeznaczane na inne formy wsparcia. Ten pozabudżetowy mechanizm przepływów finansowych pozwoli na monitorowanie wykorzystywania środków publicznych, które zostaną zaangażowane w ramach instrumentów finansowych na cele wskazane w art. 59 rozporządzenia ogólnego, a tym samym spełnienie wymagań określonych dla tych środków w przepisach UE (nie jest to z kolei możliwe w przypadku, gdy środki te zostaną ponownie ujęte w budżecie państwa lub budżecie samorządu województwa, dlatego też konieczne było zapewnienie pozabudżetowego mechanizmu przepływu środków zaangażowanych w instrumenty finansowe).

W art. 32 ust. 1 wprowadzono przepis regulujący kwestię wykorzystania środków przeznaczonych w perspektywie 2021–2027 na realizację instrumentów finansowych, w szczególności uregulowano sposób wydatkowania środków po okresie realizacji zadań na podstawie rozporządzenia ogólnego – środki będą musiały być wydatkowane w formie wsparcia zwrotnego na realizację celów wynikających z programów rozwoju, o których mowa w uzppr. Wprowadzona regulacja ma zapewnić trwałość realizacji wsparcia w formie zwrotnej i uniemożliwić rozproszenie środków po wykonaniu zobowiązań wynikających z prawodawstwa unijnego. Jednocześnie w art. 32 ust. 1 wskazano zasady wydatkowania ww. środków w odniesieniu do trzech przedziałów czasowych: okresu kwalifikowalności wydatków perspektywy finansowej 2021-2027 (art. 32 ust. 1 pkt 1) – warunki wydatkowania środków w tym okresie wynikają z art. 62 ust. 1 rozporządzenia ogólnego; w okresie co

najmniej 8 lat po okresie kwalifikowalności wydatków, na cele określone zgodnie z art. 63 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, w formie wsparcia zwrotnego, o którym mowa w art. 5 pkt 12 uzppr (art. 32 ust. 1 pkt 2) – warunki wydatkowania środków wynikają m.in. z ogólnych zasad dysponowania środkami publicznymi oraz np. z umów/porozumień zawieranych przez dysponenta środków z podmiotami, którym mogą być przekazane w celu ponownego wykorzystania; w okresie następującym po okresie wskazanym w pkt 2 (przy czym regulacja nie zakłada automatyzmu jej stosowania po okresie 8 lat, tylko co najmniej po upływie tego okresu – w zależności od postanowień aktu stanowiącego podstawę do powierzenia zarządzania środkami na podstawie art. 32 ust. 1 pkt 2) w formie wsparcia zwrotnego, o którym mowa w art. 5 pkt 12 uzppr na realizację celów wynikających z programów rozwoju określonych w uzppr (art. 32 ust. 1 pkt 3) – zasady wydatkowania tych środków wynikają m.in. z ogólnych zasad dysponowania środkami publicznymi, postanowień konkretnego programu rozwoju oraz z umów/porozumień zawieranych przez dysponenta środków z podmiotami, którym mogą być przekazane w celu ponownego wykorzystania na podstawie przedmiotowej regulacji.

W ust. 2 zawarto regulację wskazującą podmioty będące dysponentem środków, o których mowa w ust. 1 – ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w odniesieniu do środków krajowych programów i zarząd województwa w odniesieniu do środków regionalnych programów.

W celu uniknięcia wątpliwości w zakresie statusu środków przeznaczonych na realizację instrumentów finansowych zwracanych przez ostatecznych odbiorców, w ust. 3 jednoznacznie przesądzono, że środki, o których mowa w ust. 1, nie stanowią dochodu dysponenta ani jakiegokolwiek podmiotu, któremu dysponent mógłby powierzyć/zlecić wdrażanie instrumentów finansowych/wsparcia zwrotnego. Jednocześnie w ust. 4 zawarto regulację wskazującą, że warunki wydatkowania środków, o których mowa w ust. 1, są wskazane w umowie/porozumieniu podpisywanym przez dysponenta.

W ust. 5 wskazano, że środki finansowe, o których mowa w ust. 2 pkt 1, wykorzystywane na działalność poręczeniową lub gwarancyjną w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2021 r. poz. 442), po okresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zostają przekazane na pokrycie kosztów i wydatków, o których mowa w art. 34g ust. 2 tej ustawy, z zastrzeżeniem art. 62 ust. 2 rozporządzenia ogólnego. Takie rozwiązanie, wynikające z nowelizacji ww. ustawy, przyczyni się do zwiększenia efektywności wydatkowania środków

w formie wsparcia zwrotnego poprzez ich konsolidację w ramach jednego instrumentu wdrażanego pod kontrolą jednego podmiotu, w tym przypadku BGK, dysponującego odpowiednim doświadczeniem i posiadającym strukturę organizacyjną umożliwiającą realizację tego celu. W ust. 6 wskazano, że w umowie lub porozumieniu zawieranych przez dysponenta środków powinny znaleźć się odpowiednie postanowienia gwarantujące efektywne wydatkowanie środków, o których mowa w ust 1. Konsekwencją zastosowania regulacji będzie obowiązek zawarcia stosownych postanowień również w umowach zawieranych przez podmioty, którym dysponent może powierzyć wdrażanie środków z innymi podmiotami (np. pośrednicy finansowi, fundusze powiernicze), jeśli podmioty takie miałyby realizować zadania związane z wdrażaniem wsparcia zwrotnego.

Ust. 7–9 zawierają analogiczne do obowiązujących w perspektywie finansowej 2014-2020 regulacje dotyczące obsługi rachunków, na które są zwracane środki, o których mowa w ust. 1. Nowością jest wprowadzenie możliwości obsługi przedmiotowych rachunków przez inne niż BGK banki wybrane na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych.

Rozdział 11. Wsparcie warunkowe.

W **art. 33** uregulowany został szczególny typ dotacji – wsparcie warunkowe. Jest to nowa instytucja wprowadzona do rozporządzenia ogólnego w miejsce funkcjonującej w perspektywie 2014-2020 pomocy zwrotnej.

Przepis art. 33 ust. 2 nakłada obowiązek dokonania wszystkich zwrotów (ostatecznego rozliczenia projektu) przez beneficjenta realizującego projekt finansowany w formie wsparcia warunkowego oraz ponownego zaangażowania środków w dalsze wsparcie przez dysponenta środków do dnia 31 grudnia 2030 r., a więc do końca okresu kwalifikowalności wydatków (art. 62 ust. 1 rozporządzenia ogólnego) pod sankcją zwrotu środków do budżetu ogólnego UE (art. 62 ust. 2 rozporządzenia ogólnego). Zgodnie z przepisem art. 33 ust. 2 ustawy, zwrot jest dokonywany na rachunek właściwej instytucji wraz z odsetkami i innymi przychodami oraz zyskami powstałymi na skutek obrotu tymi środkami.

Środki zwrócone z tytułu wsparcia warunkowego stanowią wsparcie zwrotne, o którym mowa w art. 5 pkt 12 uzppr. W ust. 4 wskazano, jakie podmioty mogą dalej wykorzystywać środki zwrócone z projektów realizowanych w formule pomocy zwrotnej. Może to być dysponent środków (minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego albo zarząd województwa), właściwa instytucja w systemie wdrażania funduszy UE (jest to ten sam co do tożsamości podmiot, niemniej mając na względzie, że środki powracające z projektów nie są już

środkami programu, nie można było posłużyć się wprost pojęciem „właściwej instytucji”, jako tej, która realizuje określone zadania w ramach programu) albo inny podmiot. Jeżeli środki są wydatkowane przez podmiot, który pełnił funkcję właściwej instytucji albo przez inny podmiot (niebędący dysponentem środków), warunki wydatkowania i rozliczania środków są określane w umowach/porozumieniach zawieranych przez nie z dysponentem środków (art. 33 ust. 6). Zgodnie z regulacją zawartą w ust. 8, w sytuacji, w której zwrócone środki będą wykorzystywane przez właściwą instytucję albo przez inny podmiot, który nie pełnił funkcji właściwej instytucji, dysponent otwiera w BGK albo w innym banku wybranym na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych rachunek do obsługi tych środków. Natomiast w sytuacji, w której dalszy obrót środkami zostanie powierzony podmiotowi, który pełnił funkcję właściwej instytucji, środki przechowywane są na rachunku tego podmiotu (oddzielnym rachunku albo wydzielone kodami księgowymi) i nie ma potrzeby ich przekazywania na rachunek BGK albo innego banku (ust. 10). Obsługa finansowa rachunku, o którym mowa w ust. 8, jest prowadzona przez BGK albo inny bank zgodnie z umową zawartą między dysponentem a BGK albo innym bankiem, a środki finansowe zgromadzone na tym rachunku są uruchamiane przez BGK albo inny bank na wniosek dysponenta w celu ich ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 4.

Rozdział 12. Szczególne instrumenty realizacji programów.

W rozdziale 12 (art. 34-37) uregulowano kwestie dotyczące szczególnych instrumentów realizacji programów, tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) oraz tzw. innych instrumentów terytorialnych (IIT).

ZIT (**art. 34**) jest instrumentem wspierającym rozwój terytorialny wprowadzonym przez Komisję Europejską w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020, który został ściśle powiązany z wyznaczonym, obligatoryjnym przekazaniem minimum 5% alokacji środków dedykowanych Państwu Członkowskiemu w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) na działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, których doświadczają obszary miejskie, jako jedna z trzech możliwych opcji wdrażania tej dedykowanej alokacji (obok dedykowanego programu lub priorytetów w danym programie).

Polska zdecydowała o wsparciu rozwoju obszarów miejskich poprzez wdrożenie ZIT, na których realizację przekazano kwotę zdecydowanie przewyższająca obligatoryjne 5% środków z EFRR, a dodatkowo objęto nią środki EFS, tworząc największy mechanizm wsparcia rozwoju obszarów miejskich o łącznej wartości przekraczającej 6 mld euro. ZIT został ukierunkowany na miejskie obszary funkcjonalne (dalej: MOF) i był realizowany obowiązkowo na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz fakultatywnie, na terenie pozostałych miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, wskazanych przez właściwe samorzady województw.

Korzystając z pozytywnych doświadczeń z realizacji ZIT w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020, oraz w związku z art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności, w którym zobligowano państwa członkowskie do przekazania minimum 8% alokacji środków dedykowanych w ramach EFRR na zrównoważony rozwój obszarów miejskich z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych, zdecydowano o kontynuowaniu w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 wsparcia rozwoju MOF przy wykorzystaniu ZIT, jednakże nie koncentrując się wyłącznie na miejskich obszarach funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich jak w perspektywie 2014-2020 lecz rozszerzając go na inne typy ośrodków miejskich i ich obszarów funkcjonalnych, przede wszystkim na miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wskazane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako jeden z obszarów strategicznej interwencji o znaczeniu krajowym.

ZIT jest instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym szczegółowo mowa w art. 28-30 rozporządzenia ogólnego, dedykowanym miejskim obszarom funkcjonalnym, które zostaną uprzednio wskazane w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668, z późn. zm.), jako jeden z typów obligatoryjnie wyznaczanych w niej obszarów strategicznej interwencji (art. 34 ust. 2 i 3).

Zakres tematyczny instrumentu ZIT jest wskazywany we właściwych programach, regionalnych lub krajowych, w których przewidziano wsparcie dla realizacji ZIT (art. 34 ust. 4). W umowie partnerstwa na lata 2021-2027 wskazane zostaną obszary tematyczne, które w opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego mogą być w szczególności predestynowane do wdrażania w ramach ZIT. Nie jest to równocześnie katalog zamknięty i może zostać decyzją właściwej instytucji zarządzającej, po konsultacji ze Związkiem ZIT, rozszerzony o interwencję z innych obszarów tematycznych.

Podobnie jak w perspektywie 2014-2020 ZIT są zarządzane przez związek ZIT, utworzony w formach współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, z późn. zm.), powołany na podstawie przepisów o związkach i porozumieniach międzygminnych lub stowarzyszeniach gminnych oraz, w związku z powołaniem pierwszego w Polsce związku metropolitalnego, na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz.U. poz. 730, z późn. zm.) (art. 34 ust. 5). W przypadku udziału w związku ZIT powiatu zastosowanie znajdują właściwe przepisy art. ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920, z 2021 r. poz. 1038)

Art. 34 ust. 6 określa warunki niezbędne dla otrzymania dofinansowania na realizację ZIT, do których należą: powołanie związku ZIT, opracowanie i uchwalenie przez związek ZIT w formie właściwej dla wybranej formy współpracy dokumentu strategicznego – strategii ZIT – wraz z listą projektów oraz wskazano tryb uzyskania przez strategię ZIT, która pełni funkcję „strategii terytorialnej”, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego, pozytywnej opinii właściwej IZ w zakresie możliwości jego finansowania. Uwzględniając jednak doświadczenia z wdrażania ZIT w perspektywie 2014-2020, w przypadku związków ZIT powołanych dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (dalej: MOF OW), które posiadają wieloletnie doświadczenie w przygotowywaniu i wdrażaniu strategii ZIT, w przypadku ponownego wyznaczenia w strategii rozwoju województwa oraz objęcia ich instrumentem ZIT w perspektywie 2021-2027, wprowadzono osobny warunek, który nakłada na nie obowiązek opracowania i uchwalenia strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W związku z faktem, że strategia rozwoju ponadlokalnego jest stosunkowo nowym typem dokumentu strategicznego, uwzględniającego istotny element planowania przestrzennego jakim jest model funkcjonalno-przestrzenny, który do tej pory nie był przygotowywany dla poziomu ponadlokalnego, wprowadzono równocześnie odroczenie wykonania powyższego warunku przez MOF OW do dnia 31 grudnia 2025 r. Do momentu przygotowania strategii rozwoju ponadlokalnego warunkiem realizacji instrumentu ZIT przez MOF OW jest przygotowanie strategii ZIT (ust. 6 pkt 3).

Dalej w ust. 7 wskazano tryb uzyskania dla strategii ZIT pozytywnej opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego pod względem zgodności z umową partnerstwa. W związku z wprowadzeniem do systemu dokumentów strategicznych w ramach nowelizacji uzppr nowego typu strategii rozwoju – strategii rozwoju ponadlokalnego – która w założeniu

jest odpowiedzią na potrzebę wspólnego planowania rozwoju w obrębie kilku gmin powiązanych ze sobą funkcjonalnie, wprowadza się również zasadę spójności strategii ZIT ze strategią rozwoju ponadlokalnego jeśli taka obowiązuje dla danego MOF (ust. 8).

Dla tych MOF, które nie posiadają jeszcze strategii rozwoju ponadlokalnego, a chciałyby taki kompleksowy dokument strategiczny przygotować istnieje również możliwość przygotowania strategii rozwoju ponadlokalnego, która może pełnić funkcję strategii ZIT, po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 34 ust. 14 ustawy (ust. 9). To oznacza, że w przypadku gdy dla MOF wskazanego w strategii rozwoju województwa, na którego obszarze będzie realizowany ZIT, zgodnie z art. 34 ust. 2 i 3, przygotowana została strategia rozwoju ponadlokalnego, która spełnia minimalne warunki dla planu działań ZIT przewidzianego w niniejszej ustawie, warunek przygotowania strategii ZIT może zostać uznany za spełniony.

W ust. 11 określono w jaki sposób zapewniony zostanie podmiotom wchodzącym w skład związku ZIT udział w wyborze do dofinansowania projektów wynikających ze strategii ZIT, który wynika bezpośrednio z art. 29 rozporządzenia ogólnego.

Art. 34 ust. 14 określa minimalne warunki dla strategii ZIT wskazując co powinny zawierać:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu;
- listę projektów realizujących cele, o których mowa powyżej, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami; lista projektów, może wynikać z porozumienia terytorialnego, o którym mowa w art. 14rb ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (ust. 17);
- źródła jego finansowania;
- warunki i procedury obowiązujące w realizacji planu działań ZIT;
- opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Strategia ZIT nie jest strategią rozwoju i nie stosuje się do niej przepisów uzppr (ust. 16).

RLKS (**art. 35**) jest instrumentem terytorialnym, który podobnie jak ZIT został wprowadzony przez KE do realizacji w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020. Instrument ten bazuje na stosowanym w latach 2007-2013 w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i Wspólnej Polityki Rybołówstwa (WP Ryby) podejściu LEADER i zachowuje jego podstawowe założenia.

Podobnie jak w poprzedniej perspektywie finansowej, w latach 2021-2027 RLKS będzie realizowany na poziomie regionalnych programów (ust. 1), a jego realizacja będzie się odbywała na zasadach określonych w oddzielnym akcie prawnym (ust. 2).

IIT (**art. 36**) są trzecią, najbardziej swobodną formą instrumentów terytorialnych zaproponowanych przez KE w art. 28 rozporządzenia ogólnego, która co do zasady nie posiada żadnych ograniczeń i pozwala na dowolne ukształtowanie własnych instrumentów terytorialnych przez państwa członkowskie. Jedynym ograniczeniem jest wymóg przygotowania strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego, na tych samych zasadach jak w przypadku ZIT.

Zasady realizacji IIT określone w niniejszej ustawie są podobne do zasad realizacji ZIT, jednakże są dużo bardziej prostsze i nie nakładają wymogów dotyczących min. konieczności założenia partnerstwa w celu realizacji projektów zintegrowanych. Wynika to przede wszystkim z konieczności zapewnienia elastyczności IIT, która umożliwi jego stosowanie w różnych programach i różnych obszarach tematycznych, dostosowanego do potrzeb wykorzystującej go instytucji, przy spełnieniu zasad wynikających z niniejszej ustawy.

IIT są realizowane zgodnie z warunkami określonymi w umowie partnerstwa na obszarach wyznaczonych przez właściwą instytucję zarządzającą, a w przypadku działań z zakresu rewitalizacji, na obszarach wskazanych w gminnych programach rewitalizacji (ust. 2).

IIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w programie (ust. 3) oraz będą zarządzane na poziomie lokalnym, przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy i/lub powiaty) lub ich partnerstwa, wyznaczone przez właściwą instytucję zarządzającą, których głównym zadaniem jest przygotowanie strategii IIT, która tak samo jak strategia ZIT, o której mowa w art. 34, pełni funkcję „strategii terytorialnej”, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego (ust. 4).

Art. 36 określa również podstawowe warunki dla przygotowania strategii IIT (ust. 5-8), które są zbieżne z minimalnymi warunkami dla strategii ZIT. Strategia IIT oraz jej zmiany są

przyjmowane przez radę gminy, radę powiatu albo w trybie właściwym dla wybranej formy współpracy.

Dla IIT również wprowadzono rozwiązanie zwolnienia z obowiązku przygotowania strategii IIT w przypadku dla objętego nim obszaru przygotowano strategię rozwoju gminy, o której mowa w art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, lub strategię rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, lub gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14-15 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (ust. 9).

Instrument IIT zostanie wykorzystany przede wszystkim do ukierunkowania interwencji w ramach Celu Polityki 5, jednakże nie będzie do niego ograniczony i może być wykorzystany, zgodnie z decyzją właściwej Instytucji Zarządzającej, do wdrażania interwencji w ramach pozostałych Celów Polityki. Dedykowanym IIT obszarem tematycznym jest rewitalizacja, która może być wdrażana wyłącznie poprzez gminne programy rewitalizacji pełniące funkcję strategii IIT.

Strategia IIT nie jest strategią rozwoju i nie stosuje się do niego przepisów uzppr (ust. 12).

Zgodnie z art. 34 ust. 15 i art. 36 ust. 11 strategia ZIT i strategia IIT nie wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przesłanką za wyłączeniem projektów strategii ZIT i strategii IIT od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest konieczność zachowania spójności ww. strategii z ustaleniami uprzednio przyjętych dokumentów, tworzących podstawy interwencji – wsparcia.

Niezbędnym warunkiem dla realizacji strategii ZIT i strategii IIT jest bowiem:

- a) zgodność strategii ZIT i strategii IIT z warunkami określonymi w umowie partnerstwa (odpowiednio art. 34 ust. 4 i art. 36 ust. 2)
- b) umowa partnerstwa stanowi zgodnie z art. 5 ust. 1a uzppr dokument programowy, którego projekt zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko,
- c) możliwość sfinansowania strategii ZIT i strategii IIT w ramach programów (art. 34 ust. 6 pkt 2 i art. 36 ust. 4). Programy stanowią programy, o których mowa w art. 5 pkt 7a uzppr, których projekt zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie

środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko podlegają strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko,

d) spójność strategii ZIT ze strategią rozwoju ponadlokalną (art. 34 ust. 8).

Ponadto, strategia ponadlokalna stanowi zgodnie z art. 9 pkt. 6 uzppr strategię rozwoju, której projekt zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Wobec konieczności zachowania zgodności lub spójności strategii ZIT lub strategii IIT z ww. dokumentami, które podlegają – co do zasady - ocenie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 ww., zasadnym jest odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wobec tych strategii, co zmniejszyłoby koszty ich sporządzenia i wpłynęłoby pozytywnie na skrócenie czasu ich przygotowania.

Dodatkowo, jeżeli konkretne przedsięwzięcia ujęte w strategii ZIT lub strategii IIT będą podlegały przepisom prawa o ochronie środowiska, to w ramach odrębnych postępowań administracyjnych prowadzonych przez właściwe organy wobec tych przedsięwzięć oceniane będzie ich oddziaływanie na środowisko.

Art. 37 zawiera częściowe wyłączenia stosowania przepisów rozdziału 12 do programów Interreg. Krajowe rozwiązania w tym rozdziale, np. w zakresie odwołania do umowy partnerstwa, sposobu tworzenia i funkcjonowania poszczególnych instrumentów terytorialnych, które opierają się na polskim systemie instytucjonalnym nie mogą mieć zastosowania w międzynarodowych programach Interreg. Instrumenty terytorialne takie jak ZIT, RLKS czy IIT w kontekście programów Interreg muszą swoim zasięgiem obejmować obszary poza terytorium Polski dlatego system ich tworzenia nie może opierać się na prawodawstwie krajowym. Podstawą będą regulacje znajdujące się w rozporządzeniach unijnych (rozporządzenie ogólne, EFRR i Interreg).

Rozdział 13. Projekty.

W rozdziale 13 wskazano przede wszystkim szczególne rodzaje projektów, które mogą być wybierane do dofinansowania.

Pojęcie projektu zdefiniowano w art. 2 pkt 20 ustawy, co wynika z braku przedstawienia jego charakterystyki i kluczowych elementów w przepisach UE. Chociaż projekt stanowi na gruncie rozporządzenia ogólnego element operacji albo jest z nią tożsamy to nie został on precyzyjnie opisany w rozporządzeniu ogólnym. Lukę tę uzupełniono na poziomie krajowym,

stanowiąc, że projekt tworzy najmniejszą i podstawową jednostkę realizacyjną programu rozumianą jako przedsięwzięcie służące osiągnięciu celów programu, o czym przesądza **art. 38**. Ze względu na konieczność przypisania projektu do programu jako źródła finansowania danego przedsięwzięcia, definiując to pojęcie zwrócono uwagę na jego następujące elementy:

- cel określony wskaźnikami, do którego będzie zmierzać realizacja projektu, co jest warunkiem uznania danego przedsięwzięcia za racjonalne, uzasadnione z punktu widzenia założeń programu oraz pozwoli ocenić je z punktu widzenia m.in. wykonalności i efektywności;
- określone ramy czasowe, dające możliwość weryfikacji czy realizacja projektu będzie możliwa z udziałem współfinansowania UE dostępnego w ramach programów na lata 2021-2027, z zachowaniem wymogów prawnych umożliwiających przyznanie, efektywne wykorzystanie i poprawne rozliczenie przyznanego współfinansowania;
- zgłoszenie do współfinansowania, co stanowi formalną podstawę przeprowadzenia weryfikacji, czy projekt wpisuje się w cele programu i odpowiada jego założeniom;
- zgłoszenie do współfinansowania w ramach jednego funduszu strukturalnego, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji albo Funduszu Spójności, konstytuujące zasadę współfinansowania określonego projektu wyłącznie środkami jednego funduszu strukturalnego, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji albo Funduszu Spójności, co da gwarancję precyzyjnego powiązania poszczególnych wydatków z określonych funduszy z danymi przedsięwzięciami na potrzeby ich rzetelnego rozliczenia.

Jako szczególny rodzaj projektów traktowane są projekty partnerskie, których dotyczy **art. 39**. Polegają one na zaangażowaniu w ich realizację co najmniej dwóch podmiotów wnoszących do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe (art 39 ust. 1). Jednocześnie partnerem wiodącym w projekcie partnerskim może być wyłącznie podmiot o potencjale ekonomicznym zapewniającym prawidłową realizację projektu partnerskiego (ust. 11) oraz podmiot inicjujący projekt partnerski (ust. 12). W przypadkach uzasadnionych koniecznością zapewnienia prawidłowej i terminowej realizacji projektu, w związku z wystąpieniem okoliczności, które nie mogły być znane wnioskodawcy ani właściwej instytucji na moment podpisania umowy o dofinansowanie projektu lub podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu i za zgodą właściwej instytucji ustawodawca wprowadza możliwość wyboru partnera po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu lub po podjęciu decyzji o dofinansowaniu projektu (ust. 6). Ponadto zgodnie z ust. 13 udział partnerów w projekcie partnerskim nie może polegać wyłącznie na wniesieniu zasobów do jego realizacji. Każdy

partner powinien realizować w ramach projektu określone zadania wynikające z porozumienia albo umowy o partnerstwie. Dodatkowo zadania realizowane przez poszczególnych partnerów w ramach projektu nie mogą polegać na oferowaniu towarów, świadczeniu usług lub wykonywaniu robót budowlanych na rzecz innych partnerów (ust. 14), co ma w szczególności wyeliminować problem kolizji z przepisami prawa zamówień publicznych. Zasad dotyczących wyboru partnerów nie stosuje się w przypadku wyborów podmiotów realizujących zadania objęte projektem partnerskim na podstawie praw szczególnych i wyłączonych (ust. 3).

Wdrażanie projektu partnerskiego odbywać się może na podstawie porozumienia albo umowy o partnerstwie z zastrzeżeniem, że stroną porozumienia albo umowy o partnerstwie nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie odrębnych przepisów (np. na podstawie art. 207 ust. 4 ufp albo art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769, z późn. zm.)). Wprowadzenie regulacji w zakresie projektów partnerskich daje podstawę do urzeczywistnienia zasady partnerstwa będącej zasadą horyzontalną, dotyczącą wykorzystania funduszy strukturalnych, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Funduszu Spójności. Przepis umożliwia wnioskodawcy zaangażowanie w realizację projektu innych podmiotów, których udział w przedsięwzięciu może przyczynić się do osiągnięcia celów projektu w wymiarze większym niż przy zaangażowaniu w jego realizację jedynie wnioskodawcy, spowodować synergię albo umożliwić całościowe potraktowanie zagadnienia, którego dotyczy projekt.

Obok szczególnego rodzaju projektów partnerskich w ramach programów mogą być realizowane projekty hybrydowe (**art. 40**). Projekty hybrydowe będą tworzone pomiędzy podmiotami publicznymi a podmiotami prywatnymi. Ponieważ warunki realizacji tego typu projektów określone zostały w przepisach rozporządzenia ogólnego, w art. 40 ust. 1 odwołano się do regulacji tego rozporządzenia w tym zakresie. Z kolei ust. 2 stanowi, że do wyboru podmiotów prywatnych realizujących projekty hybrydowe zastosowanie znajdą odrębne przepisy. W wyborze tych podmiotów zastosowanie znajdą w szczególności przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno - prywatnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 711, z późn. zm.), ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021 r. poz. 541), ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 2268) oraz pzp.

Wybór procedury wyboru podmiotu prywatnego jest uzależniony od przyjętego modelu realizacji inwestycji.

W **art. 41** uregulowano instytucję projektu grantowego. Istotą tego typu projektu jest możliwość powierzenia beneficjentowi wdrażania projektu, w ramach którego udzielane są granty innym podmiotom wybranym w drodze otwartego naboru (grantobiorcom). Wprowadzono szeroki katalog podmiotów, które mogą uzyskać status grantobiorcy, obejmujący zarówno podmioty publiczne, jak i podmioty prywatne, z zastrzeżeniem, że nie mogą to być podmioty wykluczone z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie odrębnych przepisów. W projekcie wskazano, że wartość grantu nie może przekroczyć 200 tys. Euro, . Limit wsparcia przekazywanego w formie grantu wynika z przepisów rozporządzenia ogólnego.

W celu podkreślenia, że pojęcie grantu nie jest równoznaczne z pojęciem projektu w rozumieniu ustawy, przesądzono, że grantem są środki finansowe programu powierzone grantobiorcom na realizację zadań zgodnych z celem projektu grantowego. Z przedmiotowej regulacji wynika, że grant nie może polegać np. na świadczeniu usług przez grantodawcę na rzecz grantobiorcy ani na przekazaniu przez grantodawcę na rzecz grantobiorcy składników majątkowych. Powierzenie grantu następuje na podstawie umowy, której minimalny zakres określa art. 41 ust. 7.

Projekt grantowy, tak jak inne projekty, realizowany jest na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu. W art. 41 ust. 8 określono zakres odpowiedzialności beneficjenta w sferze realizacji projektu grantowego, w tym realizację projektu zgodnie z założonym celem, dokonywanie wyboru grantobiorców z zapewnieniem zasady przejrzystości, rzetelności, bezstronności i równego traktowania podmiotów, monitorowanie i kontrolę realizacji zadań przez grantobiorców, rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców, a także odzyskiwanie środków od grantobiorców w przypadku wykorzystania grantu niezgodnie z umową o powierzenie grantu. W przypadku, gdy projekt grantowy jest jednocześnie projektem partnerskim, beneficjent może powierzyć partnerom realizację części zadań związanych z wyborem grantobiorców (ust. 9) .

Nadzór właściwej instytucji nad realizacją zadań powierzonych beneficjentowi projektu grantowego zapewniony jest, zgodnie z art. 41 ust. 10, poprzez zatwierdzanie procedur związanych z wdrażaniem projektu, opracowywanych przez jego beneficjenta. Zatwierdzanie

przez właściwą instytucje procedur dotyczących realizacji projektu grantowego będzie określone w umowie o dofinansowanie.

Rozdział 14. Wybór projektów.

W rozdziale 14 (art. 42 – 60) zawarto przepisy określające zasady wyłaniania projektów do dofinansowania.

W **art. 42** wskazano, że objęty dofinansowaniem może być wyłącznie projekt wybrany do dofinansowania. Oznacza to, że zawarcie umowy o dofinansowanie lub podjęcie decyzji o dofinansowaniu musi w każdym przypadku zostać poprzedzone aktem wybrania projektu do dofinansowania na podstawie wyników jego oceny. W **art. 43** ustanowiono ogólną zasadę, że może zostać wybrany do dofinansowania jedynie projekt spełniający kryteria wyboru projektów. To w zakresie tego aspektu projekt podlega ocenie komisji oceny projektów.

W **art. 44** wskazano, że projekty do dofinansowania będą wybierane w sposób konkurencyjny lub niekonkurencyjny (ust. 1). W ust. 2 opisano przesłanki w jakich wybór projektów do dofinansowania nie musi opierać się o konkurowanie projektów. Może mieć to miejsce wyłącznie w sytuacji, w której wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, będą podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Dodatkowo wybór projektów w sposób niekonkurencyjny może dotyczyć wyłącznie projektów: polegających na realizacji zadań publicznych wynikających z właściwych przepisów (pkt 1), mających strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, IIT lub terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji (pkt 2), będą realizowane w formie instrumentu finansowego (pkt 3) albo projektów pomocy technicznej (pkt 4). Regulacją tą objęto wyłącznie projekty, wobec których tworzenie warunków do konkurowania będzie nieuzasadnione. Wynika to m.in. z faktu, że celowość i potrzeba realizacji tego rodzaju projektów potwierdzana jest przed ich oceną i wynika z przepisów prawa, znalazła wyraz w dokumencie o charakterze programowym albo jest przesądzona postanowieniami programu. W odniesieniu do projektów realizowanych w formie instrumentu finansowego, założeniem jest, że na podstawie projektowanej ustawy wybierany do dofinansowania będzie projekt, którego wnioskodawca został wcześniej wybrany we właściwej procedurze (w szczególności w oparciu o konkurencyjne tryby przewidziane w pzp) – właściwa instytucja będzie obowiązana do zapewnienia zgodności (niesprzeczności) kryteriów, w oparciu, o które wybierany będzie

projekt wdrażany w formie instrumentu finansowego z kryteriami, w oparciu o które został wcześniej wyłoniony wnioskodawca.

W **art. 45** ustanowiono podstawowe zasady wyłaniania projektów do dofinansowania, mające zastosowanie w trakcie wyboru projektów do dofinansowania. Określono zasady takie jak: przejrzystość, rzetelność i bezstronność wyboru projektów (ust. 1), a także równość wnioskodawców w dostępie do informacji o zasadach i sposobie wyboru projektów do dofinansowania oraz równe traktowanie wnioskodawców (ust. 2). Przestrzeganie tych zasad przez instytucje będzie gwarantowało poszanowanie praw wnioskodawców w dostępie do dofinansowania. Przejrzystość przejawia się w dostępie do informacji o przebiegu wyboru projektów. Rzetelność będzie wynikała przede wszystkim z obowiązku instytucji polegającego na dogłębnej i zgodnej z ustanowionymi regułami ocenie każdego projektu oraz przedstawieniu na zakończenie oceny każdego projektu, który nie został wybrany do dofinansowania, wyczerpującego merytorycznego uzasadnienia wyniku oceny. Bezstronność powinna polegać na właściwym zarządzaniu sytuacjami konfliktu interesów, tak aby zapewnić obiektywną ocenę projektów. Równy dostęp do informacji będzie skutkował obowiązkiem instytucji publikacji wszystkich koniecznych informacji niezbędnych do przedłożenia wniosku o dofinansowanie, a także upubliczniania wyjaśnień i interpretacji. Z kolei równe traktowanie wnioskodawców będzie wiązało się z obowiązkiem stosowania takich samych zasad wobec wszystkich podmiotów ubiegających się o dofinansowanie w ramach danego postępowania.

W **art. 46** przesądzono o obowiązku racjonalnego określania przez właściwe instytucje obowiązków nakładanych na wnioskodawców, tzn. określanie ich w sposób, który spowoduje, że wymogi niesłużące potwierdzeniu spełniania kryteriów albo zbędne dla objęcia projektu dofinansowaniem, a mogące blokować uczestnictwo w postępowaniu, wydłużać procedury lub podnosić koszty ubiegania się o dofinansowanie, nie będą formułowane. W celu ograniczenia zbędnych obciążeń nakładanych na wnioskodawców wprowadzono również przepisy **art. 47**. W jego ramach wskazano, że w toku postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania, procedury odwoławczej oraz przy udzielaniu dofinansowania właściwa instytucja nie może żądać zaświadczeń oraz dokumentów na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego jeżeli są one znane instytucji z urzędu albo są możliwe do ustalenia przez instytucję (pkt 1). Ponadto ustanowiono możliwość żądania przez instytucję oświadczeń od wnioskodawcy w celu potwierdzenia przez niego faktów lub stanu prawnego niezbędnych do oceny projektu lub objęcia go dofinansowaniem (pkt 2).

W **art. 48** ustanowiono przepisy gwarantujące wyłączenie z obowiązku udostępniania w trybie dostępu do informacji publicznej oraz w trybie dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie dokumentów i informacji przedstawianych przez wnioskodawców oraz czasowe ograniczenie w dostępie do dokumentów i informacji wytworzonych lub przygotowanych przez właściwe instytucje w związku z oceną dokumentów i informacji przedstawianych przez wnioskodawców. Brak wprowadzenia takich przepisów mógłby skutkować dezorganizacją procesu wyboru projektów, zagrażać jego bezstronności albo umożliwiać nieuczciwe praktyki polegające na powielaniu w ramach danego postępowania rozwiązań opracowanych przez innych wnioskodawców.

W celu umożliwienia właściwego przygotowania się i zaplanowania własnych działań przez wnioskodawców, instytucje zarządzające będą zobowiązane, zgodnie z **art. 49**, do publikowania harmonogramów naborów wniosków o dofinansowanie. Wskazano jednocześnie, że horyzont czasowy harmonogramu będzie wynosił co najmniej 12 miesięcy (ust. 2), zaś kolejne jego aktualizacje będą dokonywane nie rzadziej niż na koniec każdego kwartału (ust. 4).

W **art. 50** wskazano, że w celu przeprowadzenia postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania właściwa instytucja przeprowadza każdorazowo nabór (ust. 1). W ust. 2 wskazano warunki przeprowadzenia naboru, do których należą: przyjęcie regulaminu wyboru projektów (pkt 1) oraz udostępnienie regulaminu wyboru projektów potencjalnym wnioskodawcom wraz z jednoczesnym udostępnieniem w systemie teleinformatycznym formularza wniosku o dofinansowanie (pkt 2). Oznacza to, że udostępnienie regulaminu wyboru projektów następuje w tym samym czasie co udostępnienie formularza wniosku o dofinansowanie. Jednocześnie przesądzono, że w przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru projektów, udostępnienie regulaminu wyboru projektów następuje w formie ogłoszenia o naborze na stronie internetowej właściwej instytucji oraz na portalu (ust. 3) oraz wskazano elementy, które niniejsze ogłoszenie musi zawierać (ust. 4). Powyższy obowiązek związany z ogłoszeniem naboru wniosków o dofinansowanie nie znajduje zastosowania w odniesieniu do niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów. Wynika to z faktu, że celem ogłoszenia naboru co do zasady jest zaproszenie do składania wniosków o dofinansowanie wszystkich zainteresowanych potencjalnych wnioskodawców, natomiast w przypadku niekonkurencyjnego sposobu wyboru projektów wnioski mogą składać wyłącznie jednoznacznie określone podmioty, o których mowa w art. 44 ust. 2.

W art. 51 zamieszczono regulacje przesądające o zawartości regulaminu wyboru projektów. Stanowi on źródło szczegółowych informacji na temat danego postępowania. W ust. 1 wskazano minimalną zawartość regulaminu, w tym m.in. określenie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów, kryteriów wyboru projektów czy terminu na składanie wniosków o dofinansowanie projektu. Regulamin będzie również dokumentem, w którym będzie wskazywany oraz opisywany sposób wyboru projektów, a więc to czy będzie to sposób konkurencyjny czy niekonkurencyjny, o których mowa w art. 44. Opis będzie mógł wskazywać wybraną formułę wyboru projektów np. wybieranie wszystkich projektów spełniających kryteria w określonym stopniu do wyczerpania alokacji, wybieranie najlepszych projektów spośród ubiegających się o dofinansowanie, wybieranie jednego projektu spośród ubiegających się o dofinansowanie, wybieranie pojedynczych projektów w ramach wyodrębnionych podgrup, wybór projektów spośród wymienionych w art. 44 ust. 2. Celem regulacji w tym zakresie jest zapewnienie instytucjom jak najdalej idącej swobody w zarządzaniu procesem wyboru projektów do dofinansowania, tak aby mogły one dobierać rozwiązania do uwarunkowań towarzyszących wyborowi projektów np. do spodziewanego popytu na wsparcie, do wartości wsparcia, które może zostać udzielone, do tempa w jakim mogą być przedkładane i oceniane projekty, do stopnia ich skomplikowania. W ust. 2 wskazano dodatkowe elementy, które musi zawierać regulamin w przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru projektów. Należą do nich m.in. wskazanie typów projektów podlegających dofinansowaniu czy opisanie procedury oceny projektów, w tym wskazanie czy będzie ona podzielona na etapy, a także jak będzie przeprowadzana – kto jej dokona (czy będą zaangażowani w nią eksperci czy wyłącznie pracownicy właściwej instytucji). W ust. 4 zawarto przepisy uniemożliwiające zmianę regulaminu w zakresie wskazania oraz opisu sposobu wyboru projektów do dofinansowania. Dodatkowo przesądzono, że zmiany regulaminu wyboru projektów w zakresie kryteriów wyboru projektów, mogą mieć miejsce wyłącznie w sytuacji, w której w ramach danego postępowania nie złożono jeszcze wniosków o dofinansowanie. Oznacza to, że po wpłynięciu pierwszego wniosku w ramach naboru, możliwość zmiany kryteriów wyboru projektów jest prawnie blokowana (ust. 5). Jedynym odstępstwem od powyższych obwarowań w zakresie zmian regulaminu wyboru projektów może być konieczność dokonania zmiany regulaminu, o ile ma ona swoje źródło w odrębnych przepisach prawa (ust. 6). Jednocześnie wskazano, że właściwa instytucja po zakończeniu postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania może zmienić wyłącznie wskazaną w regulaminie wyboru projektów kwotę przeznaczoną na dofinansowanie

projektów (ust. 7). Może być to korzystne w szczególności w sytuacji, w której projekt lub szereg projektów spełniły oczekiwane wymagania w ramach oceny jednak nie zostały wybrane do dofinansowania ze względu na niewystarczającą kwotę przewidzianą na dofinansowanie projektów w regulaminie wyboru projektów. Będzie to służyło w szczególności wybraniu do dofinansowania większej liczby projektów. Wszelkie zmiany dokonane w regulaminie wraz z ich uzasadnieniem oraz terminem stosowania właściwa instytucja udostępnia w taki sposób w jaki udostępniła regulamin (ust. 8). W przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru projektów będzie oznaczało to obowiązek zamieszczania regulaminu na właściwej stronie internetowej oraz portalu. Regulacje te mają na celu zapewnienie jak najdalej idącej stabilności reguł i zasad, które zostały zakomunikowane na początku postępowania w zakresie wyboru projektów.

Art. 52 wprowadza obowiązek ubiegania się o dofinansowanie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W tym celu wprowadzono przepis, zgodnie z którym nabór rozpoczyna się w dniu udostępnienia formularza wniosku o dofinansowanie w systemie teleinformatycznym i, w przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru projektów, kończy się nie wcześniej niż po 40 dniach (ust. 1). Przyjęcie takiego rozwiązania zapewni możliwość aplikowania w ramach postępowania konkurencyjnego wszystkim zainteresowanym podmiotom. Informatyzacja procesu wyboru projektów do dofinansowania jest w pełni spójna z przyjętym sposobem opracowywania regulacji w tym obszarze, tj. jak najdalej posuniętej standaryzacji procesu wyboru projektów do dofinansowania.

W **art. 53** zdecydowano, że oceny projektów dokonuje specjalnie w tym celu powołane przez właściwą instytucję ciało o charakterze pomocniczym – Komisja Oceny Projektów (KOP). W KOP uczestniczą wszystkie osoby dokonujące oceny projektów, tj. pracownicy właściwej instytucji oraz ewentualnie eksperci, o których mowa w art. 80. Jednocześnie w przypadku pracowników właściwej instytucji są oni zobligowani do posiadania wymaganych kwalifikacji (ust. 2). Przewodniczącym KOP zawsze będzie pracownik właściwej instytucji (ust. 4), która odpowiada jednocześnie za prawidłowość jej funkcjonowania (ust. 5). Oznacza to, że nie jest możliwe powierzenie kierowania KOP ekspertowi.

Przepis **art. 54** wskazuje, że ocena projektu dotyczy jego zgodności z kryteriami wyboru projektów (ust. 1). W ust. 2 wskazano możliwość podzielenia oceny projektów na etapy. Można wyróżnić przykładowo etap oceny formalnej, merytorycznej, finansowej, strategicznej. Podzielenie oceny na etapy umożliwi uporządkowanie procedury oceny a także takie jej zaprojektowanie, które umożliwi obniżenie kosztów całego procesu. Jednocześnie

niezakwalifikowanie projektu do kolejnego etapu oceny, w przypadku ich wyróżnienia, może wynikać wyłącznie z zatwierdzenia wyniku oceny stanowiącego negatywną ocenę projektu (ust. 3). Ponadto w celu zagwarantowania przejrzystości wyboru projektów w sposób konkurencyjny, właściwe instytucje, w przypadku podzielenia oceny na etapy, będą zobowiązane do publikowania na stronie internetowej oraz na portalu, po każdym etapie oceny, informacji o projektach zakwalifikowanych do kolejnego etapu (ust. 4).

W **art. 55** uregulowano proces uzupełniania lub poprawiania wniosku o dofinansowanie projektu. W tym zakresie wprowadzono znaczne uelastycznienie polegające na dalszym przekazaniu kompetencji właściwym instytucjom w określaniu zakresu możliwych poprawek i uzupełnień w ramach danego postępowania, co znajdzie swoje odzwierciedlenie w zapisach regulaminu wyboru projektów. W przypadku oczywistych omyłek pisarskich lub rachunkowych możliwa jest ich poprawa przez właściwą instytucję, przy jednoczesnym poinformowaniu o tym wnioskodawcy (ust. 3). Przy stosowaniu mechanizmów uzupełnień i poprawy właściwe instytucje każdorazowo będą związane zasadą równego traktowania wnioskodawców, którą wprowadzono do przepisów w randze zasady horyzontalnej. W ust. 2 przesądzono, że wezwania do uzupełnień lub poprawy wniosków o dofinansowanie projektu wysyłane będą drogą elektroniczną.

Zgodnie z **art. 56** KOP przedstawia właściwej instytucji wyniki przeprowadzonej oceny projektów (ust. 1), zaś właściwa instytucja je zatwierdza (ust. 2). Zatwierdzenie wyniku oceny może oznaczać zakwalifikowanie projektu do kolejnego etapu oceny w przypadku ich wyróżnienia, wybór projektu do dofinansowania albo negatywną ocenę projektu (ust. 3). Z procesem wyboru projektów do dofinansowania nierozłącznie wiążą się obowiązki informacyjne. Należy do nich zaliczyć w szczególności obowiązek przekazywania przez właściwą instytucję informacji dla wnioskodawcy o zakończeniu oceny jego projektu oznaczającym wybór projektu do dofinansowania albo stanowiącym negatywną ocenę projektu (ust. 4). W ust. 5 i 6 zdefiniowano ocenę negatywną projektu. W zależności od tego, czy ocena projektu będzie podzielona na etapy (por. art. 54 ust. 2 w związku z art. 51 ust. 2 pkt 2) negatywna ocena projektu oznaczać będzie brak możliwości zakwalifikowania projektu do kolejnego etapu oceny bądź też brak możliwości jego wybrania do dofinansowania. To ostatnie obejmuje również przypadek, w którym wyłącznie z uwagi na wyczerpanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w ramach danego naboru wybranie projektu do dofinansowania jest niemożliwe. W przypadku negatywnej oceny projektu informacja musi zawierać uzasadnienie wyniku oceny oraz, w przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru

projektów, pouczenie o możliwości wniesienia protestu (ust. 7). Przekazanie tych informacji będzie miało kluczowe znaczenie dla realizacji prawa wnioskodawcy do odwołania się od oceny jego projektu.

Do innych obowiązków informacyjnych należą również te wskazane w **art. 57**, polegające przede wszystkim na podaniu informacji na stronie internetowej i portalu o projektach, które zostały wybrane do dofinansowania oraz projektach, które otrzymały ocenę negatywną w ramach danego postępowania. W przypadku projektów wybranych do dofinansowania informacja ta zawiera również przyznaną kwotę dofinansowania wynikającą z wyboru projektów do dofinansowania (ust. 1). Zakończenie naboru oraz opublikowanie takiej informacji, w odniesieniu do wszystkich projektów objętych danym postępowaniem w zakresie wyboru projektów do dofinansowania, oznacza zakończenie tego postępowania (ust. 2). Każda późniejsza zmiana dotycząca wyżej wymienionej informacji musi zostać wskazana. Ponadto w celu zapewnienia transparentności procesu wyboru projektów do dofinansowania konieczne jest publikowanie informacji o składzie KOP, wraz z ewentualnym wskazaniem osób, które dokonywały oceny w charakterze ekspertów (ust. 4). Będzie to stanowić jedno z podstawowych narzędzi do identyfikacji ewentualnych konfliktów interesów.

W **art. 58** wprowadzono podstawę dla unieważnienia postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania, a także przesłanki, które mogą prowadzić do takiego działania (ust. 1). Należy zaliczyć do nich: brak złożonych wniosków w terminie naboru (pkt 1), wystąpienie istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wybór projektów do dofinansowania nie leży w interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć (pkt 2), sytuację, w której postępowanie obarczone jest niemożliwą do usunięcia wadą prawną (pkt 3). Właściwa instytucja podaje do publicznej wiadomości informację o unieważnieniu postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania w sposób konkurencyjny, oraz jego przyczynach na swojej stronie internetowej oraz na portalu. Informacja ta nie stanowi podstawy do wniesienia protestu.

Dodatkowo przepisem **art. 59** wyłącza się ze stosowania w odniesieniu do przepisów rozdziału o wyborze projektów przepisy kpa, z wyjątkiem art. 24 i 57 § 1-4. W programach Interreg, ze względu na ich międzynarodowy charakter, wybór projektów odbywa się w sposób odmienny, przez komitet monitorujący, a nie właściwe instytucje, jak ma to miejsce w programach krajowych i regionalnych. W związku z tym **art. 60** wyłącza stosowanie do realizacji programów Interreg przepisów o wyborze projektów do dofinansowania oraz do

wyboru podmiotów wdrażających instrument finansowy w rozumieniu rozporządzenia ogólnego.

Rozdział 15. Umowa o dofinansowanie projektu i decyzja o dofinansowaniu projektu.

W art. 61 przesądzono, że podstawą objęcia projektu dofinansowaniem może być umowa o dofinansowanie projektu albo decyzja o dofinansowaniu projektu (ust. 1). Stroną umowy może być wyłącznie wnioskodawca, którego projekt został wybrany do dofinansowania. Po podpisaniu umowy wnioskodawca staje się beneficjentem, którym może być wyłącznie podmiot wskazany w art. 2 pkt 1. W sytuacji, w której dany podmiot sektora finansów publicznych jest jednocześnie właściwą instytucją i wnioskodawcą, podstawą objęcia go dofinansowaniem będzie decyzja o dofinansowaniu. W ust. 2 zaznaczono, że w przypadku projektu partnerskiego umowa o dofinansowanie projektu jest zawierana z partnerem wiodącym, o którym mowa w art. 39 ust. 9 pkt 4, będącym beneficjentem odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację projektu. W ust. 3 wskazano przesłanki braku zawarcia umowy o dofinansowanie albo wydania decyzji, należą do nich niedokonanie przez wnioskodawcę czynności określonych w regulaminie wyboru projektów, wykluczenie wnioskodawcy z możliwości otrzymania dofinansowania, rezygnacja wnioskodawcy z dofinansowania oraz unieważnienie postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania. Art. 61 ust. 4 i 5 stanowią ochronę przed ryzykiem niewłaściwego wykorzystania środków publicznych, w sytuacji, gdy o wsparcie wnioskują podmioty, które na etapie ubiegania się o pomoc finansową korzystają lub korzystały z dofinansowania ze środków publicznych, w sposób nieprawidłowy, skutkujący wszczęciem i prowadzeniem postępowania karnego lub karnego skarbowego o przestępstwa, o których mowa w zaproponowanym przepisie. Z uwagi na długotrwałość procedur i wielowątkowość takich postępowań, niejednokrotnie dochodzi do sytuacji, w której zanim dojdzie do ustalenia odpowiedzialności karnej w prawomocnym wyroku skazującym, te same lub powiązane podmioty i osoby ubiegają się o kolejne środki publiczne. Dlatego też, na podstawie zaobserwowanej praktyki proponuje się przyznanie właściwym instytucjom uprawnienia do odmowy zawarcia umowy i w konsekwencji odmowy przyznania środków publicznych takim podmiotom.

Ponadto, aby wyeliminować powyżej opisane sytuacje, w ust. 5 zobligowano instytucje do informowania właściwych organów ścigania, w razie pozyskania przez nich informacji o okolicznościach wskazujących na możliwość popełnienia przez wnioskodawcę przestępstwa, o którym mowa w ust. 4.

W ust. 6 wprowadzono obowiązek poinformowania przez właściwą instytucję wnioskodawcy o przyczynach braku możliwości zawarcia umowy o dofinansowanie lub podjęcia decyzji o dofinansowaniu. W ust. 7 wskazano podstawę do ponownego skierowania projektu do oceny w określonym zakresie już po wybraniu go do dofinansowania. Może mieć to miejsce w przypadku, gdy właściwa instytucja poweźmie wiedzę na temat okoliczności mogących mieć negatywny wpływ na wynik oceny danego projektu.

W **art. 62** zdecydowano o pozostawieniu właściwym instytucjom elastyczności w zakresie dopuszczalności modyfikowania projektu w trakcie jego realizacji. W tym zakresie wskazano, że projekt objęty dofinansowaniem może być zmieniony za zgodą właściwej instytucji jeśli zmiany nie wpłynęłyby na wynik oceny projektu w sposób, który skutkowałby jego negatywną oceną albo wynikają z okoliczności niezależnych od beneficjenta, których beneficjent działając z należytą starannością, nie mógł przewidzieć. W tym przypadku zmieniony projekt w wystarczającym stopniu musi przyczyniać się do realizacji celów programu.

Rozdział 16. Procedura odwoławcza.

Rozwiązania przyjęte w zakresie procedury odwoławczej w większości bazują na tych, które obowiązują na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818) (dalej: ustawa wdrożeniowa 2014-2020). Z założenia postanowiono nie ingerować w regulacje, które sprawdziły się w dotychczasowej praktyce i dobrze funkcjonują. Procedura odwoławcza będzie mogła być uruchomiona od wyników oceny projektów wybieranych w sposób konkurencyjny (stanowiącym, co do zasady, odpowiednik dotychczasowego trybu konkursowego). Celem procedury odwoławczej będzie ponowne sprawdzenie złożonego wniosku w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów. **Art. 63** przewiduje, że, tak jak było dotychczas, podstawą uruchomienia procedury odwoławczej będzie uzyskanie przez wnioskodawcę oceny negatywnej projektu, o której mowa w art. 56 ust. 5 i 6. W zależności od tego, czy ocena projektu będzie podzielona na etapy negatywna ocena projektu oznaczać będzie brak możliwości zakwalifikowania projektu do kolejnego etapu oceny bądź też brak możliwości jego wybrania do dofinansowania. Utrzymano rozwiązanie, zgodnie z którym negatywna ocena w rozumieniu ustawy oznaczać będzie również de facto ocenę pozytywną, jeżeli skierowanie projektu do kolejnego etapu oceny lub jego wybranie do dofinansowania będzie niemożliwe z uwagi na wyczerpanie alokacji

dostępnej na dofinansowanie projektów w ramach danego naboru. Jednakże tego rodzaju „negatywna ocena” nie będzie mogła stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu. Wnioskodawca będzie musiał uwzględnić we wnoszonym proteście wszystkie niezbędne wymogi, określone w art. 64 ust. 2 projektu ustawy. Pewnym novum, jeśli chodzi o zakres procedury odwoławczej, jest możliwość jej uruchomienia w sytuacji określonej w art. 61 ust. 7 projektu ustawy, który również nie ma odpowiednika w aktualnie obowiązującej ustawie wdrożeniowej 2014-2020. Art. 61 ust. 7 projektu daje właściwej instytucji podstawę prawną do tego, aby w przypadku, gdy poweźmie ona wiedzę o okolicznościach mogących mieć wpływ na wynik oceny projektu, skierować projekt do ponownej oceny. Wówczas przepisy rozdziału 16. znajdą odpowiednie zastosowanie, co oznacza, że od wyników takiej ponownej oceny, o ile będzie ona negatywna, wnioskodawcy przysługiwać będzie ścieżka odwoławcza przewidziana w rozdziale 16.

Tak jak dotychczas, wnioskodawcy przysługiwać będzie jeden środek odwoławczy od wyników oceny jego projektu, tj. protest. Wymogi formalne dotyczące protestu, a więc przede wszystkim jego forma, zawartość oraz termin jego wniesienia, określone zostały w **art. 64**, który powiela rozwiązania w tym zakresie obowiązujące w ustawie wdrożeniowej 2014-2020. Wnioskodawca będzie miał możliwość uzupełnienia wniesionego protestu niespełniającego wymogów formalnych, za wyjątkiem wymogów, o których mowa w art. 64 ust. 2 pkt 4 i 5 w terminie 7 dni liczonych od dnia otrzymania wezwania w tym zakresie. Jeśli w tym terminie protestu nie uzupełni, jego protest zostanie pozostawiony bez rozpatrzenia na podstawie art. 64 ust. 3 ustawy.

W **art. 65** uregulowano instytucję wycofania protestu. Przepisy w tym zakresie bazują na obecnie obowiązujących rozwiązaniach uregulowanych ustawą wdrożeniową 2014-2020. Wnioskodawca będzie mógł wycofać protest do czasu zakończenia jego rozpatrywania przez właściwą instytucję, poprzez złożenie właściwej instytucji oświadczenia w tej sprawie. Instytucją właściwą będzie odpowiednio albo instytucja dokonująca wyboru projektów, za pośrednictwem której wniesiony został protest, albo instytucja właściwa do jego rozpatrzenia. W kolejnych artykułach uregulowano kwestie związane z rozpatrywaniem protestu, takie jak instytucje właściwe w tym zakresie, element autokontroli rozstrzygnięcia podjętego przez instytucję dokonującą naboru projektów, terminy poszczególnych etapów procedury odwoławczej, możliwe rozstrzygnięcia, itp. Rozwiązania przyjęte w tym zakresie w projekcie ustawy nie różnią się od dotychczas stosowanych, uregulowanych w ustawie wdrożeniowej 2014-2020.

W **art. 70** wskazano pozostałe przypadki pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, dotyczące sytuacji, gdy pomimo prawidłowego pouczenia w tym zakresie, wnioskodawca nie zachował niezbędnych wymogów formalnych. Od takiego rozstrzygnięcia przysługuje wnioskodawcy możliwość wniesienia skargi do sądu administracyjnego zgodnie z otrzymaną w tym zakresie, na podstawie art. 70 ust. 2, informacją i pouczeniem.

Art. 71 powieli rozwiązania dotyczące tzw. wyłączeń osób, które mogą brać udział w rozpatrywaniu protestu, w weryfikacji oceny projektu w ramach autokontroli, o której mowa w art. 67 ust. 2 projektu, a także w ponownej ocenie, o której mowa w art. 69 ust. 3 projektu. Doprecyzowano natomiast, że powiązania prowadzące do wyłączenia ww. osób, dotyczą jedynie ich zaangażowania w przygotowanie lub ocenę projektu, którego dany protest dotyczy (a nie jakiegokolwiek projektu).

W **art. 72** ust. 1 projektu ustawy utrzymano rozwiązanie polegające na wyłączeniu stosowania przepisów kpa do procedury odwoławczej. Jednocześnie wprowadzono w nim nowy ust. 2, odnoszący się do możliwości przekazywania dokumentów i informacji w ramach procedury odwoławczej, w tym protestu i jego rozstrzygnięcia, również drogą elektroniczną - w formie elektronicznej lub z wykorzystaniem profilu zaufanego ePUAP lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, przy spełnieniu określonych wymogów w zakresie ich formy.

Art. 73 – art. 77 regulują kwestie związane z sądowym etapem procedury odwoławczej. Również w tym zakresie co do zasady powtarzane są sprawdzone rozwiązania funkcjonujące w ramach ustawy wdrożeniowej 2014-2020, z pewnym jednak doprecyzowaniem przepisów. Dookreślono m.in., że w przypadku uwzględnienia skargi i stwierdzenia, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny (art. 73 ust. 8 pkt 1 lit. a projektu ustawy), sąd przekaze sprawę właściwej instytucji w celu ponownego rozpatrzenia podjętego przez nią rozstrzygnięcia w przedmiocie nieuwzględnienia protestu, o którym mowa w art. 69 ust. 1 pkt 2 albo w przedmiocie negatywnej ponownej oceny, o której mowa w art. 69 ust. 4 pkt 2. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami (art. 61 ust. 8 pkt 1 lit. a ustawy wdrożeniowej 2014-2020) sąd w takim przypadku zobligowany jest ustawowo do przekazania sprawy właściwej instytucji, która dokonywała naboru projektów, w celu jej ponownego rozpatrzenia przez tę instytucję. Rozwiązanie takie niejednokrotnie nastęrczało trudności z ustaleniem, czego konkretnie miało dotyczyć ww. ponowne rozpatrzenie, w dodatku przez instytucję, która w świetle ustawy nie zawsze jest odpowiedzialna za rozstrzygnięcie będące przedmiotem kontroli sądowej.

Analogicznej zmiany dokonano w art. 73 ust. 8 pkt 1 lit. b projektu, doprecyzowując, że protest „wraca” po rozstrzygnięciu sądowym do instytucji, która pozostawił go bez rozpatrzenia, w celu ponownej weryfikacji tego właśnie rozstrzygnięcia.

Wprowadzono również, w wyniku uwzględnienia uwag zgłoszonych w ramach nieformalnych konsultacji zewnętrznych projektu, przepis ust. 4 w art. 73, zgodnie z którym kompletna dokumentacja, którą wnioskodawca jest zobowiązany załączyć do skargi, jest wnoszona przez wnioskodawcę w oryginale, w postaci uwierzytelnionej kopii lub w kopii wersji elektronicznej, jeżeli pisma składane były w systemie teleinformatycznym. Stanowi to uzupełnienie z pozostałymi przepisami projektu, w szczególności w zakresie wyboru projektów, uwzględniających informatyzację tych procesów i procedur. Ponadto w miejsce obecnych przepisów o pozostaniu skargi bez rozpatrzenia, w ust. 6 i 7 projektu ustawy określone zostały przesłanki jej odrzucenia.

Nowością, w odniesieniu do aktualnie obowiązujących przepisów z zakresu procedury odwoławczej jest wprowadzenie w **art. 77** ust. 3 projektu ustawy definicji tzw. wyczerpania alokacji, tj. wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w ramach działania albo kategorii regionu, jeżeli w ramach działania kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów jest podzielona na kategorie regionów. Wobec licznych wątpliwości w tym zakresie skutkujących koniecznością wielokrotnego zajmowania stanowiska przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, jak również w związku z pojawiającymi się orzeczeniami sądów administracyjnych, dotyczącymi tej kwestii, rozstrzygającymi ją w sposób sprzeczny z założeniami wdrażania środków unijnych, zdecydowano o rozstrzygnięciu ww. wątpliwości i uregulowaniu tej kwestii wprost w ustawie. Zgodnie z przyjętą definicją przez wyczerpanie ww. kwoty należy rozumieć sytuację, w której środki przeznaczone na dofinansowanie projektów zostały rozdysponowane zarówno na projekty objęte dofinansowaniem (czyli takie, które najpierw zostały wybrane do dofinansowania, a następnie z ich wnioskodawcami podpisane już zostały umowy o dofinansowanie), jak również na projekty, które zostały już wybrane do dofinansowania w ramach przeprowadzonego naboru, z których wnioskodawcami umów o dofinansowanie projektu jeszcze nie podpisano albo nie zostały podjęte decyzje o dofinansowaniu projektu i nie wystąpiła przesłanka powodująca niemożność zawarcia umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu.

W **art. 79** zawarto przepis, zgodnie z którym przepisów rozdziału 16 projektu ustawy, a więc procedury odwoławczej, nie stosuje się do programów Interreg.

Rozdział 17. Eksperti.

Celem przepisów jest wskazanie warunków włączania ekspertów do realizacji zadań właściwej instytucji związanych z wyborem projektów do dofinansowania, procedurą odwoławczą oraz zadań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu. Przepisy zawierają mechanizmy służące zapewnieniu transparentności oraz bezstronności w wykonywaniu zadań przez ekspertów. Ograniczają do minimum wymogi formalne warunkujące angażowanie ekspertów, aby zapewnić jak największą dostępność oferowanego przez nich wsparcia dla instytucji.

Przepisy regulują warunki korzystania z usług ekspertów. Wyznaczany ekspert musi być zamieszczony w wykazie ekspertów (**art. 80** ust. 3). Przepisy ustawy określają zakres informacji zawartych w wykazie. Zostały one ograniczone do niezbędnego minimum, które pozwala na identyfikację eksperta oraz nawiązanie z nim współpracy nie tylko przez instytucję, która prowadzi wykaz. W celu zapewnienia obowiązku informacyjnego wobec eksperta właściwa instytucja prowadząca wykaz ekspertów została zobowiązana do niezwłocznego informowania eksperta o wpisie do wykazu oraz wykreśleniu z wykazu. Wpis do wykazu poprzedza odebranie stosownego oświadczenia, w celu potwierdzenia spełniania przez eksperta wskazanych wymogów formalnych oraz w zakresie prawdziwości i zgodności z prawdą dokumentów potwierdzających wymaganą wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub uprawnienia w określonej dziedzinie (**art. 81** ust. 4). W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych nie są wymagane zaświadczenia w zakresie spełniania wymogów formalnych. Jednocześnie przewidziano, że oświadczenie składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej, co służyć ma zagwarantowaniu jego prawdziwości oraz pozwalać na ewentualne egzekwowanie odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń w przypadku niezgodności oświadczenia ze stanem faktycznym. Wyznaczenie konkretnego eksperta z wykazu jest wyłączną kompetencją właściwej instytucji. Korzystanie z usług eksperta odbywa się na podstawie umowy, której forma i zakres jest dowolna z zastrzeżeniem zobowiązania eksperta do informowania o znanych mu okolicznościach, które mogą budzić wątpliwości co do jego bezstronności (**art. 83** ust. 1 i 2).

Zrezygnowano z obowiązku wiązania wykazu ekspertów z konkretnym programem. Celem regulacji jest jak najłatwiejsze włączanie ekspertów do realizacji zadań, zwiększenie ich

dostępności dla instytucji. Eksperci przypisywani są do określonych dziedzin, co oznacza, iż nie zostają przydzieleni do jednego programu. Umożliwiono tym samym nawiązywanie współpracy z ekspertami wpisanymi do wykazu instytucji w innym programie, bez dodatkowej potrzeby weryfikacji eksperta, albo wpisywania go na kolejny wykaz.

Wprowadzono regulację dotyczącą zapewnienia dbałości o wysoką jakość zadań realizowanych przez ekspertów. Niewłaściwa realizacja umowy przez eksperta lub rozwiązanie jej z przyczyn leżących po jego stronie może stanowić przesłankę wykreślenia eksperta z wykazu ekspertów w zakresie określonym przez właściwą instytucję (**art. 83** ust. 3). Jednocześnie określono inne okoliczności powodujące wykreślenie eksperta z wykazu (**art. 82** ust. 2).

Dla zapewnienia transparentności korzystania z usług ekspertów utrzymano zasadę publikacji wykazu ekspertów na stronie internetowej instytucji, która prowadzi wykaz ekspertów. Dodatkowo, dbałość o przejrzystość udziału ekspertów w realizacji zadań właściwej instytucji została zwiększona poprzez ustanowienie obowiązku publikacji informacji o ekspertach, z którymi właściwa instytucja zawarła umowę (**art. 84** ust. 1).

Zagwarantuje on jawność szczególnie w sytuacji wyznaczania ekspertów z wykazu innej instytucji. Jednocześnie, aby zapobiec możliwości wywierania wpływu na ekspertów publikacja obejmuje tylko zakończone umowy.

Przewidziano, iż informacja ta będzie dostępna na portalu do czasu zamknięcia realizacji programu.

W celu zapewnienia neutralności ekspertów przy wykonywaniu zadań wprowadzono dwa mechanizmy. Pierwszy z nich stanowi oświadczenie o bezstronności składane przez eksperta pod rygorem odpowiedzialności karnej (**art. 85** ust. 2). Zakres oświadczenia obejmuje okoliczności wymienione w art. 24 § 1 i 2 kpa. W sytuacji wystąpienia którejkolwiek z wymienionych tam przesłanek, ekspert zostaje wyłączony z realizacji zadań. Drugi mechanizm dotyczy innych okoliczności niż te, o których mowa we wskazanych przepisach kpa, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności eksperta. W sytuacji uprawdopodobnienia ich zaistnienia instytucja na gruncie ustawy może wyłączyć go z realizacji zadań instytucji, albo ujawnić te okoliczności (art. 85 ust. 3). Mechanizm ten został wzmocniony obowiązkiem nakładanym na eksperta w umowie, którą zawiera on z instytucją.

Ekspert ma obowiązek informowania właściwej instytucji o wszelkich znanych mu tego rodzaju okolicznościach.

Przepisy Rozdziału 17 Eksperci nie obejmują programów Interreg, gdyż w ramach tych programów można korzystać z usług ekspertów spoza list ekspertów prowadzonych przez właściwe instytucje (przede wszystkim mogą to być eksperci spoza Polski).

Rozdział 18. Przetwarzanie danych osobowych i dostęp do rejestrów

Cele przetwarzania

Ustawa wprowadza przepisy uszczegóławiające przetwarzanie danych osobowych w związku z realizacją programów polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2021-2027.

Cele przetwarzania wynikają z przepisów rozporządzenia ogólnego, zgodnie z którym państwa członkowskie oraz Komisja Europejska przetwarzają dane osobowe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do wypełniania ciążących na nich obowiązków wynikających z rozporządzenia ogólnego, w szczególności w zakresie monitorowania, sprawozdawczości, komunikacji, publikacji, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytu, oraz - gdy to ma zastosowanie - w celu określenia kwalifikowalności uczestników. Bez względu na sposób przetwarzania (elektroniczny, papierowy) dane osobowe są przetwarzane w każdym wymienionym procesie.

W związku z powyższym w ustawie wskazano, iż administratorzy danych przetwarzają dane osobowe w celach określonych w art. 4 rozporządzenia ogólnego, na zasadach określonych w ustawie, rozporządzeniu ogólnym, rozporządzeniu EFS+ oraz rozporządzeniu FST (**art. 87 ust.1** w zw. z **art. 88**).

Art. 87 ust. 3 podkreśla możliwość przetwarzania danych dotyczących pochodzenia rasowego lub etnicznego lub danych dotyczących zdrowia oraz dane dotyczące dat zakończenia odbywania wyroków osób skazanych w zakresie osób otrzymujących wsparcie z EFS + i osób ubiegających się o wsparcie w ramach projektu finansowanego z Europejskiego + (dane są przetwarzane zgodnie z wymogami określonymi w załączniku I do rozporządzenia EFS+).

Tym samym, dane osobowe zbierane w tak określonych celach są przetwarzane w oparciu o przesłanki określone w art. 6 ust. 1 lit. c¹ RODO oraz art. 9 ust. 2 lit. g² RODO. oraz (tam, gdzie jest to niezbędne) w art. 6 ust 1 lit. b³⁾ RODO.

Dane osobowe pozyskiwane są bezpośrednio od osób, których dane dotyczą, z systemów teleinformatycznych, o których mowa w art. 2 pkt 26, lub z rejestrów publicznych, o których mowa w art. 92 ust. 2.

W **art. 88** wskazano podmioty uczestniczące w realizacji programów i polityki spójności, które pełnią rolę administratorów danych osobowych. Są nimi: minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego, instytucje zarządzające, wspólny sekretariat, koordynator programów Interreg, kontroler krajowy, instytucje pośredniczące, instytucje wdrażające, beneficjenci i wnioskodawcy. Zakres obowiązków podmiotów pełniących funkcje administratorów danych wynika bezpośrednio z RODO. Administratorzy przetwarzają dane osobowe zgodnie z przepisami RODO. Każdy z administratorów w swoim zakresie wypełnia obowiązki nałożone na niego przez RODO, w tym:

- ustala cele i sposoby przetwarzania danych,
- zapewnia przestrzeganie przepisów i rozliczalność (zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość, ograniczenie celu, minimalizację danych, prawidłowość, ograniczenie przechowywania, integralność i poufność),
- realizuje uprawnienia osób, których dane dotyczą,
- zapewnia środki techniczne i organizacyjne umożliwiające należyte zabezpieczenie danych osobowych, wymagane przepisami prawa,
- ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe w związku z niezgodnym z prawem przetwarzaniem danych osobowych.

Na podmiotach pełniących rolę administratorów danych spoczywa obowiązek minimalizacji przetwarzanych danych, z którego wynika, że administratorzy przetwarzają dane osobowe tylko w takim zakresie, jaki jest niezbędny do realizacji ciążących na nich zadań

---

¹ (...) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze (...).

² (...)przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa do ochrony danych i przewidują odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą

wynikających z rozporządzeń unijnych i prawa krajowego, głównie w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków.

Zakres danych został określony w oparciu o przepisy rozporządzeń unijnych⁴⁾. Przetwarzane przez administratorów dane osobowe obejmują (art. 87 ust. 2):

- 1) dane identyfikujące osoby fizyczne, takie jak imię i nazwisko, adres, adres e-mail, nazwa i adres, login, numer telefonu, fax, PESEL, NIP, REGON, lub inne identyfikatory funkcjonujące w danym państwie, forma prawna, forma własności, płeć, wiek, wykształcenie, identyfikatory internetowe;
- 2) dane związane z zakresem uczestnictwa osób fizycznych w projekcie, niewskazane w pkt 1, takie jak wymiar czasu pracy, stanowisko, kwota wynagrodzenia, obywatelstwo, obszar wg stopnia urbanizacji (DEGURBA), status mieszkaniowy, data rozpoczęcia udziału w projekcie/wsparciu, data zakończenia udziału w projekcie/wsparciu, status na rynku pracy, data założenia działalności gospodarczej, kwota przyznanych środków na założenie działalności gospodarczej, PKD założonej działalności gospodarczej, forma zaangażowania, okres zaangażowania w projekcie, planowana data zakończenia edukacji w placówce edukacyjnej, w której skorzystano ze wsparcia;
- 3) dane osób fizycznych, niewskazane w pkt 1, które widnieją na dokumentach potwierdzających kwalifikowalność wydatków, m.in. takie jak kwota wynagrodzenia, nr rachunku bankowego, nr działki, gmina, obręb, nr księgi wieczystej, nr przyłącza gazowego, nr uprawnień budowlanych.

W przypadku osób otrzymujących wsparcie z EFS+ i osób ubiegających się o wsparcie w ramach projektu finansowanego z EFS+, administratorzy mogą również przetwarzać dane dotyczące pochodzenia rasowego lub etnicznego lub zdrowia, o których mowa w art. 9 RODO (art. 87 ust. 3).

W **art. 89** uregulowano kwestię dostępu do danych osobowych odwzorowując określony w rozdziale 4 system instytucjonalny w ramach systemu wdrażania programów (wynikający z przepisów rozporządzenia ogólnego). Regulacja ma na celu zapewnienie właściwym podmiotom dostępu do danych osobowych bez konieczności zawierania dodatkowych umów lub porozumień w tym zakresie.

---

⁴⁾ Zakres danych elektronicznych, które mają być rejestrowane i przechowywane w przypadku każdej operacji określono w załączniku XVII do rozporządzenia ogólnego, natomiast zakres danych gromadzonych w celu monitorowania uczestników projektów określono w załączniku I do rozporządzenia EFS+.

Mając na względzie, że krąg podmiotów – w celu realizacji zadań wynikających z przepisów ustawy (np. minister wykonujący zadania państwa członkowskiego, instytucja zarządzająca), przepisów odrębnych (zarówno krajowych, jak i unijnych – np. organy ścigania, służby audytowe), umów, porozumień czy decyzji (np. instytucje pośredniczące, instytucje wdrażające, beneficjenci, podmioty, którym podmioty wymienione w art. 89 ust. 1 powierzają realizację różnych zadań) musi mieć zapewniony dostęp do określonych danych, w art. 89 ust. 1 i 2 wskazano, że podmiotom tym przysługuje dostęp do danych i informacji gromadzonych przez administratorów, jednak wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań.

Poszczególne podmioty wymienione w art. 89 pełnią różne funkcje w systemie wdrażania programów i mają ściśle określone zadania, tym samym, mają dostęp do różnego zakresu danych i tak, np.: beneficjent i instytucja, z którą zawarł umowę przetwarzają dane osobowe w ramach zawartej umowy (projektu), dane z wszystkich projektów w ramach programu może przetwarzać instytucja zarządzająca lub pozostałe instytucje kontrolujące, o których mowa w art. 25 ust. 1 i 2.

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego (instytucja koordynująca), który ma dostęp do danych dotyczących różnych programów, realizuje zadania wskazane w art. 4 oraz rozporządzeniu ogólnym. Instytucja zarządzająca, która ma dostęp do danych dotyczących jednego programu, realizuje zadania wynikające z art. 8 projektu ustawy oraz art. 72-75 rozporządzenia ogólnego. Dodatkowo instytucja zarządzająca może powierzyć część swoich zadań instytucji pośredniczącej, zgodnie z art. 9 pkt 1, natomiast instytucja pośrednicząca, może powierzyć część swoich zadań instytucji wdrażającej, zgodnie z art. 9 pkt 2. Tym samym, tak określony dostęp do danych osobowych jest odwzorowaniem systemu wdrażania programów i przepływu informacji i dokumentów w jego ramach.

Przetwarzanie danych w systemach teleinformatycznych

W systemie wdrażania programów mogą być wykorzystywane systemy teleinformatyczne, o których mowa w art. 2 pkt 26, dlatego w art. 90 określono, że wymienieni w ustawie administratorzy danych osobowych mogą gromadzić, przetwarzać i udostępniać sobie nawzajem dane osobowe w systemach teleinformatycznych. Szczególnym typem systemu teleinformatycznego jest centralny system teleinformatycznych, zapewniany zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 6 przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, którego funkcjonowanie stanowi wypełnienie następujących zapisów rozporządzenia ogólnego:

- obowiązku zapewnienia przez państwo członkowskie systemu teleinformatycznego na potrzeby wszelkiej wymiany informacji między beneficjentami a instytucjami programu (art. 69 ust. 8 rozporządzenia ogólnego),
- obowiązku zapewnienia przez instytucję zarządzającą systemu elektronicznego rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdej operacji, niezbędnych do monitorowania, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytów (art. 72 ust. 1 lit. e rozporządzenia ogólnego).

Konsekwencją zapewnienia przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego centralnego systemu teleinformatycznego, zgodnie z art. 4 pkt 2 lit. 6 jest pełnienie przez niego roli administratora zapewniającego utrzymanie i rozwój systemu, jak również zapewnienie bezpieczeństwa na poziomie systemu.

Szczegółowe zasady wykorzystania centralnego systemu teleinformatycznego zostaną określone w wytycznych wydanych na podstawie art. 5 ust. 1, które są wiążące dla instytucji systemu wdrażania. Niemniej, poszczególni administratorzy są zobowiązani do stosowania własnych środków organizacyjnych i technicznych zabezpieczających przetwarzanie danych osobowych w swojej organizacji.

Na każdym administratorze danych spoczywa m.in. obowiązek określenia okresów retencji danych w zgodzie z art. 91 oraz art. 5 RODO, zaś sam okres przechowywania danych osobowych przez każdego z administratorów wynika z realizacji celu, w którym dane są przetwarzane.

W **art. 91** wskazano, że dane osobowe przechowywane będą przez okres niezbędny do realizacji zadań związanych w szczególności z monitorowaniem, sprawozdawczością, komunikacją, publikacją, ewaluacją, zarządzaniem finansowym, weryfikacją i audytem, oraz - gdy to ma zastosowanie - określeniem kwalifikowalności uczestników.

Administratorzy danych mają możliwość skorzystania z art. 89 ust. 1 RODO⁵⁾.

Tym samym, ustawodawca korzysta z prawnie dozwolonej możliwości nie regulowania szczegółowo kwestii okresu przechowywania danych⁶⁾.

---

⁵⁾ Zgodnie z art. 89 pkt 1 RODO przetwarzanie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych podlega odpowiednim zabezpieczeniom dla praw i wolności osoby, której dane dotyczą, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Zabezpieczenia te polegają na wdrożeniu środków technicznych i organizacyjnych zapewniających poszanowanie zasady minimalizacji danych. Środki te mogą też obejmować pseudonimizację danych, o ile pozwala ona realizować powyższe cele. Jeżeli cele te można zrealizować w drodze dalszego przetwarzania danych, które nie pozwalają albo przestały pozwalać na zidentyfikować osoby, której dane dotyczą, cele należy realizować w ten sposób.

⁶⁾ Zgodnie z motywem 45 RODO.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia instytucjom, o których mowa w rozdziale 4 ustawy, dostępu do danych niezbędnych do realizacji ich obowiązków określonych w rozporządzeniu ogólnym lub ustawie, w **art. 92** ust. 1 przewidziano, że minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego, minister właściwy do spraw finansów publicznych, instytucje zarządzające, wspólny sekretariat, koordynator programów Interreg, kontroler krajowy, instytucje pośredniczące, instytucje wdrażające, instytucja audytowa korzystają z informacji, w tym danych osobowych, zawartych w rejestrach, w tym rejestrach publicznych w odniesieniu do osób i podmiotów w sposób bezpośredni lub pośredni korzystających ze środków publicznych na każdym etapie projektu. Katalog osób i podmiotów obejmuje w szczególności wnioskodawców, beneficjentów, wykonawców, podwykonawców, ostatecznych odbiorców, uczestników, ekspertów. Natomiast rejestry, z których dane mogą być pobierane zostały wymienione w art. 92 ust. 2 ustawy. Taki sposób pozyskiwania danych uprości wdrażanie funduszy UE w perspektywie 2021-2027 zmniejszając obciążenia biurokratyczne po stronie wnioskodawców lub beneficjentów związane z przedkładaniem zaświadczeń lub oświadczeń w zakresie danych objętych tymi rejestrami, niezbędnych do potwierdzenia kwalifikowalności wnioskodawcy/beneficjenta lub kwalifikowalności wydatku.

Warunki przekazywania, udostępniania lub wymiany informacji, w drodze teletransmisji lub poprzez usługę sieciową będą definiowane w porozumieniach zawieranych z gestorami rejestrów, chyba że zawarcie takiego porozumienia nie będzie wymagane (art. 92 ust. 4 i 5). Porozumienia będą zawierały podmioty wskazane w ust. 1.

W art. 92 ust. 3 ujęto przepis uprawniający podmioty, o których mowa w ust. 1 do nieodpłatnego dostępu do informacji zawartych w rejestrach. Informacje, których przekazywanie lub wymiana będzie możliwa po zawarciu porozumienia, mogą obejmować tajemnice prawnie chronione (art. 92 ust. 6), np. tajemnicę skarbową (informacje potrzebne np. przy potwierdzaniu kwalifikowalności VAT). Warunki udostępniania lub przekazywania tych informacji, zwłaszcza informacji prawnie chronionych, ze względu na swój charakter będą opisane w porozumieniu w sposób rygorystyczny, uwzględniający ograniczenia wynikające z innych aktów prawa. W takim przypadku, dostęp może być ograniczony do informacji wytworzonych na podstawie informacji zawartych w tych rejestrach w zakresie nienaruszającym tajemnicy uregulowanej w przepisach odrębnych.

Ponadto zgodnie z art. 92 ust. 7 ustawy udostępnienie danych zawartych w rejestrze, o którym mowa w ust. 2 pkt 6, podmiotom, o których mowa w ust. 1, oraz ich przetwarzanie przez te

podmioty, nie będzie stanowiło naruszenia przepisów o tajemnicy skarbowej, o których mowa w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540 i 1598).

Art. 93 daje możliwość dostępu do informacji i danych pochodzących z rejestrów, o których mowa w art. 92 ust. 2, również podmiotom innym, niż wskazane w art. 92 ust. 1, w celu weryfikacji przez te podmioty statusu przedsiębiorstwa, w tym jego wielkości, dla potrzeb udzielania pomocy publicznej, pomocy de minimis lub pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie – w zakresie niezbędnym do dokonania tej weryfikacji. Podstawą dostępu do tych informacji i danych będzie uprzednie zawarcie z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego porozumienia. Do tego porozumienia zastosowanie znajdują odpowiednio przepisy art. 92 ust. 4-7.

Rozdział 19. Zmiany w przepisach obowiązujących.

Propozycja dodania przepisów w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) (**art. 94** ustawy) oraz uzppr (**art. 108 pkt 6** ustawy) wynika ze zidentyfikowanych braków dotyczących podstawy prawnej dla podjęcia uchwały w sprawie rozpoczęcia prac nad strategią rozwoju ponadlokalnego i dla możliwości uchwalania przez partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego programów rozwoju. Uchwalenie strategii rozwoju ponadlokalnego jest warunkiem ubiegania się przez ZIT o środki finansowe z nowego budżetu UE na lata 2021-2027. Natomiast uzupełnienie uzppr jest konieczne ze względu na stworzenie możliwości przyjmowania przez współpracujące jst programów rozwoju. Oba uzupełnienia umożliwią samorządom sprawne funkcjonowanie.

Zmiana w **art. 95** ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2135 oraz z 2021 r. poz. 234) ma charakter porządkowy. Propozycja usunięcia obowiązku opiniowania wniosku o wydanie pozwolenia ustalającego lokalizację i warunki utrzymania kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie stwierdzenia zgodności z ustaleniami koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju jest niezbędna – wydawanie opinii przez ministra jest bezprzedmiotowe. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju została usunięta z systemu prawnego ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1378) i z dniem 13 listopada 2020 r. została uchylona.

Art. 96 ustawy zmienia art. 21 ust. 1 pkt 114 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.). Proponowana zmiana precyzuje art. 21 odnośnie do kwot wolnych od podatku w zakresie świadczeń udzielanych w ramach programów oraz programów służących realizacji umowy partnerstwa i programów rozwoju, o których mowa w przepisach dotyczących wdrażania funduszy unijnych. Kolejna zmiana w pkt 137 dodaje do katalogu dochodów zwolnionych z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych także środki finansowe na realizację projektów w ramach programów w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, które nie należą do środków europejskich, ale należą do środków pochodzących z budżetu UE i także powinny podlegać zwolnieniu przedmiotowemu. Zmiana ta wprowadza tożsame podejście do środków w ramach programów celu Europejska Współpraca Terytorialna oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa jak do środków europejskich, które już w obecnej wersji ustawy są zwolnione z opodatkowania.

Art. 97 ustawy zmienia art. 17 ust. 1 w pkt 53 i 53a ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1406, z późn. zm.). Wprowadzana zmiana w art. 17 ust. 1 pkt 53 dodaje do katalogu kwot zwolnionych z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych także środki finansowe na realizację projektów w ramach programów w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, które nie należą do środków europejskich, ale należą do środków pochodzących z budżetu UE i także powinny podlegać zwolnieniu przedmiotowemu. Zmiana ta wprowadza tożsame podejście do środków w ramach programów celu Europejska Współpraca Terytorialna oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa jak do środków europejskich, które już w obecnej wersji ustawy są zwolnione z opodatkowania. Z kolej zmianą w art. 17 ust. 1 pkt 53a rozszerza istniejące zwolnienie przedmiotowe, wprowadzając analogicznego rozwiązania w perspektywie finansowej 2021–2027.

Art. 98 wprowadza zmiany w ustawie o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. 2020 r. poz. 2268 oraz z 2021 r. poz. 1005). Zmiana ma na celu umożliwienia przekazywania środków z planu rozwojowego do Krajowego Funduszu Drogowego. Konieczność takiego umożliwienia wynika z nowego art. 209a w ustawie o

finansach publicznych, który przewiduje, że przepisy art. 122 ust. 1 pkt 2 lit. b i c tej ustawy, do których odwołuje się ustawa o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym, nie dotyczą planu rozwojowego, który jest finansowany zgodnie z odrębnymi przepisami. Jednocześnie wskazano, że środki przekazywane do Krajowego Funduszu Drogowego na inwestycje realizowane w ramach planu rozwojowego mogą pochodzić wyłącznie ze środków budżetu środków europejskich.

Art. 99 dodaje się w art. 38 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 955) ust. 4. Pozyskiwane przez GUS dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej powinny być dostępne dla organów administracji do celów udzielania wsparcia finansowego ze środków publicznych, jeżeli osoba upoważniona do reprezentowania danego podmiotu wyraziła zgodę na opublikowanie określonych danych. Administracja publiczna mając dostęp do danych gromadzonych przez organy administracji nie powinna żądać danych od wnioskodawców ubiegających się o wsparcie czy też pozyskiwać tych danych ze źródeł komercyjnych jest to nie uzasadnione ekonomicznie. Tajemnica statystyczna nie powinna obejmować danych przedsiębiorstw, które są gromadzone przez administrację.

Art. 100 wprowadza zmianę w art. 34g w ust. 3 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2021 r. poz. 442, z późn. zm.) przez dodanie pkt 1b. Jest to związane z faktem że środki finansowe, o których mowa w art. 32 ust. 5 projektu, powinny być wykazane w art. 34g ust. 3 ustawy o poręczeniach i gwarancjach, tak jak ma to miejsce w przypadku środków finansowych, o których mowa w art. 29 ust. 4a ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Projektowana w **art. 101** pkt 1 zmiana ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.) ma na celu zrównanie sytuacji prawnej uczniów i studentów otrzymujących stypendia szkoleniowe, stażowe lub z tytułu przygotowania zawodowego, bez względu czy obowiązek ich odbycia wynika z programu nauczania, czy też odbywają się w ramach projektów EFS.

Z kolei zmiana w pkt 2 ww. ustawy zapewnia realizację obowiązku wynikającego z weryfikacji kwalifikowalności uczestników, ewaluacji EFS oraz wyliczania wartości wskaźników EFS i określa ramy współpracy z ZUS. W celu weryfikacji kwalifikowalności uczestników ww. dane mogą być udostępniane również marszałkom województw.

W odpowiednich przepisach ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki, ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego, ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o wykonywaniu zadań z zakresu promocji polskiej gospodarki przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu Spółka Akcyjna, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym, ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wskazano ustawę o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 jako możliwą podstawę prawną finansowania określonych działań wskazanych w zmieniających ustawach.

Zmiany wskazane w **art. 102** w zakresie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2020 r. poz. 299) w art. 6b w ust. 10b dotyczą zastosowania rozwiązania analogicznego do funkcjonującego w perspektywie finansowej 2014-2020 w zakresie ustalenia na poziomie rozporządzenia, szczegółowych warunków udzielania wsparcia przez PARP.

Art. 103 zawiera zmiany w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2021 r. poz. 630). Zmiany polegają na dodaniu do zadań Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych zadań związanych ze współpracą z jednostkami organizacyjnymi uczestniczącymi w realizacji operacji współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) przeznaczonych na zwalczanie deprawacji materialnej, analogicznie jak to jest obecnie w przypadku FEAD.

Art. 106 wprowadza zmiany do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803) w celu ustanowienia przepisów

regulujących wdrażanie programu dotyczącego zwalczania deprawacji materialnej, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (następcy Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020).

Pomoc żywnościowa realizowana dotychczas w ramach odrębnego Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) została w perspektywie finansowej 2021-2027 włączona do Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Z uwagi na pewne odrębności przewidziane w przepisach rozporządzenia ogólnego uzasadnione jest zawarcie przepisów dotyczących nowego programu w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, analogicznie jak w perspektywie finansowej 2014-2020.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dodaje się nowy rozdział IIIB. Jednocześnie w celu zakończenia działań związanych z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020 pozostawia się bez zmian rozdział IIIA.

W art. 134n określa się zadania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dotyczące realizacji działań finansowanych z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonych na zwalczanie deprawacji materialnej. Ten minister będzie pełnił funkcję instytucji zarządzającej programem, stąd charakter powierzanych mu zadań obejmujących między innymi opracowanie treści nowego programu, przeprowadzanie sprawozdań i ewaluacji programu, dokonywanie wyboru beneficjentów - organizacji partnerskich biorących udział w dystrybucji żywności, wydawanie wytycznych dla instytucji pośredniczącej i beneficjentów, współpracę z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (KOWR), zadania kontrolne, wydawanie decyzji w zakresie nieprawidłowości.

Art. 134o określa zadania KOWR, który będzie pełnił funkcję instytucji pośredniczącej i beneficjenta w nowym programie. KOWR w szczególności będzie odpowiedzialny za zakup żywności w ramach programu, zawieranie i rozliczanie umów z beneficjentami - organizacjami partnerskimi dotyczącymi dystrybucji żywności dla osób korzystających z pomocy określonej w programie, dokonywanie wypłat wykonawcom dostarczającym artykuły spożywcze oraz beneficjentom - organizacjom partnerskim, sprawozdawanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, wykonywanie zadań z zakresu widoczności, przejrzystości i komunikacji.

Art. 134p zobowiązuje ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do zatwierdzania procedur dokonywania czynności w ramach zadań powierzonych KOWR.

Art. 134q powierza ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych wykonywanie zadań z zakresu księgowania wydatków w nowym programie.

Art. 134r wskazuje instytucję audytową, którą będzie Szef Krajowej Administracji Skarbowej.

Art. 134s wyznacza obszar, na którym mogą być wyprodukowane produkty dostarczane do beneficjentów-organizacji partnerskich.

W art. 134t, w celu zachowania w maksymalnym stopniu zasad i procedur stosowanych na podstawie projektowanej ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, wskazano przepisy tej ustawy, które będą miały zastosowanie do wyboru przez instytucję zarządzającą beneficjentów-organizacji partnerskich. Przepis nakłada obowiązek wyboru tych organizacji na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 134u stanowi upoważnienie do wydania przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rynków rolnych, aktu wykonawczego określającego szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania przez KOWR wypłat w ramach nowego programu.

Art. 134v dotyczy przetwarzania danych osobowych osób korzystających z pomocy określonej w programie.

Art. 134w upoważnia ośrodki pomocy społecznej, za zgodą osób korzystających z pomocy określonej w programie, do przekazywania danych osobowych tych osób beneficjentom-organizacjom partnerskim, w celu realizacji zadań tych organizacji polegających na dystrybucji żywności.

Przepisy **art. 107** zmieniają ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, z późn. zm.). W pkt 1 dostosowano dotychczasową definicję projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego do Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Dodano postanowienia mówiące, że do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy również realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych i osób poszukujących pracy, wynikających z programów operacyjnych finansowanych z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego lub Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Funduszu Pracy oraz zwiększające elastyczność finansowania kosztów zarządzania realizowanymi projektami współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego ze środków Funduszu Pracy, w ramach kwoty przyznanej na finansowanie innych fakultatywnych zadań realizowanych przez

powiatowe urzędy pracy. Obecnie urzędy pracy mogą realizować projekty ze źródeł innych niż Fundusz Pracy, w szczególności ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, wyłącznie na zasadach wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, co ogranicza możliwości ich działania z wykorzystaniem niestandardowych metod pracy z klientami urzędów. Konieczne jest więc wprowadzenie możliwości pozyskiwania dodatkowych środków przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy, innych niż Fundusz Pracy, w szczególności środków unijnych, w celu poszerzenia oferty urzędów w zakresie promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej dla osób wymagających ich pomocy. Z kolei środki Funduszu Pracy mogłyby stanowić uzupełnienie finansowania w tych projektach jako wkład własny, ale w tym zakresie pomoc musiałaby być oferowana na zasadach określonych w ustawie, zgodnie z dotychczasową praktyką.

Art. 107 pkt 4 ustawy zmienia art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Proponuje się w ten sposób ograniczyć grupę osób uprawnionych do skorzystania z bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej tylko do tych osób, które faktycznie pozostawały bez pracy. Natomiast pozostała, szeroka grupa osób, mogłaby ubiegać się o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej (Program Wsparcie w Starcie). W świetle bowiem wyników badania oceny ex-ante instrumentów w obszarze samozatrudnienia 2/3 osób otrzymujących wsparcie dotacyjne zrezygnowało z dotychczasowej pracy w celu założenia własnej firmy, co wskazuje na pewną fikcyjność obecnego wsparcia bezzwrotnego jako narzędzia aktywnej polityki rynku pracy.

Art. 107 pkt 5 i 6 ustawy zmienia art. 61e oraz dodaje art. 61ea w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W świetle wyników badania oceny ex-ante instrumentów w obszarze samozatrudnienia w obecnym systemie wsparcia samozatrudnienia brakuje narzędzi wprost ukierunkowanych na promocję przedsiębiorczości, skierowanych nie tylko do osób pozostających bez pracy, ale także osób aktualnie pracujących, planujących założenie własnej działalności gospodarczej (również bez natychmiastowej rezygnacji z obecnego zatrudnienia, w celu ograniczenia ryzyka braku odpowiednich dochodów w pierwszym okresie prowadzenia firmy). Osoby te często nie mają wystarczających środków własnych niezbędnych do uruchomienia własnej działalności w zaplanowanym zakresie, a oferta komercyjna jest niedostosowana do ich potrzeb. Dlatego proponuje się rozszerzyć grupę osób, które mogłyby ubiegać się o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej. W grupie tych osób proponuje się uwzględnić wszystkie osoby poszukujące pracy (nie tylko

absolwentów), w tym osoby poszukujące pracy, o których mowa w art. 49 pkt 7, a także pewne grupy osób pracujących.

Wnioski z badania wskazują na potrzebę wprowadzenia ogólnokrajowego systemu wsparcia samozatrudnienia, które powinno koncentrować się na zapewnieniu dostępu do preferencyjnego, zwrotnego finansowania zewnętrznego dla osób nieposiadających wystarczających środków własnych oraz kompleksowym wsparciu pozafinansowym, do elastycznego wykorzystania przez osoby rozpoczynające własną działalność gospodarczą. Wsparcie to powinno być kierowane do wszystkich osób rozpoczynających działalność, w tym osób pracujących w momencie ubiegania się o wsparcie. Ograniczy to biurokrację i niepotrzebny okres bezrobocia osób rejestrujących się w PUP jedynie w celu uzyskania dotacji oraz zwiększy atrakcyjność zakładania firmy przy początkowej kontynuacji dotychczasowego zatrudnienia, co zmniejszy ryzyko utraty źródła dochodów w pierwszym okresie prowadzenia firmy. Zmniejszy także ryzyko faktycznego bezrobocia osób, które dzisiaj rezygnują z zatrudnienia w celu aplikowania o środki jeszcze przed założeniem firmy, a w przypadku negatywnej decyzji mogą nie mieć możliwości powrotu do wcześniejszego pracodawcy.

Zmiany określone w art. 107 pkt 7, 12, 17, 19, 20, 23 i 25 wynikają z dodania nowego art. 61ea do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Art. 107 pkt 8 ustawy zmienia art. 61h ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dodanie do art. 61h ust. 2c jest odpowiedzią na spadki stóp procentowych. Oprocentowanie pożyczek, o których mowa w art. 61e, uzależnione jest od wysokości stopy redyskonta weksli NBP. Spadek stopy redyskonta weksli NBP poniżej 0% – przy aktualnym brzmieniu ustawy – oznacza konieczność pokrywania z powierzonych środków Programu ujemnego oprocentowania pożyczek (a więc w praktyce – wypłaty do pożyczkobiorców dodatkowych środków z tytułu negatywnych odsetek). Dodanie do ustawy ust. 2c ograniczy sytuację, w której oprocentowanie pożyczek udzielanych w ramach Programu Wsparcie w starcie spadnie poniżej zera.

Wykreślenie postanowienia w art. 61h ust. 5 o równych ratach umożliwi pośrednikom finansowym elastyczne podejście do płatności pożyczkobiorców w przypadku np. czasowych problemów z płynnością działalności. Aktualne brzmienie ustawy nie daje możliwości zastosowania przez pośredników żadnych działań restrukturyzacyjnych wobec pożyczkobiorców, którzy mają przejściowe problemy finansowe. Jedynym rozwiązaniem o jakie aktualnie może ubiegać się pożyczkobiorca to umorzenie, o którym mowa w art. 61q,

jednakże od początku wdrażania Programu, żaden z wnioskujących pożyczkobiorców go nie uzyskał. W opinii BGK umożliwienie pośrednikom modyfikację wysokości rat pożyczki ograniczy sytuację, w których pośrednik zmuszony jest wypowiedzieć umowę pożyczki przedsiębiorcy, który posiada chwilowe problemy finansowe.

Art. 107 pkt 9 ustawy zmienia art. 61i ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiany te są analogiczne do zmian wprowadzonych w art. 61h, przy czym dotyczą pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej (art. 61h dotyczy pożyczek na utworzenie stanowiska pracy).

Art. 107 pkt 10 ustawy zmienia art. 61k ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dodawany pkt 3a poszerza zakres wymagań wobec podmiotów którym może zostać udzielona pożyczka na utworzenie stanowiska pracy. Art. 107 pkt 11 ustawy zmienia art. 61l ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W związku z rozszerzeniem w art. 61ea grupy docelowej pożyczek o pewne grupy osób pracujących, niezbędna jest również zmiana art. 61l. Dodano też do art. 61l pkt 4, aby zapewnić, że pożyczki nie są udzielane osobom, które nie regulują swoich zobowiązań.

Art. 106 pkt 13 ustawy zmienia art. 61n ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Nowym rozwiązaniem przy umowie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej jest wprowadzenie możliwości zawieszenia działalności gospodarczej na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Przedmiotowe rozwiązanie umożliwi pożyczkobiorcom zawieszenie działalności w przypadku przejściowych problemów finansowych bez podnoszenia oprocentowania pożyczki.

Konsekwencje przerwania prowadzenia działalności gospodarczej przed upływem 12 miesięcy pozostały takie same jak w dotychczas obowiązującej ustawie – obowiązek zwrotu niespłaconej części pożyczki z odsetkami ustawowymi od dnia jej otrzymania oraz różnicy pomiędzy preferencyjnym oprocentowaniem spłaconej części pożyczki w stosunku do oprocentowania równego stopie referencyjnej. W projekcie zlikwidowano natomiast konsekwencje prowadzenia działalności gospodarczej przez okres krótszy niż 36 miesięcy. W dotychczas obowiązującej ustawie, jeżeli osoba, która uzyskała pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej, prowadziła ją krócej niż 36 miesięcy, zobowiązana była do spłaty pozostałej pożyczki z podwyższonym oprocentowaniem. Zniesienie tego przepisu koresponduje z rozwiązaniem stosowanym przy środkach bezzwrotnych. Przy dofinansowaniu obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej wynosi 12 miesięcy, po tym okresie umowę uważa się za zrealizowaną.

Przy pożyczce na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego lub poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu lub niewykonującego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej, w tym skierowanych przez powiatowy urząd pracy, analogicznie jak przy pożyczce na podjęcie działalności gospodarczej, pozostawiono niezmienione przepisy dotyczące konsekwencji niutrzymania stanowiska pracy przez 12 miesięcy. Skrócono jednak z 36 do 24 miesięcy okres, w którym niutrzymanie utworzonego stanowiska pracy lub zatrudnienia pracownika na utworzonym stanowisku pracy powoduje konsekwencje w postaci podwyższonego oprocentowania dla niespłaconej części pożyczki. W przypadku środków bezzwrotnych okres, po którym uznaje się, że umowa została wykonana przez podmiot korzystający z refundacji to 24 miesiące. Zrównano więc okres, po którym uznaje się, że podmiot korzystający z pożyczki wywiązał się z umowy, z okresem określonym przy środkach bezzwrotnych.

Art. 107 pkt 14 ustawy zmienia art. 61o ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W związku ze zmianą art. 61n, niezbędna jest zmiana art. 61o ust. 3. Przepisy dotyczące pożyczek zostały także dostosowane do przepisów ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. W przypadku śmierci osoby prowadzącej działalność gospodarczą przed upływem 12 miesięcy jej prowadzenia, do okresu prowadzenia działalności gospodarczej wlicza się okres prowadzenia przedsiębiorstwa przez zarządcę sukcesyjnego lub następcę prawnego zmarłego przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 3 pkt 1 i 2 ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Natomiast w przypadku pożyczek na utworzenie stanowiska pracy do okresu utrzymania stanowiska pracy lub zatrudnienia na utworzonym stanowisku pracy wliczany jest okres wykonywania pracy na utworzonym stanowisku pracy w okresie prowadzenia przedsiębiorstwa przez zarządcę sukcesyjnego lub następcę prawnego zmarłego przedsiębiorcy.

Jeżeli zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony powstaje obowiązek zwrotu pozostałego do spłaty kapitału pożyczki z utrzymaniem preferencyjnego oprocentowania.

Wprowadzone zmiany niwelują konieczność spłaty pożyczki z podwyższonymi odsetkami po śmierci pożyczkobiorcy.

Art. 107 pkt 15 ustawy zmienia art. 61p ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiana ma na celu uproszczenie mechanizmu umorzenia w związku z utrzymaniem stanowiska pracy.

Art. 107 pkt 16 ustawy wprowadza nowy art. 61pa do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Jednym z wniosków oceny ex-ante instrumentów na

samozatrudnienie jest połączenie wsparcia dotacyjnego ze zwrotnym w postaci częściowo umarzalnych pożyczek. Takie rozwiązanie pozwoliłoby lepiej zaadresować potrzeby osób niepracujących, które do założenia firmy potrzebują większych środków niż możliwe do uzyskania w postaci bezzwrotnych środków, a jednocześnie nie pozbawiałoby ich korzyści wynikających z możliwości uzyskania tych środków.

Ze względu jednak na możliwe problemy ze skoordynowaniem procesu udzielania wsparcia bezzwrotnego (PUP) i zwrotnego (pośrednicy finansowi i BGK) oraz koniecznością uniknięcia podwójnego finansowania wydatków, proponuje się, aby pożyczki udzielane osobom uprawnionym do skorzystania ze wsparcia bezzwrotnego, mogły być umarżane do wysokości tego wsparcia. Wysokość umorzenia ograniczono jednocześnie do wartości maksymalnie 50% pożyczki ze względu na projektowane przepisy rozporządzenia ogólnego (UE) na perspektywę finansową 2021-2027, które przewidują takie ograniczenie. Dzięki temu również środki na pożyczki nie zostaną nadmiernie uszczuplone.

Umorzenie jest adresowane wyłącznie do osób, które mogą skorzystać z bezzwrotnych środków. Celem umorzenia jest zrównanie sytuacji faktycznej tych osób, z osobami korzystającymi z bezzwrotnych środków. Utrzymanie bowiem przez pożyczkobiorcę działalności gospodarczej przez 12 miesięcy pożyczki pozwoli na umorzenie części pożyczki w wysokości równej bezzwrotnym środkom. Podobnie, osoba która na podstawie ustawy otrzymała bezzwrotne środki i utrzyma działalność gospodarczą przez 12 miesięcy, nie musi zwracać tych środków.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 5 ufp organem właściwym do wydawania decyzji w stosunku do należności publicznoprawnych stanowiących przychody państwowego funduszu celowego jest dysponent tego funduszu. Ponieważ jednak pożyczka jest umową cywilnoprawną pomiędzy pożyczkobiorcą a pośrednikiem finansowym, należności z niej wynikające mają charakter cywilnoprawny. Do umorzeń z art. 61pa nie będzie miał zatem zastosowania art. 61 ust. 1 pkt 5 ustawy o finansach publicznych. Dlatego przewidziano możliwość dokonywania umorzeń przez pośredników finansowych, co nie narusza przepisów o finansach publicznych, a jednocześnie przyczyni się do usprawnienia tego procesu. To pośrednicy finansowi obsługują bezpośrednio umowy pożyczki i posiadają informacje wystarczające do udzielenia umorzenia. Zwłaszcza, że przesłanki do umorzenia określone w art. 61pa nie pozostawiają pola do uznania pośrednika, lecz jasno przesądzają, w których przypadkach pożyczka podlega umorzeniu.

Art. 107 pkt 18 ustawy zmienia art. 61r ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ponieważ w nowym art. 61pa wprowadzono dodatkowe umorzenie dla pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej, niezbędne jest uwzględnienie tego umorzenia również w art. 61r, który przesądza o zasadach udzielania pomocy w postaci umorzenia.

Art. 107 pkt 21 ustawy zmienia art. 61v ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ponieważ w nowym art. 61pa wprowadzono dodatkowe umorzenie dla pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej, niezbędne jest uwzględnienie w ramach zadań pośrednika finansowego również umarzania pożyczek na podstawie art. 61pa. Ponadto doprecyzowano treść pkt 5 i 6, gdyż nie dotyczą one nowego umorzenia przewidzianego w art. 61pa.

Art. 107 pkt 22 ustawy zmienia art. 61w ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W związku z rozszerzeniem w art. 61ea grupy docelowej o wszystkie osoby poszukujące pracy, niezbędna jest również zmiana art. 61w.

Art. 107 pkt 27 ustawy zmienia art. 109g ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiany mają na celu doprecyzowanie zasad finansowania pożyczek na utworzenie stanowiska pracy lub pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej oraz usług doradczych i szkoleniowych, a także kosztów z związanych z udzielaniem i obsługą pożyczek ze środków Unii Europejskiej.

W art. 109 wprowadzono zmiany w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), których celem jest m.in. umożliwienie realizacji planów rozwojowych.

W art. 109 pkt 5 nadano nowe brzmienie definicji planu rozwojowego poprzez odesłanie do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. Urz. UE L 57 z 18.02.2021, s. 17).

W pkt 6 nadano nowe brzmienie rozdziałowi 2aa Plan rozwojowy. Na potrzeby tego rozdziału dodano słownik pojęć, w którym znalazła się przede wszystkim definicja pojęcia: instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji (pkt 1) i instytucja odpowiedzialna za realizację reformy (pkt 2) – w pierwszym przypadku jest to minister kierujący działem administracji rządowej, któremu zgodnie z planem rozwojowym zostało powierzone zadanie, w drugim poza wspomnianym ministrem może być to także inny podmiot, któremu zgodnie z planem rozwojowym zostało powierzone zadanie. Należy zaznaczyć, że ten sam minister może być zarówno instytucją odpowiedzialną za realizację inwestycji i instytucją odpowiedzialną za

realizację reformy. Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji może powierzyć realizację zadań związanych z realizacją inwestycji jednostce wspierającej plan rozwojowy (pkt 4). W słowniczku zawarto także definicje inwestycji (pkt 3) i reformy (pkt 8), które stanowią centralne elementy planu rozwojowego. Biorąc pod uwagę wielość pojęć, jakie w samym planie rozwojowym mogą wypełniać zakres pojęcia „inwestycja”, konieczne było odwołanie się do wszystkich pojęć używanych w planach rozwojowych, stanowiących synonimy pojęcia „inwestycja”. Jednocześnie występować będą sytuacje, w których dopiero zespół danych instytucji (np. zespół projektów) będzie odpowiadał zakresem pojęciu inwestycja. Miernikiem postępu realizacji inwestycji są wskaźniki. Postęp realizacji reformy, która będzie się składać zasadniczo z zespołu działań o charakterze regulacyjnym lub organizacyjnym, będzie natomiast mierzony osiąganymi kamieniami milowymi. W ramach inwestycji mogą być realizowane przedsięwzięcia, których stopień postępu jest mierzony wskaźnikami (pkt 7). Przedsięwzięcia są realizowane przez ostatecznych odbiorców wsparcia (pkt 5). W słowniku zawarto ponadto definicję systemu teleinformatycznego, który będzie służył wymianie danych dotyczących reform i inwestycji między instytucją odpowiedzialną za realizację reformy lub instytucją odpowiedzialną za realizację inwestycji a ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego. System ten będzie udostępniony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (pkt 10).

W art. 14lc uregulowano kwestie dotyczące pomocy publicznej. W zakresie, w jakim w ramach planu rozwojowego jest udzielana pomoc publiczna w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie zastosowanie mają szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy. Oznacza to, że w przypadku, kiedy środki planu rozwojowego są wydatkowane jako ww. pomoc potrzebna jest podstawa prawna umożliwiająca jej udzielenie (ust. 1). W ust. 2 i 3 wskazano katalog podmiotów, które mogą udzielać pomocy w ramach planu rozwojowego. W ust. 4 wskazano podmioty uprawnione do wydania rozporządzeń określających szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania tej pomocy, a także podmioty jej udzielające – w sytuacji, gdy odrębne przepisy nie określają szczegółowego przeznaczenia, warunków lub trybu udzielania tej pomocy. Podmiotami uprawnionymi do wydania takich rozporządzeń właściwy minister pełniący funkcję instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji – w zakresie, w jakim pomoc, o której mowa w ust. 1, ma być udzielana w ramach inwestycji. Szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy, o której mowa w ust. 1,

nieobjętej przepisami, o których mowa w ust. 4, lub innymi przepisami określa akt będący podstawą jej udzielenia (ust. 5), w szczególności umowa o objęciu danego przedsięwzięcia wsparciem w sytuacji, gdy udzielana jest indywidualna pomoc podlegająca notyfikacji.

Po art. 14lc wprowadzono kolejne artykuły 14ld-14ln.

W art. 14ld uregulowano system realizacji planu rozwojowego. Systemem realizacji zawiera warunki i procedury obowiązujące podmioty tworzące system instytucjonalny planu rozwojowego, uczestniczące we wdrażaniu tego planu. W ust. 1 wskazano, że podstawę systemu realizacji planu rozwojowego stanowią w szczególności przepisy prawa powszechnie obowiązującego zawierające procedury działania podmiotów uczestniczących w realizacji planu rozwojowego, w tym realizacji reform lub inwestycji, oraz sam plan rozwojowy. Mając na względzie, że reformy i inwestycje będą realizowane głównie w oparciu o przepisy, na podstawie których poszczególni ministrowie (odpowiednio instytucje odpowiedzialne za realizację reform i instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji) wdrażają działania o podobnym zakresie, finansowane z innych źródeł, to te przepisy (akty prawne) będą stanowić podstawę realizacji reform i inwestycji wskazanych w planie rozwojowym. Podstawę systemu realizacji będą również stanowiły akty prawne regulujące określone obszary dotyczące wydatkowania środków publicznych, jak np. obszar zamówień publicznych czy ochrony środowiska, a także projektowana ustawa. Źródłem systemu realizacji będzie również sam plan rozwojowy. W ust. 2 wskazano, że reforma lub inwestycja są realizowane na podstawie przepisów właściwych dla działu administracji rządowej, w ramach którego jest realizowana odpowiednio reforma lub inwestycja. Jest to konsekwencją przyjęcia założenia, że reformy i inwestycje powinny być realizowane na podstawie przepisów, w oparciu o które wdrażane są analogiczne interwencje finansowane z innych źródeł. W przypadku, gdy dana reforma lub inwestycja obejmuje obszar dwóch lub więcej działów administracji rządowej, przepisy właściwe dla każdego działu znajdą zastosowanie w odniesieniu do odpowiednich obszarów reformy lub inwestycji. Jeżeli nie ma regulacji sektorowych, na podstawie których mogłyby być realizowane reformy lub inwestycje lub ich części, albo regulacje te nie określają jakiegoś obszaru uregulowanego w projektowanej ustawie, zastosowanie znajdą, odpowiednio, wszystkie albo tylko niektóre przepisy ustawy (ust. 3).

W art. 14le wskazano, że za koordynację realizacji planu rozwojowego odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego (ust. 1). W ust. 2 zawarto otwarty katalog zadań koordynacyjnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Należy podkreślić, że realizacja ww. zadań koordynacyjnych, w szczególności związanych z

zawieraniem porozumień w przedmiocie realizacji konkretnych reform i inwestycji z odpowiednimi instytucjami oraz związanych z kompleksowym monitorowaniem realizacji planu rozwojowego, będzie służyła zapewnieniu transparentności procesu realizacji planu rozwojowego na każdym etapie, jak również będzie miała na celu zapewnienie respektowania zasady równego traktowania wszystkich podmiotów zainteresowanych udziałem w realizacji przedsięwzięć finansowanych w ramach planu rozwojowego, niezależnie od charakteru prawnego tych podmiotów. W ust. 3 uregulowano zawartość porozumień o realizacji reform lub porozumień o realizacji inwestycji zawieranych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego z instytucjami odpowiedzialnymi za reformy lub z instytucjami odpowiedzialnymi za inwestycje. W przepisie tym wskazano otwarty katalog elementów, jakie powinny zawierać przedmiotowe porozumienia, w tym: wskazanie reformy albo inwestycji oraz terminy osiągania kamieni milowych i wskaźników, a w przypadku inwestycji także cele na jakie mają zostać przeznaczone środki; opis działań wykonywanych bezpośrednio przez instytucję odpowiedzialną za realizację reformy albo przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji lub jednostkę wspierającą plan rozwojowy, w ramach realizowanej przez tą instytucję lub jednostkę reformy albo inwestycji; harmonogram wydatków ponoszonych na realizację działań, przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji lub jednostkę wspierającą plan rozwojowy; wysokość środków przeznaczonych na realizację inwestycji, w tym wysokość środków przeznaczonych na wydatki ponoszone na realizację działań przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji lub jednostkę wspierającą plan rozwojowy; termin i sposób weryfikacji realizacji reform i kamieni milowych albo inwestycji i wskaźników; oraz warunki i terminy zwrotu środków przeznaczonych na wydatki ponoszone na realizację działań przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji pobranych a niewydatkowanych.

Dodatkowo w przypadku realizacji inwestycji finansowanej w formie wsparcia zwrotnego porozumienie określa także zasady realizacji tego rodzaju inwestycji (ust. 4).

W ust. 3 pojawia się pojęcie „środków przeznaczonych na wydatki ponoszone na realizację działań przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji”, przez które należy rozumieć te wydatki, które dana instytucja ponosi samodzielnie na realizację celów reformy lub inwestycji, w sytuacji, w której sama realizuje część reformy lub inwestycji. Należy zauważyć, że w ramach planu rozwojowego ww. instytucje nie przekazują środków do innych podmiotów (w szczególności do ostatecznych odbiorców wsparcia) – czyni to PFR po wystawieniu zlecenia wypłaty przez właściwą instytucję lub jednostkę wspierającą realizację

plan rozwojowy. Biorąc pod uwagę, że wskazane podmioty będą ponosić wydatki, w ustawie wskazano, że w porozumieniu należy określić warunki i terminy zwrotu środków przeznaczonych na wydatki przez nie ponoszone, pobranych w nadmiernej wysokości lub w sposób nienależny.

W ust. 5 przesadzono natomiast że w przypadku, gdy minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego jest instytucją odpowiedzialną za realizację reformy lub instytucją odpowiedzialną za realizację inwestycji podejmuje on decyzję o realizacji reformy lub decyzję o realizacji inwestycji. W decyzji minister będzie obowiązany zawrzeć takie same elementy jak w przypadku postanowienia.

W art. 14lf wskazano, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, zadania państwa członkowskiego wskazane w rozporządzeniu 2021/241 wykonuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, doprecyzowując jednocześnie zadania w zakresie negocjacji i podpisania umowy pożyczki, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. b. rozporządzenia 2021/241. W rozporządzeniu 2021/241 uregulowano głównie relacje występujące na linii Komisja Europejska i państwo członkowskie, skupiając się na obowiązkach ww. podmiotów. Przykładami zadań państwa członkowskiego realizowanymi przez podmioty inne niż minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego są np. audyty, za realizację których odpowiada Szef Krajowej Administracji Skarbowej.

W art. 14lg i art. 14lh zawarto regulacje dotyczące odpowiednio instytucji odpowiedzialnej za realizację reformy i instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji wskazując przykładowe zadania, które wykonują te instytucje w procesie wdrażania planu rozwojowego. Zgodnie z treścią art. 14li ust. 1, instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji może powierzyć realizację zadań związanych z jej realizacją jednostce wspierającej plan rozwojowy. Powierzenie realizacji zadań następuje w drodze umowy lub porozumienia. Umowa lub porozumienie określają zakres powierzonych zadań oraz zasady odpowiedzialności za ich nieprawidłową realizację, mogą zawierać również inne postanowienia np. w zakresie współpracy stron porozumienia lub umowy (ust. 2). Ustawa nie przesądza tego, jakie zadania mogą zostać powierzone przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji jednostce wspierającej plan rozwojowy, nie wskazuje również, że realizacja jakichś zadań nie może zostać powierzona ww. jednostce. Ustawa nie reguluje również zagadnienia odpowiedzialności za nieprawidłową realizację powierzonych zadań, choć poza postanowieniami umownymi zastosowanie w tym zakresie będą mogły znaleźć

także przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności z zakresu dyscypliny finansów publicznych.

W ust. 3 jednoznacznie przesądzono natomiast, że powierzenie jednostce wspierającej plan rozwojowy zadań nie wyłącza odpowiedzialności podmiotu odpowiedzialnego za ich realizację.

Zgodnie z art. 14lj za realizację zadań związanych z finansowaniem inwestycji KPO w formie wsparcia zwrotnego, w tym wsparcia zwrotnego w formie pożyczek, o których mowa w art. 14ll ust. 2 pkt 1, odpowiada instytucja odpowiedzialna za inwestycję. Instytucja ta (lub jednostka wspierająca plan rozwoju za zgodą instytucji odpowiedzialnej za inwestycję) może powierzyć Bankowi Gospodarstwa Krajowemu realizację zadań związanych z wyborem i finansowaniem przedsięwzięć ostatecznych odbiorców wsparcia. BGK jako państwowy bank rozwoju, którego misją jest wspieranie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, jest instytucją finansową posiadającą wieloletnie doświadczenie w finansowaniu różnych przedsięwzięć rozwojowych z wykorzystaniem instrumentów dłużnych, gwarancyjnych i kapitałowych. Podobnie jak w przypadku instrumentów finansowych wdrażanych ze środków programów operacyjnych polityki spójności, BGK może dokonywać wyboru przedsięwzięć i przekazywać im finansowanie bezpośrednio albo z wykorzystaniem tzw. pośredników finansowych – podmiotów wyspecjalizowanych w określonych rodzajach finansowania (np. banki komercyjne i spółdzielcze, fundusze pożyczkowe, fundusze private equity/venture capital).

Szczegółowe zasady wyboru i finansowania przedsięwzięć określone będą w umowie zawieranej przez instytucję odpowiedzialną za inwestycję oraz BGK. W umowę zawarte zostaną postanowienia dotyczące min. strategii inwestycyjnej i sposobu jej wdrażania, w tym określi, czy BGK będzie realizował wyznaczone zadania związane z wyborem i finansowaniem przedsięwzięć bezpośrednio, czy też z wykorzystaniem pośredników finansowych. Umowa określi także cele oraz wskaźniki służące do monitorowania i oceny realizacji inwestycji. Dokument ten będzie zawierał również postanowienia dotyczące sposobu postępowania z odsetkami i innymi przychodami i zyskami pochodzącymi od wkładu finansowego przekazanego na finansowanie przedsięwzięć. W umowie znajdują się także zobowiązania dotyczące wytwarzania i przechowywania dokumentów na potrzeby kontroli i audytu. Częścią umowy będą również zapisy dotyczące zasad dotyczących wynagrodzenia

należnego BGK za zarządzanie instrumentem. Dokument określi ponadto zasady częściowego lub całkowitego wycofania środków przekazanych na realizację inwestycji.

W przypadku inwestycji finansowanych w formie wsparcia zwrotnego ze środków części pożyczkowej RRF, Bank Gospodarstwa Krajowego realizuje zadania związane z realizacją inwestycji w zakresie wsparcia zwrotnego przyznawanego w formie pożyczek.

Zgodnie z art. 14lk ust. 1, realizacja planu rozwojowego podlega monitorowaniu przez Komitet Monitorujący do spraw planu rozwojowego, powoływany w drodze zarządzenia przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (ust. 2). W skład Komitetu Monitorującego wchodzi przedstawiciele ministrów realizujących określone zadania w ramach planu rozwojowego, instytucji odpowiedzialnych za realizację reform i instytucji odpowiedzialnych za realizację inwestycji, samorządów terytorialnych, organizacji związkowych i pracodawców oraz organizacji pozarządowych (ust. 3). Sposób wyboru przedstawicieli wchodzących w skład Komitetu oraz ich liczbę określają przepisy ust. 4-10. Pracom Komitetu przewodniczy przedstawiciel ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (ust. 12). Komitet działa na podstawie przyjętego przez siebie regulaminu (ust. 13). Regulamin Komitetu może określać w szczególności skład i zadania podkomitetów monitorujących do spraw planu rozwojowego jako organów pomocniczych Komitetu (ust. 14) i podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy przedstawicieli podmiotów, o których mowa w ust. 3. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego Komitetu (ust.15). W ust. 11 wskazano katalog zadań realizowanych przez Komitet. Katalog ma charakter otwarty.

W art. 14ll i 14lm określono źródła finansowania planu rozwojowego. Plan rozwojowy będzie finansowany ze środków pochodzących z Unii Europejskiej – środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF). Środki pochodzące z części bezzwrotnej RRF zostaną ujęte w budżecie środków europejskich. Natomiast ta część inwestycji w ramach planu rozwojowego, których realizacja jest finansowana z wykorzystaniem środków pożyczki RRF, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. b. rozporządzenia 2021/241, będą finansowane w ramach rozchodów budżetu państwa. Ze środków tych będą udzielane pożyczki z budżetu państwa na podstawie umowy zawieranej z ostatecznym odbiorcą wsparcia.

Zgodnie z art. 14ll Inwestycje w ramach planu rozwojowego, których realizacja jest finansowana ze środków wsparcia bezzwrotnego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lit. a

rozporządzenia 2021/241, w zakresie objętym finansowaniem z tego wsparcia, są finansowane ze środków pochodzących z budżetu środków europejskich lub ze środków PFR..

Inwestycje w ramach planu rozwojowego, których realizacja jest finansowana z wykorzystaniem środków pożyczki, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2021/241, w zakresie objętym finansowaniem z tej pożyczki, mogą być finansowane z budżetu państwa w formie wsparcia zwrotnego przyznawanego w formie pożyczki, na zasadach określonych w niniejszej ustawie albo wsparcia bezzwrotnego o charakterze bezzwrotnym, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, do wysokości określonej w ustawie budżetowej na dany rok.

W budżecie państwa zostanie utworzona rezerwę celową w wysokości odpowiadającej kwocie wsparcia bezzwrotnego. Podziału rezerwy celowej dokonuje się na wniosek właściwego dysponenta części budżetowej zaakceptowany przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Wsparcie bezzwrotne będzie udzielane w latach 2022-2026 i nie może przekroczyć równowartości w złotych kwoty 1,817 mld euro.

Inwestycje, w zakresie objętym finansowaniem z pożyczki, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2021/241, mogą być finansowane do równowartości w złotych kwot pożyczki otrzymanych na ten cel, przeliczonych według kursu średniego euro Narodowego Banku Polskiego ogłoszonego dwa dni operacyjne przed datą ich wpływu na rachunek, o którym mowa w art. 14lm ust. 1, przy czym przez dni operacyjne rozumie się dni robocze od poniedziałku do piątku, w których Narodowy Bank Polski przyjmuje i realizuje zlecenia płatnicze i inne dyspozycje posiadaczy rachunków bankowych.

Wykaz inwestycji w ramach planu rozwojowego, kwalifikujących się do objęcia wsparciem w trybie wsparcia bezzwrotnego zostanie określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego działającego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

Z uwagi na duże potrzeby inwestycyjne zgłaszane w trakcie konsultacji społecznych, podjęto decyzję o wnioskowanie do KE o środki z części pożyczkowej RRF. Ponieważ, zarówno część grantowa jak i część pożyczkowa muszą spełniać warunki wskazane w rozporządzeniu RRF, w tym 37% na wydatki związane z transformacją klimatyczną i 20% na transformację cyfrową, zakres interwencji musiał zostać odpowiednio dopasowany aby spełnić ww. wymogi. W większości przypadków inwestycje zostały już wcześniej wskazane w KPO,

natomiast zwiększono ich alokację, w niektórych przypadkach wskazane zostały nowe inwestycje zgłaszane w trakcie konsultacji społecznych.

Art. 14lm ust. 3-5 określa sposób postępowania ze środkami pożyczki.

Jednocześnie, specyfika wdrażania i finansowania Planu odbudowy dla Europy – przekazywanie środków finansowych w transzach, uzależnionych od osiągnięcia przez państwa członkowskie tzw. kamieni milowych, powoduje konieczność zapewnienia – przez państwa – finansowania przejściowego. Proponuje się zaangażowanie PFR, który – gdy będzie taka potrzeba – zapewni przejściowe finansowanie inwestycji w części finansowanej ze środków bezzwrotnych z RRF.

Za zaangażowaniem tego podmiotu przemawia jego doświadczenie we wdrażaniu podobnych instrumentów (m. in. tzw. „Tarcz antykryzysowych”) oraz zdolność pozyskiwania finansowania dłużnego na rynkach finansowych. Planuje się zasilanie PFR środkami RRF – w formie płatności z budżetu środków europejskich. Mechanizm tego zasilania przewiduje przekazanie środków zaplanowanych w budżecie środków europejskich a pochodzących z zaliczki i płatności okresowych z KE, na podstawie zlecenie płatności złożonego w BGK przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, PFR. Po wyczerpaniu środków przekazanych z budżetu środków europejskich PFR zapewni finansowanie przejściowe ze środków pochodzących z emisji obligacji na rynkach krajowym i zagranicznych. PFR będzie odpowiadał wyłącznie za zapewnienia i przekazywanie finansowania do uprawnionych odbiorców wypłat. PFR nie będzie miał możliwości podejmowania merytorycznych decyzji odnośnie do dokonywania wypłat na rzecz uprawnionych podmiotów. Decyzje co do przyznawania środków na poszczególne przedsięwzięcia będą podejmowane przez wyznaczone do tego organy – instytucje odpowiedzialne za inwestycje i jednostki wspierające. Szczegółowe zasady wykonywania zadań przez PFR zostaną ustalone w umowie, którą PFR będzie zawierał z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego (podmiot odpowiedzialny za koordynację realizacji planu rozwojowego) działającym w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych (art. 14ln). W celu zapewnienia bezpieczeństwa środków budżetowych powierzanych w zarząd PFR, umowa będzie zawierana na kształt umowy dotacyjnej, o której mowa w art. 150-152 ustawy o finansach publicznych. W kwestiach nieuregulowanych będą stosowane zasady przewidziane dla umowy dotacji.

Środki na pokrycie wynagrodzenia PFR oraz kosztów pozyskania, obsługi i spłaty finansowania pozyskanego przez PFR, w części w której nie zostaną sfinansowane ze środków budżetu środków europejskich zasilanego środkami Funduszu Odbudowy i Rozwoju, zostaną pokryte z wydatków budżetu państwa. Wydatki na ten cel zostaną zabezpieczone przez Ministra Finansów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w rezerwach celowych lub limicie części 34 – Rozwój regionalny, poprzez jego odpowiednie zwiększenie.

Podmiotami odpowiedzialnymi za merytoryczną realizację planu rozwojowego są instytucje odpowiedzialne za inwestycję oraz jednostki wspierające i również decyzja o wypłacie środków będzie leżeć w kompetencji tych podmiotów. Proponuje się, aby PFR dokonywał wypłat (1) ostatecznemu odbiorcy wsparcia – na podstawie zlecenia wypłaty wystawionego przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji lub jednostkę wspierającą plan rozwojowy; (2) instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji lub jednostki wspierającej plan rozwojowy – na zlecenie wypłaty wystawione przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji; (3) Bankowi Gospodarstwa Krajowego – na zlecenie wypłaty wystawione przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji (art. 14lp).

Instrument wypłaty został wprowadzony z uwagi na konieczność odróżnienia od formy przekazywania środków w drodze dotacji oraz z uwagi na odrębność od instrumentu płatności z budżetu środków europejskich. W przypadku państwowych jednostek budżetowych proponuje się ich pozabudżetowy przepływ, w ramach wydzielonego rachunku, z odrębnym planem finansowym. Z uwagi na pozabudżetowe ujęcie środków i obostrzenia w zaciąganiu zobowiązań przez państwowe jednostki budżetowe, konieczne jest wprowadzenie podstawy prawnej do zaciągania ww. zobowiązań przez te jednostki.

W przypadku państwowych jednostek budżetowych (pjb) środki otrzymane od PFR gromadzone są na wydzielonych rachunkach dochodów i przeznaczane na wydatki związane z realizacją inwestycji i przedsięwzięć objętych wsparciem z planu rozwojowego, w ramach planu finansowego tych rachunków. Plan finansowy, przygotowywany jest z uwzględnieniem terminów osiągnięcia wskaźników określonych w planie rozwojowym. Obejmuje on okres roku kalendarzowego i jest zatwierdzany przez kierownika jednostki w terminie do dnia 15 grudnia roku poprzedzającego rok kalendarzowy, którego plan ma dotyczyć. Plan przygotowywany jest w szczególności nie mniejszej niż określona dla sprawozdań z jego wykonania, Kierownik jednostki może dokonywać w ciągu roku zmian w planie finansowym. Plan

finansowy i jego aktualizacje kierownik jednostki przekazuje niezwłocznie dysponentowi części budżetowej właściwej dla finansowania danej jednostki. Z wykonania planu finansowego, w danym roku budżetowym państwowa jednostka budżetowa sporządza sprawozdanie, kwartalne, za okresy I-III kwartał, które przekazuje w terminie do dnia 10 kolejnego miesiąca po upływie kwartału oraz roczne, które przekazuje w terminie do dnia 31 stycznia następnego roku do dysponenta części właściwego do jej finansowania (odrębnego sprawozdania za IV kwartał nie sporządza się).

Dysponent części sporządza zbiorcze sprawozdania z wykonania planów finansowych państwowych jednostek budżetowych finansowanych w danej części budżetowej, które przekazuje odpowiednio do dnia 20 kolejnego miesiąca po upływie kwartału oraz w terminie do dnia 15 lutego następnego roku do ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego określi, w formie komunikatu, i ogłosi w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wzory sprawozdań dla państwowych jednostek budżetowych oraz dla dysponentów części, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego rozliczenia środków publicznych przeznaczonych na finansowanie planu rozwojowego.

Zgodnie z art. 14lq minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje instytucjom odpowiedzialnym za realizację inwestycji środki z budżetu państwa, w celu o którym mowa w art. 14ll ust. 2 pkt 1, Podstawą dokonania przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych wypłaty środków instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji jest zlecenie wypłaty wystawione przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji oraz zgoda ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na dokonanie wypłaty. Wypłata środków następuje zgodnie z harmonogramem. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może udzielać zgody każdorazowo lub pisemnie ustalić dla instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji limit wypłat środków, informując o tym ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Zlecenia wypłaty dotyczą:

- 1) środków na realizację przedsięwzięcia zgodnie z umową, o której mowa w art. 14lh ust. 3;
- 2) środków przekazanych zgodnie z umową, o której mowa w art. 14lj ust. 1 pkt 2.

Instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji gromadzą środki na wydzielonych rachunkach i przeznaczają te środki na wydatki związane z realizacją inwestycji i

przedsięwzięć zgodnie z art. 14lr oraz prowadzą ewidencję księgową operacji na tym rachunku i przygotowują dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego zapotrzebowania na środki oraz informacje o wykorzystaniu środków na rachunku.

Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji przekazuje środki pochodzące ze środków, o których mowa w 14ll ust. 2 ostatecznemu odbiorcy wsparcia, zgodnie z umową, o której mowa w art. 14lzc ust. 1; natomiast Bankowi Gospodarstwa Krajowego, zgodnie z umową, o której mowa w art. 14lj ust. 1 pkt 2.

Art. 14ls Przewiduje mechanizm zwrotu środków w przypadku, gdy środki przeznaczone na realizację planu rozwojowego są wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, wykorzystane z naruszeniem procedur obowiązujących przy ich wykorzystaniu, w tym postanowień umowy, o której mowa w art. 14lzh, pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Środki podlegają zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków, w terminie 14 dni od dnia doręczenia ostatecznej decyzji organu pełniącego funkcję instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji na wskazany w tej decyzji rachunek bankowy. Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji na podstawie porozumienia lub umowy, może upoważnić jednostkę wspierającą plan rozwojowy będącą jednostką sektora finansów publicznych, do wydawania decyzji. W przypadku stwierdzenia ww. okoliczności, przed wydaniem decyzji, instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji lub jednostka wspierająca plan rozwojowy, wzywa do zwrotu środków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania – jeżeli do zwrotu środków jest obowiązany ostateczny odbiorca wsparcia; instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji wzywa do zwrotu środków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania – jeżeli do zwrotu środków jest obowiązana jednostka wspierająca plan rozwojowy albo Bank Gospodarstwa Krajowego. Od decyzji wydanej przez jednostkę wspierającą plan rozwojowy służy odwołanie do właściwej instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji. W przypadku wydania decyzji w pierwszej instancji przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji służy wniosek do tej instytucji o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Przepis przewiduje system ich odzyskiwania analogiczny, jak w przypadku środków przekazywanych na realizację programów i projektów w zakresie polityki spójności: ze względu na publicznoprawny tryb udzielania finansowania, przewiduje się także administracyjnoprawny tryb odzyskiwania środków.

W art. 14lt wskazano, że instytucja odpowiedzialna za realizację konkretnej reformy, jest równocześnie instytucją odpowiedzialną za prowadzenie kontroli realizacji reformy, która obejmuje w szczególności sprawdzenie postępu rzeczowej realizacji reformy i terminowego osiągnięcia kamieni milowych. Analogicznie, w art. 14lu określono, że instytucja odpowiedzialna za inwestycję prowadzi kontrole realizacji inwestycji w szczególności przez sprawdzenie prawidłowości wydatków ponoszonych w związku z realizacją inwestycji i przedsięwzięć, ich zgodności z prawem, w tym postęp rzeczowej realizacji i terminowe osiągnięcie wskaźników.

Projekt ustawy nie definiuje szczegółowych zasad realizacji kontroli, o których mowa w art. 14lt i art. 14lu (np. ich trybów, terminów, procedur), wskazując, że powinny się one odbywać w rygorach przepisów właściwych dla realizowanej reformy (np. ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publicznej) albo przepisów właściwych dla instytucji odpowiedzialnej za realizację reformy (np. ustawy o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości albo ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska) albo na podstawie stosowanej odpowiednio ustawy o kontroli w administracji rządowej.

Procesem równoległym do procesu kontroli jest audyt planu rozwojowego, o którym mowa w art. 14lv projektowanej ustawy. Audyt ten prowadzi Szef Krajowej Administracji Skarbowej, angażując w ten proces swoje zasoby kadrowe w Ministerstwie Finansów oraz w administracji skarbowej na poziomie regionalnym.

Audyty są prowadzone stosownie do przyjętej przez Szefa KAS strategii audytu (ust. 3). Audyt obejmuje sprawdzenie prawidłowości gospodarowania środkami w ramach planu rozwojowego, osiągnięcia kamieni milowych oraz wskaźników w ramach reform albo inwestycji, prawidłowości funkcjonowania systemu realizacji reformy lub inwestycji, w tym ich kontroli, skuteczności mechanizmów (w tym zapobiegania, wykrywania i korygowania nieprawidłowości przy realizacji reformy lub inwestycji, zapobiegania konfliktowi interesów, korupcji i nadużyciom finansowym, unikania podwójnego finansowania) oraz bezpieczeństwa systemu teleinformatycznego służącego wymianie danych dotyczących reform i inwestycji, udostępnionego przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (ust. 2). Podmiotami podlegającymi audytowi są natomiast instytucja koordynująca plan rozwojowy, instytucje odpowiedzialne za realizację reformy, instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji, jednostki wspierające plan rozwojowy, ostateczni odbiorcy wsparcia, PFR, a także inne podmioty oraz jednostki nieposiadające osobowości prawnej, działające na własny rachunek uczestniczące przy realizacji reformy lub inwestycji (ust. 4).

Audyt planu rozwojowego jest realizowany na zasadach stosowanych przy audycie krajowego programu operacyjnego i krajowego programu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (ust. 5).

Zgodnie z art. 14lw ust. 1 monitorowanie reform jest prowadzone w szczególności na podstawie danych pochodzących z poziomu projektów, ze statystyki publicznej oraz z analiz i ewaluacji poszczególnych reform lub ich elementów. Biorąc pod uwagę, że ww. katalog źródeł danych jest katalogiem otwartym, możliwe jest również korzystanie z danych pochodzących z innych źródeł.

W ust. 2 wskazano, że monitorowanie inwestycji jest prowadzone w szczególności na podstawie danych pochodzących z poziomu przedsięwzięć, ze statystyki publicznej oraz z analiz i ewaluacji poszczególnych inwestycji lub ich elementów. Podobnie, jak w przypadku źródeł danych służących do monitorowania reform, katalog źródeł danych do monitorowania inwestycji jest katalogiem otwartym.

Dane dotyczące inwestycji przekazywane są przez instytucje odpowiedzialne za realizację reform lub przez instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 14lx ust. 1). W zależności od konkretnego przypadku oraz treści ew. porozumień między instytucjami odpowiedzialnymi za realizację reform i instytucjami odpowiedzialnymi za realizację inwestycji, dane dotyczące inwestycji mogą być przekazywane zarówno przez instytucje odpowiedzialne za realizację reform, jak i instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji. W przypadku gdy z powodów technicznych przekazanie danych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie jest możliwe, instytucja odpowiedzialna za realizację reformy lub instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji, za zgodą ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, przekazuje je w inny sposób wskazany przez tego ministra (ust. 3). W ust. 2 wskazano, że zakres danych pochodzących z poziomu inwestycji obejmuje w szczególności dane, o których mowa w art. 22 ust. 2 lit. d rozporządzenia 2021/241, oraz dane dotyczące wyznaczonych wskaźników.

Zgodnie z regulacją art. 14ly, objęte wsparciem z planu rozwojowego może być wyłącznie przedsięwzięcie wybrane do objęcia wsparciem. Oznacza to, że zawarcie umowy o objęcie danego przedsięwzięcia wsparciem musi w każdym przypadku zostać poprzedzone aktem wybrania przedsięwzięcia do objęcia wsparciem z planu rozwojowego.

Zgodnie z art. 14lz, możliwe jest zastosowanie dwóch metod wyboru przedsięwzięcia do objęcia wsparciem z planu rozwojowego.

Wybrane do objęcia wsparciem z planu rozwojowego może być przedsięwzięcie zgłaszane do objęcia wsparciem przez podmiot jednoznacznie określony ze względu na charakter lub cel przedsięwzięcia, wskazane przez instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji (pkt 1). Regulacja ta będzie miała zastosowanie, gdy ze względu na typ przedsięwzięcia nie jest możliwe albo uzasadnione zastosowanie konkurencyjnej procedury wyboru przedsięwzięcia do objęcia wsparciem z planu rozwojowego. Będzie to miało miejsce np. w sytuacji, gdy podmiot zgłaszający przedsięwzięcie do objęcia wsparciem ma monopol prawny albo naturalny w określonym obszarze działalności. Wybrane do objęcia wsparciem może być również przedsięwzięcie, którego wybór odbywa się na zasadach określonych wskazanych w ustawie (pkt 2). W taki sposób będą wybierane przedsięwzięcia w sytuacji, gdy w określonym obszarze realizacji inwestycji występuje lub może występować konkurencja między różnymi podmiotami, które mogą realizować przedsięwzięcia przyczyniające się do osiągnięcia celów inwestycji.

W art. 14lza ust. 1 nałożono na instytucję odpowiedzialną za realizację inwestycji obowiązek zachowania przejrzystości, rzetelności i bezstronności w procesie wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego. Przedmiotowy obowiązek jest niezależny od tego, czy wyboru przedsięwzięć dokonuje się w oparciu o art. 14lz pkt 1 czy pkt 2, oraz od tego, czy wyboru przedsięwzięć dokonuje się w oparciu o przepisy projektowanej ustawy, czy w oparciu o przepisy innych ustaw. Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji jest również obowiązana do zapewnienia równego dostępu do informacji o warunkach i sposobie wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego oraz równego traktowania podmiotów wnioskujących o objęcie wsparciem (ust. 2). Treść obowiązku wskazanego w ust. 2 będzie się różniła w zależności od tego, czy wyboru przedsięwzięć dokonuje się w oparciu o art. 14lz pkt 1 czy pkt 2, gdyż w przypadku wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem w sposób wskazany w art. 14lz pkt 1 nie będzie mowy o równym traktowaniu podmiotów wnioskujących o udzielenie wsparcia.

Instytucja odpowiedzialna za inwestycję dokonuje wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego na podstawie przepisów właściwych dla realizacji określonej inwestycji lub jej części (ust. 3) a w przypadku braku przepisów właściwych, do wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem, w tym do ew. środków odwoławczych przysługujących podmiotowi wnioskującemu o objęcie przedsięwzięcia wsparciem stosuje się art. 14lzb-14lzf ustawy (ust. 4).

Zgodnie z art. 14lzb ust. 1, instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji przyjmuje regulamin wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego i podaje go do publicznej wiadomości. Ustawa reguluje, w jaki sposób regulamin wyboru powinien być podany do publicznej wiadomości, wskazując, że powinien on zostać podany do publicznej wiadomości w szczególności na stronie internetowej instytucji odpowiedzialnej za inwestycję. W ust. 2 wskazano minimalny zakres regulaminu, który powinien obejmować w szczególności kryteria wyboru przedsięwzięć, termin i sposób składania wniosków o objęcie przedsięwzięcia wsparciem, opis procedury oceny przedsięwzięć oraz opis procedury ponownej oceny przedsięwzięć. Zgodnie z ust. 3 instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji, w przypadku powierzenia części zadań związanych z realizacją inwestycji samorządowi województwa działającemu jako jednostka wspierająca realizację planu rozwojowego, jeżeli jednocześnie nie powierza samorządowi województwa przyjęcia regulaminu wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem, przedstawia do zaopiniowania właściwemu zarządowi województwa kryteria wyboru przedsięwzięć.

Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji ocenia przedsięwzięcia w zakresie spełniania kryteriów wyboru przedsięwzięć (art. 14lzc). Z przedmiotowej regulacji wynika, że żadne inne okoliczności, nieokreślone kryteriami, nie powinny wpływać na wybranie (albo niewybranie) danego przedsięwzięcia do objęcia wsparciem z planu rozwojowego. Wyjątkiem są przepisy prawa powszechnie obowiązującego, które mogą stać na przeszkodzie wyborowi danego przedsięwzięcia do objęcia wsparciem (np. przepisy z zakresu pomocy publicznej).

Niewłócznie po dokonaniu oceny przedsięwzięć, instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji informuje podmioty wnioskujące o objęcie wsparciem o wyniku oceny (art. 14zd). Ustawa nie przesądza, w jakiej formie oraz w jakim maksymalnym terminie powinno nastąpić przekazanie ww. informacji, pozostawiając instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji pewną swobodę w tym zakresie.

W art. 14le uregulowano kwestie dotyczące środków odwoławczych przysługujących podmiotowi wnioskującemu o objęcie przedsięwzięcia wsparciem. Podmiotowi wnioskującemu o objęcie przedsięwzięcia wsparciem, którego przedsięwzięcie nie zostało objęte wsparciem, przysługuje wniosek o ponowną ocenę przedsięwzięcia (ust. 1). Wniosek wnosi się odpowiednio do instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji lub do jednostki wspierającej plan rozwojowy (jeśli dokonywała ona oceny przedsięwzięcia) w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w art. 14ld (ust. 2). Powierzenie ponownej

oceny instytucji która oceniała przedsięwzięcie pierwotnie ma zapewnić możliwość sprawnego i adekwatnego przeprowadzenia procesu rozpatrzenia wniosku o ponowną ocenę przedsięwzięcia.

Właściwa instytucja dokonuje ponownej oceny przedsięwzięcia w terminie 14 dni od jego otrzymania. Z tym że może ona określić, w regulaminie wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego, inny termin na dokonanie ponownej oceny przedsięwzięcia, który nie może być jednak krótszy niż 7 dni i nie dłuższy niż 90 dni od dnia otrzymania wniosku (ust. 5 i 6). Takie rozwiązanie pozwoli na dostosowanie terminu na dokonanie oceny do specyfiki danej inwestycji i proponowanych przedsięwzięć, należy bowiem zakładać że w przypadku niektórych inwestycji liczba podmiotów ubiegających się o objęcie przedsięwzięcia planem rozwojowym a w konsekwencji potencjalnie liczba podmiotów wnoszących o ponowną ocenę w związku z nieprzyznaniem wsparcia w wyniku pierwszej oceny będzie tak duża, że zakończenie ponownej oceny w terminie określonym w ust. 5 będzie angażowało niewspółmiernie zasoby danej instytucji nie gwarantując dotrzymania tego terminu. Ponadto, specyfika poszczególnych inwestycji będzie skutkować różnym zakresem czynności dokonywanych w ramach oceny przedsięwzięć, co będzie miało także wpływ na zakres i sposób przeprowadzenia ponownej oceny przedsięwzięć korzystających z przewidzianego środka odwoławczego, dlatego należy umożliwić dostosowanie terminów i procedur zarówno do zakresu inwestycji jak i zasad jakie stosuje dana instytucja w obszarze danego procesu.

Określenie maksymalnego terminu na dokonanie ponownej oceny oraz określenie procedury ponownej oceny przedsięwzięć w regulaminie wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego zapewni podmiotom ubiegającym się o wsparcie już na etapie ubiegania się o objęcie wsparciem informację o terminach i szczegółowym sposobie realizacji środka odwoławczego, co zapewni transparentność tego procesu.

Właściwa instytucja niezwłocznie po dokonaniu ponownej oceny przedsięwzięcia, informuje podmiot wnioskujący o objęcie wsparciem o wyniku ponownej oceny pouczając o prawie złożenia skargi do sadu administracyjnego (ust. 7).

Jednocześnie, uwzględniając reżim czasowy dotyczący realizacji wskaźników określonych dla poszczególnych inwestycji jako wymaganych dla możliwości uznania danej inwestycji za rozliczoną/zrealizowaną zgodnie z wymaganiami planu rozwojowego uzgodnionego z Komisją Europejską, wskazano że proces przeprowadzania ponownej oceny przedsięwzięć

ubiegających się o wsparcie nie wstrzymuje procesu udzielania wsparcia na rzecz przedsięwzięć wybranych do objęcia wsparciem (ust. 8).

Przedmiotowa regulacja nie wskazuje, w jakiej formie i jaką drogą powinien być wniesiony środek odwoławczy oraz, w jakiej formie i jaką drogą powinna być przekazana informacja o wyniku ponownej oceny przedsięwzięcia. Ustawa nie reguluje również terminów na dokonanie ww. czynności. W zależności od specyfiki poszczególnych inwestycji, instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji będzie miała w tym zakresie pewną elastyczność, która jest ograniczona koniecznością zapewnienia realnego dostępu podmiotów wnioskujących o objęcie przedsięwzięcia wsparciem do środków odwoławczych.

Do postępowania w zakresie wyboru przedsięwzięcia do objęcia wsparciem oraz ponownej oceny przedsięwzięcia nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z wyjątkiem art. 24 oraz przepisów dotyczących doręczeń i sposobu obliczania terminów, które stosuje się odpowiednio. W przypadku ponownej negatywnej oceny przedsięwzięcia podmiot wnioskujący o objęcie przedsięwzięcia wsparciem może w tym zakresie wnieść skargę do sądu administracyjnego, zgodnie z art. 3§ 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Skarga, jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w art. 14lzd, bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego wraz z kompletną dokumentacją w sprawie. Skarga podlega wpisowi stałemu. Przepisy art. 30c ust. 2a–6 oraz art. 30d–30i stosuje się odpowiednio (art. 14lzf).

W przypadku gdy odpowiednio inwestycja albo jej część jest realizowana w formie wsparcia zwrotnego przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie i w zakresie umowy, o której mowa w art. 14lj ust. 1 pkt 2 przepisy art. 14lza–art.14lzf dotyczące wyboru projektów nie będą znajdowały zastosowania (art. 14lzg).

Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji zawiera z podmiotem wnioskującym o objęcie wsparciem, którego przedsięwzięcie zostało wybrane do objęcia wsparciem z planu rozwojowego, umowę o objęcie przedsięwzięcia wsparciem z planu rozwojowego (art. 14lzh ust. 1). Treść umowy o

objęcie przedsięwzięcia wsparciem bezzwrotnym z planu rozwojowego oraz o objęcie przedsięwzięcia wsparciem zwrotnym została uregulowana w postaci katalogu otwartego odpowiednio w ust. 2 i 3.

W ust. 4 i 5 wskazano ograniczenia zastosowania ust. 2, w zależności od typu ostatecznego odbiorcy wsparcia.

W myśl art. 141z1 środki finansowe przekazane na realizację inwestycji lub jej części w formie wsparcia zwrotnego, po wykonaniu zobowiązań wynikających z umowy o objęcie przedsięwzięcia wsparciem z planu rozwojowego, oraz odsetki i inne przychody, a także zyski powstałe na skutek obrotu tymi środkami, podlegają zwrotowi na rachunek wskazany przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego - w przypadku wsparcia finansowanego ze środków, o których mowa w art. 14 ll ust. 1 - i są ponownie wykorzystywane w formie wsparcia zwrotnego na realizację celów, na jakie wsparcie zwrotne było przeznaczone w ramach Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, (ust. 1 pkt 1 i ust. 3). Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego jest dysponentem środków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 (ust. 4), jednak ww. środki nie stanowią dochodu ani dysponenta ani podmiotów, którym środki mogą być przekazane w celu ich ponownego wykorzystania (ust. 5). Środki te wydatkowane i rozliczane na podstawie właściwych umów albo porozumień przez podmioty, którym minister właściwy do spraw finansów publicznych przekaze te środki do dalszego wykorzystywania zgodnie z ust. 1 (ust. 6). W ust. 7 określono minimalną zawartość umów lub porozumień wskazanych w ust. 6.

Natomiast w przypadku wsparcia finansowanego ze środków, o których mowa w art. 14 ll ust. 2, środki finansowe przekazane na realizację inwestycji lub jej części w formie wsparcia zwrotnego, po wykonaniu zobowiązań wynikających z umowy o objęcie przedsięwzięcia wsparciem z planu rozwojowego, oraz odsetki i inne przychody, a także zyski powstałe na skutek obrotu tymi środkami, podlegają zwrotowi instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji, a następnie są przekazywane na rachunek wskazany przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych (ust. 1 pkt 2 i ust. 2).

W art. 141zj wskazano, że w celu realizacji, kontroli, audytu i ewaluacji reform i inwestycji na zasadach określonych w ustawie lub rozporządzeniu 2021/241, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, instytucja odpowiedzialna za realizację reformy, instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji, jednostka wspierająca plan rozwojowy oraz ostateczni odbiorcy wsparcia przetwarzają dane osobowe.

Przedmiotowy przepis reguluje zarówno cel przetwarzania danych osobowych, jak i podmioty, które w procesie realizacji planu rozwojowego mogą przetwarzać takie dane.

Cele przetwarzania danych osobowych wynikają z przepisów rozporządzenia 2021/241, zgodnie z którym państwa członkowskie oraz Komisja Europejska przetwarzają dane osobowe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do wypełniania ciężących na nich obowiązków wynikających z rozporządzenia.

Bez względu na sposób przetwarzania (elektroniczny, papierowy) dane osobowe są przetwarzane w każdym procesie wymienionym w art. 30.

Podmioty wskazane w art. 14lż są administratorami w rozumieniu art. 4 pkt 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.) (art. 14lzk).

Zakres obowiązków podmiotów pełniących funkcje administratorów danych wynika bezpośrednio z RODO. Administratorzy przetwarzają dane osobowe zgodnie z przepisami RODO. Każdy z administratorów w swoim zakresie wypełnia obowiązki nałożone na niego przez RODO, tym ustala cele i sposoby przetwarzania danych; zapewnia przestrzeganie przepisów i rozliczalność (zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość, ograniczenie celu, minimalizację danych, prawidłowość, ograniczenie przechowywania, integralność i poufność); realizuje uprawnienia osób, których dane dotyczą; zapewnia środki techniczne i organizacyjne umożliwiające należyte zabezpieczenie danych osobowych, wymagane przepisami prawa; ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe w związku z niezgodnym z prawem przetwarzaniem danych osobowych.

Na podmiotach pełniących role administratorów danych spoczywa obowiązek minimalizacji przetwarzanych danych, z którego wynika, że administratorzy przetwarzają dane osobowe tylko w takim zakresie, jaki jest niezbędny do realizacji ciężących na nich zadań wynikających z prawa unijnego i krajowego.

Dostęp do danych osobowych i informacji gromadzonych przez administratorów przysługuje ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, instytucji odpowiedzialnej za realizację reformy, instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji, jednostce wspierającej plan rozwojowy i Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej oraz właściwym jednostkom organizacyjnym Krajowej Administracji Skarbowej (art. 14lzl). Regulacja ma na celu

zapewnienie właściwym podmiotom dostępu do danych osobowych bez konieczności zawierania dodatkowych umów lub porozumień w tym zakresie.

Administratorzy udostępniają sobie nawzajem dane osobowe niezbędne do realizacji ich zadań (art. 14lzm).

Zgodnie z art. 14lzn, dane są przechowywane przez okres niezbędny do realizacji zadań określonych w art. 14lj. Administratorzy danych mają możliwość skorzystania z zapisów art. 89 ust. 1 RODO. Tym samym, ustawodawca korzysta z prawnie dozwolonej możliwości nie regulowania szczegółowo kwestii okresu przechowywania danych.

Dodatkowo w uzppr dodaje się trzy nowe rozdziały od 4a do 4c.

Rozdział 4a - Pobreitowa rezerwa dostosowawcza - zawiera przepisy umożliwiające stosowanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym pobreitową rezerwę dostosowawczą (...), zwanym dalej „rozporządzeniem BAR”.

W art. 24a jednoznacznie przesądzono, że zadania państwa członkowskiego określone w rozporządzeniu BAR będzie wykonywał minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego (ust. 1).

Na podstawie ust. 2 minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego będzie mógł powierzać, zadania związane z zarządzaniem wkładem finansowym, lub jego częścią, z pobreitowej rezerwy dostosowawczej, podmiotowi zarządzającemu Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną, zwanemu dalej „podmiotem zarządzającym”. Powierzenie zadań będzie następowało w formie umowy zawartej pomiędzy ww. podmiotami. Elementy umowy zostały określone w formie katalogu otwartego w ust. 3.

Zgodnie z art. 24b. ust. 1 w zakresie, w jakim w ramach pobreitowej rezerwy dostosowawczej będzie udzielana pomoc publiczna w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie, zastosowanie znajdują szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy. W ww. przypadkach podmiotem udzielającym pomocy, będzie podmiot zarządzający.

W przypadku gdy odrębne przepisy nie określają szczegółowego przeznaczenia, warunków lub trybu udzielania tej pomocy, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, będzie mógł je określić w formie rozporządzenia. Zawarte w ust. 3 upoważnienie dla ministra do wydania przepisów wykonawczych ma charakter fakultatywny. Ust. 4 przewiduje natomiast, że w przypadku braku przepisów określających szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb

udzielania pomocy, o której mowa w art. 24b ust. 1, określa je akt będący podstawą jej udzielenia.

Kwestie przekazywania przez podmiot zarządzający środkami pochodzącymi z wkładu finansowego z pobrewitowej rezerwy dostosowawczej na rzecz ostatecznych odbiorców, zostały uregulowane w art. 24c. Zgodnie z ww. przepisem ich przekazanie następuje na podstawie umowy, której elementy określono w formie katalogu otwartego.

Ustawa przewiduje odrębny sposób przekazywania środków w zakresie zadań państwowych jednostek budżetowych objętych finansowaniem ze środków pobrewitowej rezerwy dostosowawczej oraz środków pomocy technicznej przeznaczonych na koszty realizacji przedmiotowych zadań. W takim przypadku minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zawiera z tymi jednostkami porozumienia. Do porozumień tych art. 24c stosuje się odpowiednio (art. 24d).

Realizacja zadań powierzonych podmiotowi zarządzającemu podlega audytowi. Na podstawie art. 24e ust. 1 audyty w tym zakresie prowadzi Szef Krajowej Administracji Skarbowej, w oparciu o ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej. Audyt będzie realizowany na zasadach stosowanych przy audycie krajowego programu operacyjnego i krajowego programu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (ust. 3). W ust. 2 został wskazany katalog podmiotów i instytucji systemu wdrażania BAR, w których może być prowadzony audyt.

Dodawany rozdział 4b określa natomiast możliwość powierzenia wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej.

Zgodnie z art. 24f minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego lub inny organ administracji rządowej będzie mógł powierzyć fundacji ustanowionej przez Skarb Państwa, w której w imieniu fundatora działa minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, wykonywanie zadań z zakresu administracji rządowej, wynikających w szczególności z dokumentów i programów przyjętych przez Radę Ministrów lub właściwego ministra. Powierzając zadania organy administracji rządowej prześlą fundacji odpowiednie środki finansowe na ich realizację w drodze dotacji celowej, na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Dodawany rozdział 4c reguluje kwestie związane z utworzeniem Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Zgodnie z art. 24g. Funduszem Rozwoju Regionalnego jest państwowym funduszem celowym, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, a jego dysponentem jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Środki Funduszu mają być przeznaczane na realizację zadań polegających na wsparciu działań w zakresie organizacji lub promocji inicjatyw służących promowaniu społeczno-gospodarczego, regionalnego i przestrzennego rozwoju kraju, rozwoju społeczności lokalnych lub wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego.

Podmiotem prowadzącym obsługę bankową Funduszu jest Bank Gospodarstwa Krajowego na zasadach określonych w umowie z dysponentem Funduszu.

W myśl art. 24h źródłami pochodzenia środków Funduszu są:

- 1) odsetki:
  - a) od środków, o których mowa w art. 207 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
  - b) o których mowa w art. 189 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych- z wyłączeniem przypadków, w których zwrot środków albo zapłata odsetek następuje przez pomniejszenie kolejnej płatności na rzecz beneficjenta;
- 2) dotacje z budżetu państwa;
- 3) odsetki od lokat środków Funduszu;
- 4) wpłaty ze zwrotów wparcia udzielonego ze środków Funduszu, wraz z oprocentowaniem;
- 5) inne wpływy.

Powierzenie realizacji zadań, jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych, odbywa się w trybie otwartego konkursu ofert (art. 24i ust.1). Dysponent Funduszu udzielając dotacji celowej na realizację w trybie otwartego konkursu ofert zadań zawiera z jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych umowę o treści ustalonej przez dysponenta Funduszu (ust. 2).

W przypadku jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, z którymi została zawarta umowa ustawa nakłada obowiązek prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków oraz posiadania odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego tylko do obsługi tych środków (ust. 3).

Kontrolę prawidłowości wydatkowania dotacji udzielonych ze środków Funduszu pod względem racjonalności i legalności ich wydatkowania wykonuje dysponent Funduszu (Art. 24j).

Art. 110 projektu wprowadza zmiany ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1251, z późn. zm.). Proponuje się, aby Państwowej Inspekcji Pracy, zwanej dalej „PIP”, została powierzona również kontrola podmiotów zatrudniających niebędących pracodawcami w zakresie obowiązków wynikających z ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1342). Jest to zasadne dla zachowania równego traktowania wszystkich podmiotów zatrudniających (art. 13 ustawy o PIP). Aktualnie PIP nie posiada także uprawnień do przeprowadzania kontroli podmiotów zatrudniających w zakresie przestrzegania zakazu nakłaniania do rezygnacji z oszczędzania w PPK. Proponuje się więc, aby PIP, która jest wyspecjalizowana w ściganiu tego typu wykroczeń, została powierzona również kontrola w zakresie nakłaniania do rezygnacji z PPK, co pozwoliłoby na prowadzenie przez PIP kompleksowej kontroli podmiotów zatrudniających w zakresie PPK (art. 10 ustawy o PIP).

Art. 111 zmienia ustawę z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 1505). Proponowana zmiana art. 4 ust. 1 pkt 8 ma na celu dostosowanie przepisów ustawy do nowych zadań Agencji.

Art. 112 zmienia art. 8 ust. 3a ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz.U z 2021 r. poz. 706). Obowiązujący art. 8 ust. 3 tej ustawy przewiduje możliwość zawierania umów o wypłatę premii technologicznej nie później niż do końca okresu obowiązywania mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2021 (Dz. U. poz. 878, z późn. zm.) okres obowiązywania aktualnej mapy pomocy regionalnej kończy się w dniu 31 grudnia br. Od 1 stycznia 2022 r. będzie obowiązywać nowa mapa pomocy regionalnej na lata 2022-2027. Oznacza to konieczność zmiany art. 8 ust. 3a ustawy z dniem 1 stycznia 2022 r. tak, aby umożliwić zawieranie umów po tej dacie.

Art. 114 wprowadza zmiany ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305).

Ustawa zawiera zmianę m. art. 5 ustawy, który wymaga uwzględnienia wśród środków pochodzących z budżetu UE środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz środków z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonych na zwalczanie deprywacji materialnej.

Ponadto w art. 5 doprecyzowania wymaga określenie środków przeznaczonych na realizację Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych poprzez wskazanie, że środki te odnoszą się wyłącznie do perspektywy finansowej 2014-2020. Do czasu rozliczenia i całkowitego zamknięcia perspektywy finansowej 2014-2020 środki te mogą występować w obrocie środków publicznych. W ramach kolejnej perspektywy finansowej środki te będą jednak stanowiły część środków EFS+, więc będą środkami publicznymi na podstawie art. 5 ust. 3 pkt 1 ufp. Dodatkowa zmiana dotyczy uwzględnienia w art. 5 nowych środków m. in. pochodzących z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz środków instrumentu „Łącząc Europę” (CEF), przeznaczonych na realizację projektów w perspektywie finansowej 2021 – 2027. Ostatnia zmiana reguluje możliwość wykorzystania środków pozostałych po zakończeniu realizacji programów w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa wdrażanych w ramach perspektywy 2014-2020.

Art. 114 pkt 3 ustawy modyfikuje art. 61 ufp dotyczący decyzji w zakresie niepodatkowych należności budżetowych w związku z koniecznością ujęcia w treści przepisu odwołania do nowej ustawy wdrożeniowej 2021-2027.

Art. 114 pkt 4 i 5 ustawy zmieniające art. 66a ufp oraz wprowadzające nowy art. 66b ufp mają na celu uregulowanie kwestii decyzji o odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania do zwrotu należności z tytułu zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych należności związanych z realizacją projektów finansowanych z udziałem tych środków (w tym odsetek). Wspomniane decyzje wydaje się przed upływem pięciu lat od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja, o której mowa w art. 189 ust. 3b albo decyzja, o której mowa w 207 ust. 9, stała się ostateczna, a osoby trzecie odpowiedzialne za powstałe zobowiązania ustala się według stanu z momentu powstania określonych naruszeń. Proponowany art. 66b ufp będzie kompleksowo regulował kwestie wydawania decyzji o odpowiedzialności osób trzecich za

zobowiązania do zwrotu należności z tytułu zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów. Dotychczas do spraw związanych z tymi decyzjami, w myśl art. 67 ust. 1 ufp stosowano odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa oraz art. 66a ust. 2 ufp, zgodnie z którym terminy przedawnienia do zwrotu środków, o których mowa w art. 60 pkt 6, stosuje się także w przypadku odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania do zwrotu tych środków. Odpowiednie stosowanie przepisów Ordynacji podatkowej budzi jednak wątpliwości interpretacyjne, stąd potrzeba wprowadzenia regulacji art. 66b ufp. Dodatkowo w art. 66a w ust. 1 wprowadzono przepisy określające terminy przedawnienia zobowiązania do zwrotu środków w ramach perspektywy w 2021-2027. Natomiast w ust. 3 wprowadzanego art. 66b uregulowana została kwestia przedawnienia zobowiązań wynikających z decyzji wydanych wobec osób trzecich poprzez odesłanie do terminów przedawnienia zobowiązań do zwrotu środków, o których mowa w art. 60 pkt 6, określonych w art. 66a ufp. Wprowadzenie do ufp art. 66b regulującego kwestie odpowiedzialności osób trzecich spowodowało również zmianę wynikową w postaci uchylenia dotychczasowego ust. 2 w art. 66a ufp.

Art. 114 pkt 7. Zmiana do art. 154 jest konsekwencją uwzględnienia w ustawie o finansach publicznych środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonych na zwalczanie deprivacji materialnej, którymi będzie dysponował minister do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 114 pkt 8 ustawy modyfikuje art. 181 ufp. Proponowana zmiana ma na celu odzwierciedlenie zmian przyjętych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 189 ust. 4 ufp, którego skutkiem jest brak konieczności włączania do wykazu środków niewygasających z końcem roku budżetowego środków przeznaczonych na finansowanie programów z udziałem środków europejskich.

Art. 114 pkt 10 ustawy zmienia art. 189 ufp. W ust. 3 omawianego artykułu doprecyzowano, że sankcja w postaci naliczania odsetek jak dla zaległości podatkowych będzie miała zastosowanie wówczas, gdy beneficjent nie złoży wniosku o płatność na kwotę wydatków kwalifikowalnych lub nie zwróci niewykorzystanej części zaliczki w terminie 14 dni od dnia upływu terminu. Ponadto w art. 189 ufp uchylono ust. 3f, zgodnie z którym projekty rozliczane w całości albo w części w oparciu o tzw. metody uproszczone wyłączone są spod regulacji ust. 3 zawierającego sankcje za nieterminowe lub niepełne rozliczenie zaliczki. W kontekście coraz szerszego zakresu praktycznego stosowania ww. metod oraz zdobytych w jego toku doświadczeń odrębne traktowanie wspomnianej grupy wydatków nie znajduje już

uzasadnienia. Dodatkowo w treści tego przepisu zamieszczono odwołania do nowej ustawy wdrożeniowej 2021-2027. W art. 114 pkt 11 ustawy znowelizowano przepisy art. 190 ufp. W przypadku projektów rozliczanych w oparciu o tzw. uproszczone metody rozliczeń dotychczasowy warunek, nakładający obowiązek ujęcia we wniosku o płatność wydatków faktycznie poniesionych w terminie do 3 miesięcy, nie może być zrealizowany. W przypadku tego rodzaju wydatków rozliczenie odbywa się na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie, po realizacji określonych produktów lub osiągnięciu planowanych rezultatów. Wykazanie do rozliczenia we wniosku o płatność kwoty ryczałtowej czy stawki jednostkowe będzie możliwe dopiero po realizacji/osiągnięciu zakładanych wskaźników, ale nie później niż w końcowym wniosku o płatność. W przypadku projektów rozliczanych w oparciu o wydatki faktycznie poniesione doprecyzowano, iż wydatek kwalifikowalny powinien zostać ujęty we wniosku o płatność przekazywanym właściwej instytucji w terminie do 3 miesięcy licząc od dnia końca miesiąca, w którym został on poniesiony.

W art. 114 pkt 13 zmieniającym art. 193 ust. 4 ufp zniesiono obowiązek informowania Rady Ministrów o wyrażonej przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (w porozumieniu z Ministrem Finansów) zgodzie na zaciągnięcie zobowiązań przekraczających łączną kwotę wydatków programu.

Dodatkowo, dla zapewnienia ciągłości przepisów w art. 114 pkt 14 został zmieniony art. 194 ust. 4 oraz dodany nowy ust. 5a.

W art. 114 pkt 15 ustawy wprowadzono zmiany do art. 202 ufp mające na celu wprowadzenie podstawy prawnej do wykorzystania środków finansowych pozostałych po zakończeniu realizacji programów finansowanych ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit a i b ufp, które pozostają w dyspozycji ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Wspomniane środki będą zgromadzone na rachunku ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego otwartym w NBP i będą uruchamiane wyłącznie na podstawie dyspozycji wspomnianego ministra na realizację zadań w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna lub programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa lub programów w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg).

Art. 114 pkt 16 ustawy modyfikuje przepisy art. 206 ufp. Proponowane zmiany odzwierciedlają konieczność ujęcia w treści przepisu odwołania do nowej ustawy

wdrożeniowej 2021-2027 oraz do środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonych na zwalczanie deprawacji materialnej.

Art. 114 pkt 17 ustawy zmienia art. 207 ufp. proponowane zmiany mają na celu zamieszczenie odwołania do nowej ustawy wdrożeniowej 2021-2027. Ponadto doprecyzowano ust. 12 w zakresie odwołań od decyzji instytucji pośredniczącej, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W art. 114 pkt 19 ustawy znowelizowano przepisy art. 210 ufp. Projektowane zmiany mają na celu umożliwienie jednostkom systemu wdrażania funduszy unijnych udostępniania i przekazywania informacji zawartych w rejestrze podmiotów wykluczonych w drodze teletransmisji danych. Umożliwienie instytucjom bezpośredniego wglądu w dane zawarte w rejestrze w sposób znaczący przyspieszyłoby proces uzyskiwania informacji i sprawdzania beneficjentów np. przy weryfikacji składanych wniosków o dofinansowanie projektu. Bez zmian natomiast pozostanie sposób i tryb pozyskiwania danych z rejestru przez samych beneficjentów.

W art. 114 zaproponowano również szereg zmian koniecznych dla wdrażania planu rozwojowego. Zmiany w art. 2, art. 5, art. 186 i art. 192 ustawy o finansach publicznych związane są z rozszerzeniem katalogu środków europejskich o środki pochodzące z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, przeznaczone na wsparcie o charakterze bezzwrotnym. Zmiana w art. 153 wyłącza stosowanie zapewnień do środków pochodzących z RRF. Z kolei nowy art. 209a w ust. 1 wskazuje, które z istniejących przepisów ustawy o finansach publicznych nie dotyczą planu rozwojowego (są to: art. 122 ust. 1 pkt 2 lit. b i c, art. 171, art. 187-191, art. 192 ust. 5 i 6, art. 193, art. 194, art. 206 oraz art. 207). Zgodnie z ust. 2 i 3 art. 209a środki europejskie w części dotyczącej planu rozwojowego są przekazywane PFR przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie zlecenia płatności wystawionego przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Ust. 4 stanowi, że do zwrotu środków europejskich przekazanych PFR planu rozwojowego, stosuje się odpowiednio art. 169 ustawy o finansach publicznych dotyczące zwrotu dotacji.

W art. 116 wprowadzono zmiany do ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1861), które przede wszystkim mają na celu określenie podstawy do przyznawania pomocy publicznej ze środków krajowych.

W **art. 119** zaproponowano zmiany do ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (DZ.U. z 2021 r. poz. 422, z późn. zm). Zmiana ma na celu rozszerzenie narzędzi stosowanych przez Szefa KAS w audytach systemu i audytach operacji Polityki Spójności na czynności wykonywane w ramach audytu programu rozwojowego.. Proponowane w projekcie ustawy zmiany do ustawy o KAS mają związek z prowadzonymi audytami/kontrolami środków finansowych pochodzących z UE oraz krajowych środków publicznych, w tym przeznaczonych na współfinansowanie krajowe. Zmiany ustawy mają również na celu dostosowanie obecnych przepisów ustawy o KAS do nowych zadań i ich zakresu dotyczących Szefa KAS oraz organów skarbowych i związanych z wdrażaniem perspektywy finansowej 2021-2027. Jednocześnie należy doprecyzować zasady współpracy z unijnymi i krajowymi instytucjami w zakresie prowadzonych prac/czynności przez Szefa KAS i dyrektorów izb administracji skarbowej. Dotychczasowe doświadczenia z lat ubiegłych – w tym z perspektywy finansowej 2014-2020 - ujawniły szereg wątpliwości i rozbieżności interpretacyjnych lub wykazały zbyt ogólne unormowanie uprawnień i obowiązków Szefa KAS i dyrektorów izb administracji skarbowej w ramach audytu środków publicznych i zasad współpracy z innymi organami i instytucjami.

Zmiany do ustawy o KAS mają na celu m.in. poszerzenie katalogu zadań Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o możliwość przeprowadzania audytu środków pochodzących z UE w nowej perspektywie finansowej. Proponowane brzmienie zmienianych przepisów ustawy o KAS wyznacza obszary kompetencji organów KAS (Szefa KAS i dyrektorów IAS) do wykonywania przedmiotowych audytów.

Poprawka wskazana w art. 14 ust. 1 pkt 10a lit. b posiada charakter doprecyzowujący, iż Szef KAS sprawuje nadzór nad audytem i jego koordynacją w odniesieniu do dyrektorów izb administracji skarbowej przeprowadzających audyt systemu w ramach regionalnych programów operacyjnych i regionalnych programów.

Poprawka wskazana w art. 14 ust. 1 pkt 10a lit. c, posiada charakter doprecyzowujący, iż Szef KAS sprawuje nadzór nad audytem i jego koordynacją w odniesieniu do dyrektorów izb administracji skarbowej przeprowadzających audyt operacji w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych, krajowych i regionalnych programów oraz wspólnej polityki rolnej.

Proponowana zmiana stanowi doprecyzowanie zakresu kategorii audytów, nadzorowanych i koordynowanych przez Szefa KAS, a wykonywanych przez dyrektorów Izb Administracji

Skarbowej, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 10a ustawy o KAS. Zapis obejmuje uszczegółowienie obecnego brzmienia przepisu, poprzez uwzględnienie w jego treści audytu operacji krajowych programów operacyjnych, krajowych programów oraz wyraźne odniesienie w zakresie regionalnych programów operacyjnych i regionalnych programów do audytu systemu zarządzania i kontroli oraz audytu operacji.

Dodatkowo, w związku z koniecznością wprowadzenia nowych regulacji w zakresie planu rozwojowego oraz pobrewitowej rezerwy dostosowawczej do zadań Szefa KAS będzie należał audyt gospodarowania środkami w ramach tych instrumentów.

Proponowane dodanie w art. 14 ust. 1 pkt 18a wynika z potrzeby uzupełnienia ustawowych zadań Krajowej Administracji Skarbowej oraz zadań Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o aspekty związane ze współpracą właściwych komórek organizacyjnych Ministerstwa Finansów, będących jednostkami organizacyjnymi KAS z Europejskim Urzędem ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) w zakresie wynikającym z rozporządzenia 883/2013, zgodnie z którym: „Instytucje, organy, urzędy i agencje oraz, w zakresie, w jakim pozwala na to ich prawo krajowe, właściwe organy państw członkowskich przekazują Urzędowi na jego wniosek lub z własnej inicjatywy wszelkie będące w ich posiadaniu dokumenty lub informacje dotyczące prowadzonego przez Urząd dochodzenia.”(art. 8 (2))

„Właściwe organy państw członkowskich udzielają pracownikom Urzędu, zgodnie z przepisami krajowymi, niezbędnego wsparcia w celu umożliwienia im skutecznego wypełniania ich zadań”(art. 7 (3)).

Ponadto zamieszczenie w ustawie zapisu art. 14 ust. 1 pkt 18a stanowić będzie przewidzianą w prawie krajowym, podstawę prawną dla pełnej realizacji wniosków OLAF, wywodzoną dotychczas wprost z rozporządzenia 883/2013. Powyższe pozwoli również na odpowiednie zasilanie OLAF informacjami w zakresie dochodzeń prowadzonych po stronie dochodowej budżetu (głównie sprawy celne), tzn. przez jednostki organizacyjne KAS właściwe w sprawach skarbowych i celno-skarbowych.

Szef KAS – pełniący funkcję specjalnej jednostki o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 13 ustawy o KAS jest odpowiedzialny za prowadzenie kontroli transakcji określoną w Tytule V Rozdział III rozporządzenia UE 1306/2013.

Dyrektorzy izb administracji skarbowej realizują wnioski z państw członkowskich UE o przeprowadzenie kontroli transakcji w Polsce u przedsiębiorców na podstawie zleceń otrzymanych od Szefa KAS jako sprawującej funkcję specjalnej jednostki.

Zmiana doprecyzowująca i porządkująca w art. 25 ust 1 pkt 5a dotyczy wskazania jako zadanie własne dyrektorów izb administracji skarbowej - już realizowanych zadań celem uniknięcia powstałych wątpliwości interpretacyjnych w zakresie realizacji kontroli transakcji wskazanej w rozporządzeniu UE 1306/2013.

W związku z tym należy doprecyzować zakres kategorii audytów, nadzorowanych i koordynowanych przez Szefa KAS jak również wykonywaniem audytu środków finansowych z funduszy UE i krajowych środków publicznych oraz w związku z pełnieniem przez Szefa KAS funkcji Jednostki Specjalnej – o której mowa w art. 85 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. UE L 349 z 20.12.2013 r., s. 549 z późn. zm.) i wykonywaniem kontroli transakcji i nadzoru nad innymi służbami kontrolnymi w zakresie prowadzenia przez te służby kontroli transakcji należy dokonać zmian art. 25 w zakresie zadań dyrektorów izb administracji skarbowej poprzez dodanie stosownych zapisów w tym zakresie.

Audyt, o którym mowa art. 14 ust. 1 pkt 10a ustawy o KAS, realizowany jest m.in. na próbie projektów wybieranych do badania w oparciu o ściśle określone wymogi Komisji Europejskiej. Co do zasady wybór próby dokonywany jest przy pomocy metod statystycznych. Powyższe wiąże się z brakiem wpływu na ilość oraz obszar, na którym realizowane są projekty wybrane do badania. W związku z powyższym brak jest możliwości precyzyjnego oszacowania czasu i stopnia trudności poszczególnych audytów, jak również określenia ogólnej ilości audytów, koniecznych do zrealizowania przez poszczególne izby. Powyższe przekłada się na wysokie prawdopodobieństwo nierównomiernego obciążenia pracą komórek audytowych, a w konsekwencji wystąpienia w danym okresie niezaangażowanych, wolnych zasobów kadrowych danej izby przy jednoczesnym zagrożeniu terminowości realizacji audytów przez inną.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 5 ustawy o KAS do zadań dyrektora IAS należy wykonywanie audytów, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 10a i w art. 95 ust. 1 pkt. 2-7, w ramach których

nadzór i koordynację sprawuje Szef KAS. Właściwość miejscowa dyrektorów IAS podyktowana jest administracyjnym podziałem terytorialnym kraju i ograniczona do obszaru danego województwa. Powyższe wynika z wydanego na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy o KAS rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib dyrektorów izb administracji skarbowej, naczelników urzędów skarbowych i naczelników urzędów celno-skarbowych oraz siedziby dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 393, z późn.zm.).

Rozporządzenie zostało wydane przed nowelizacją ustawy, która nałożyła na Dyrektorów IAS zadanie w zakresie prowadzenia audytów UE oraz krajowych środków publicznych. Rozporządzenie stanowi podstawę ustalenia właściwości miejscowej wskazanych w nim organów KAS, w odniesieniu do całości realizowanych przez nich zadań – zarówno jako organów podatkowych, jak i nadanych ww. nowelizacją ustawy o KAS, zadań w zakresie audytu środków UE oraz krajowych środków publicznych.

Mając na względzie konieczność zapewnienia bardziej efektywnego wykonywania zadań audytowych zasadnym jest zmiana zapisów art. 25 ustawy KAS poprzez dodanie ust. 4 w proponowanym brzmieniu. Umożliwienie prowadzenia audytów oraz kontroli transakcji, o których mowa w proponowanym pkt 5-5a na terenie całego kraju stanowić będzie podstawę do skorzystania z zasobów kadrowych innych izb. Zmiana przyjmie formę swoistej pomocy pomiędzy izbami administracji skarbowej w przypadku zaistnienia uzasadnionej konieczności wsparcia w realizacji zadań, przyczyni się do poprawy racjonalności wykorzystania potencjału kadrowego poszczególnych izb, a w konsekwencji pozytywnie wpłynie na efektywność i terminowość realizowanych zadań audytowych.

Propozycja dodania ust. 4 w art. 25 ustawy o KAS umożliwi dyrektorowi izby administracji skarbowej przeprowadzanie audytów środków pochodzących z UE oraz krajów należących do EFTA, audytów krajowych środków publicznych oraz wykonywania kontroli transakcji finansowanych z EFRG w podmiotach, które prowadzą działalność wielooddziałową lub wielozakładową lub realizacja projektu następuje w miejscach innych niż ich siedziba. Podmioty te, zgodnie z obowiązującym prawem, często prowadzą również oddzielną (od pozostałych oddziałów lub zakładów) rachunkowość, która ujmuje różne etapy tych samych zdarzeń gospodarczych (np. optymalizacja alokacji kosztów, niewłaściwe wykorzystanie środków produkcji, których zakup był współfinansowany ze środków UE, w tym WPR, wykorzystywanie danych kadrowych, tworzenie fikcyjnego łańcucha dostaw). Stan taki

wymusza konieczność przeprowadzenia audytów lub kontroli przez jeden organ. Dzieje się tak, aby zagwarantować prawidłowość i zupełność ustaleń audytu lub kontroli. Obecnie obowiązujące w tym zakresie przepisy uniemożliwiają podejmowanie takich działań, co powoduje, że konieczne jest przeprowadzenie audytu lub kontroli przez innego (lub kilku innych) właściwych miejscowo dyrektorów izb administracji skarbowej. Niejednokrotnie nie jest to możliwe w tym samym lub przybliżonym terminie, co wpływa na jakość ustaleń i terminowość wykonania zadań. Agregacja ustaleń dokonanych w całym przedsiębiorstwie audytowanego jest konieczna, aby właściwie zinterpretować: zdarzenia gospodarcze ujęte w księgach rachunkowych, faktyczny stan wdrażania projektu, ocenić wykorzystanie przyznanej dotacji, zakresu prowadzonych badań B+R – mającego wpływ na wypłatę środków z programu operacyjnego lub ocenić realne możliwości podmiotu do zrealizowania kontrolowanej transakcji. Analogiczne rozwiązanie jest uregulowane w art. 61 ustawy o KAS i wyposaża naczelnika urzędu celno-skarbowego w uprawnienie do przeprowadzania kontroli celno-skarbowej na terenie całego kraju. Należy nadmienić, że w audycie lub kontroli transakcji, identyfikowane przestępstwa ekonomiczne, charakteryzują się podobnym modus operandi sprawców co na gruncie przepisów prawa podatkowego, z tą różnicą, że dotyczą defraudacji dotacji krajowych i unijnych, podwójnego finansowania projektów lub ich części ze środków programów operacyjnych, pozyskiwania finansowania dla transakcji nieistniejących i posługiwania się nierzetelną lub fałszywą dokumentacją handlową i bankową. Zdaniem DAS, powyższe uprawnienie dla dyrektorów izb administracji skarbowych jest istotne i niezbędne dla bezpieczeństwa finansów publicznych oraz prawidłowego gospodarowania środkami pochodzącymi z UE i budżetu krajowego.

Zapis art. 96 ust. 4 stanowi przeniesienie na grunt ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej regulacji przewidzianej w art. 13 ust. 8 uchylonej ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 720, z późn. zm.) w ostatnim brzmieniu: „w czynnościach kontrolnych mogą uczestniczyć osoby uprawnione na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych, w tym przedstawiciele instytucji Unii Europejskiej, osoby uprawnione na podstawie porozumień, o których mowa w art. 7a ust. 2, a w zakresie realizacji wspólnych programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej - także przedstawiciele innych państw.” Zgodnie z ust. 6 pkt 4 ww. przepisu, osoby, o których mowa powyżej musiały zostać wymienione imienne w upoważnieniu do przeprowadzenia kontroli skarbowej. Upoważnienie do audytu na gruncie obowiązującej ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (art. 62 ust.

8 w zw. z art. 98 ust. 1) przewiduje jedynie wskazanie audytujących przeprowadzających audyt, co bezpośrednio wiąże się z brakiem umocowania podmiotów, o których mowa w art. 96 ust. 4 do uczestniczenia w audycie.

Przywołany przepis ustawy o kontroli skarbowej dodany został ustawą o zniesieniu Generalnego Inspektora Celnego i zmianie ustawy o kontroli skarbowej z 2002 r. (Dz. U. poz. 804) (wówczas ust. 4) w brzmieniu: „ 4. W czynnościach, o których mowa w ust. 3, mogą uczestniczyć osoby uprawnione na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych, a w przypadku dokonywania kontroli środków przekazanych Rzeczypospolitej Polskiej przez instytucje Unii Europejskiej - przedstawiciele organów Unii Europejskiej.”

Z regulacji wynika, że:

1) osoby, o których mowa w art. 13 ust. 4 ustawy o kontroli skarbowej (ostatnie obowiązujące brzmienie to ust. 8) musiały zostać wykazane imiennie w upoważnieniu do kontroli,

2) zapis wszedł w życie przed nowelizacją art. 3a ustawy o kontroli skarbowej (zmiana z 2010 r., nadająca nowe brzmienie art. 3a (audyt), przewidująca odesłanie w zakresie audytu do przepisu art. 13 (możliwość uczestnictwa osób z innych państw w audycie i konieczność ich imiennego wykazania w upoważnieniu)

3) przepis odnosił się do postępowań podatkowych i na zasadzie odpowiedniego stosowania przejęty do audytu UE, a następnie wprowadzony w ustawie o KAS.

Po zmianie ustawy o kontroli skarbowej z 2010 r., przepis otrzymał brzmienie: „W czynnościach kontrolnych mogą uczestniczyć osoby uprawnione na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych, w tym także przedstawiciele organów Unii Europejskiej oraz, w zakresie realizacji wspólnych programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, przedstawiciele innych państw.”.

W zakresie odwołania w treści ostatniego obowiązującego brzmienia przepisu (art. 13 ust. 8) do art. 7a ustawy o kontroli skarbowej (porozumienia)- zapis stanowił implementację dyrektywy Rady 2011/16/UE z 15 lutego 2011 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania i uchylającej dyrektywę 77/799/EWG (Dz. Urz. UE 2011 L 64/1 ze

zm.) ukierunkowanej na stworzenie skutecznego systemu wymiany informacji między administracjami podatkowymi państw członkowskich Unii Europejskiej.

Tożsamy zapis znajduje się w art. 61 ustawy z dnia 11.10.2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (stanowiącej implementację dyrektywy Rady 2010/24/UE), o treści:

1. W drodze porozumienia między organem wnioskującym a organem współpracującym i na warunkach ustalonych przez organ współpracujący urzędnicy upoważnieni przez organ wnioskujący mogą, w celu wspierania wzajemnej pomocy przewidzianej w niniejszej dyrektywie:

- a) być obecni w urzędach, w których organy administracyjne współpracującego państwa członkowskiego wykonują swoje obowiązki;
- b) być obecni podczas postępowań administracyjnych prowadzonych na terytorium współpracującego państwa członkowskiego;
- c) asystować właściwym urzędnikom współpracującego państwa członkowskiego w trakcie postępowań sądowych w tym państwie członkowskim.

2. Porozumienie, o którym mowa w ust. 1 lit. b, może przewidywać, że urzędnicy wnioskującego państwa członkowskiego mogą przesłuchiwać osoby fizyczne i analizować dokumentację, pod warunkiem że jest to dozwolone na mocy ustawodawstwa obowiązującego we współpracującym państwie członkowskim.

3. Urzędnicy upoważnieni przez organ wnioskujący, którzy korzystają z możliwości przewidzianych w ust. 1 i 2, są zawsze w stanie przedstawić pisemne upoważnienie potwierdzające ich tożsamość oraz pełnioną funkcję urzędową

Poprawka wskazana w art. 96 ust. 3 ma charakter porządkujący bowiem w obecnej treści nie wskazano źródła finansowania – pomoc udzielana przez państwa członkowskie EFTA.

Jednocześnie należy rozdzielić zasady opracowywania dokumentów z audytów środków pochodzących z Unii Europejskiej i krajowego współfinansowania oraz audytów krajowych środków publicznych.

Dotychczasowe postanowienia art. 97 łączyły w sobie oba ww. rodzaje audytów, co powodowało wątpliwości interpretacyjne w zakresie rodzaju opracowywanych dokumentów z prac audytowych.

W celu uniknięcia wątpliwości i rozbieżności interpretacyjnych należy oddzielić oba rodzaje audytów i precyzyjnie określić jakie dokumenty i w jakim trybie opracowywane są na potrzeby audytów środków pochodzących z UE oraz audytu krajowych środków publicznych i trybu postępowania. W tym celu proponuje się dodanie art. 97a, w którym określono dokumenty i tryb postępowań w ramach audytów krajowych środków publicznych.

Poprawka ma charakter porządkujący i systematyzujący podział audytów prowadzonych przez Szefa KAS i dyrektorów izb administracji skarbowej.

Obecne brzmienie art. 97 określa formę zakończenia audytu, o którym mowa w art. 95, obejmując swoim zakresem zarówno audyt gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE oraz innych źródeł niepodlegających zwrotowi (ust. 1 pkt 1 i 1a), należący do kompetencji Szefa KAS oraz audyt gospodarowania środkami krajowymi (ust. 1 pkt 2-7), wykonywany przez dyrektora izby administracji skarbowej. Oprócz odmiennych organów w kompetencji których leży sporządzanie wskazanych w art. 97 dokumentów, oba audyty odróżnia rodzaj i charakter przedmiotowych rozstrzygnięć, jak również uprawnienia i obowiązki audytowanego związane z wydaniem dokumentu. Celem zachowania przejrzystej procedury i uniknięcia wątpliwości wynikających z objęcia jednym przepisem różnych adresatów zawartej w nim regulacji, zasadnym jest dokonanie zmiany brzmienia art. 97 poprzez usystematyzowanie zapisów w ramach odrębnych jednostek redakcyjnych tj. art. 97 odnoszącego się do audytu środków pochodzących z budżetu UE oraz art. 97a w zakresie audytu środków publicznych.

Propozycja zmiany art. 97 obejmuje pozostawienie w jego treści regulacji dotyczących audytu gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE oraz niepodlegającymi zwrotowi środkami z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), tj. audytu, o którym mowa w art. 95 ust. 1 i 1 a, realizowanego zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 10 przez Szefa KAS. Tym samym w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia dokumentów sporządzanych po jego zakończeniu (sprawozdanie i opinia) zawarto wyraźne odniesienie do rodzaju audytu (odesłanie do art. 95 ust. 1 pkt 1 i 1a) i nazwanie organu, który je sporządza (Szef KAS). Nowe brzmienie części wspólnej ustępu 1 stanowi z kolei odwołanie do bezpośredniej podstawy prawnej sporządzania dokumentów, o których mowa w zmienianym przepisie tj. art. 127 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego,

Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. U. UE. L. z 2013 r. Nr 347, str. 320, z późn. zm.) (rozporządzenie ogólne). Zgodnie z ww. przepisem instytucja audytowa (funkcję instytucji audytowej zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 14 ustawy o KAS pełni Szef KAS) sporządza opinię audytową zgodnie z art. 63 ust. 7 rozporządzenia finansowego oraz sprawozdanie z kontroli, przedstawiające główne wyniki przeprowadzonych audytów. Usunięcie z części wspólnej ust. 1, zapisu dotyczącego doręczania sprawozdania i opinii audytowanemu oraz zastąpienie go proponowanym zapisem, pełniej odzwierciedla charakter ww. dokumentów, które podlegają reżimowi prawa unijnego i przekazywane są do Komisji Europejskiej. Tym samym wyeliminowany został nieprecyzyjny zapis, wskazujący, że sprawozdanie i opinia doręczane są (w trybie doręczenia o którym mowa w rozdz. 5 działu IV Ordynacji podatkowej w zw. z art. 98 pkt 2 ustawy o KAS) audytowanemu, o których mowa w art. 95 ust. 4.

Realizując cel powyższej zmiany, uchyleniu ulegają ustępy 1a i 1b, odnoszące się do uprawnień audytowanego właściwych dla audytu, o którym mowa w art. 95 ust.1 pkt 2-7 (audyt środków publicznych), które to zapisy przeniesione zostały do dodanego art. 97a.

Nowe brzmienie ust. 2 obejmuje wyłączenie możliwości przekazywania podmiotom w nim wymienionym dokumentacji z audytu (wraz ze sprawozdaniem lub opinią). Proponowana zmiana pełniej oddaje cel regulacji jak i gwarantuje poszanowanie charakteru dokumentów sporządzanych przez instytucję audytową. Zauważyć należy, że obecne brzmienie ust. 2 stanowi w swej istocie przeniesienie na grunt ustawy o KAS regulacji przewidzianej w art. 3a ust. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 720, z późn. zm.) (dalej: ustawa o kontroli skarbowej), zgodnie z którym sprawozdanie lub opinia mogły być doręczone podmiotom wymienionym w art. 27 ust. 5 pkt 2-4 tj. organom Unii Europejskiej, osobom uprawnionym na podstawie zawartych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych oraz przedstawicielom innych państw w zakresie realizacji wspólnych programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Fakultatywne przekazanie dokumentów ww. podmiotom obejmowało jedynie samo sprawozdanie lub opinię bez dokumentacji powstałej w trakcie audytu. Możliwość

przekazania dokumentacji roboczej z kontroli na gruncie ustawy o kontroli skarbowej, przewidywał art. 27 ust. 2, który dotyczył doręczenia jej wraz z wynikiem kontroli właściwemu organowi lub dysponentowi części budżetowej, ale tylko w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości. Wówczas organ lub dysponent części budżetowej zobowiązany był w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia wyniku kontroli zawiadomić organ kontroli skarbowej o sposobie wykorzystania zawartych w nim ustaleń lub o przyczynach ich niewykorzystania (art. 27 ust. 3 ustawy o kontroli skarbowej). Rozbieżność celu powyższych regulacji z charakterem audytu środków pochodzących z budżetu UE i sporządzanych w jego wyniku sprawozdań i opinii uzasadnia również konieczność uchylenia ustępów 3 i 4 zmienianego przepisu art. 97, odnoszących się do audytu środków publicznych i przeniesienie ich do projektowanego art. 97a.

Jednocześnie w wyliczeniu zawartym w ust. 2 proponuje się uchylić pkt 4, wskazujący na możliwość przekazywania sprawozdania lub opinii przedstawicielom innych państw w zakresie realizacji wspólnych programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Kwestia przekazywania sprawozdanie i opinii z audytu środków pochodzących z budżetu UE uregulowana została w art. 138 lit. c rozporządzenia ogólnego, zgodnie z którym terminie do 15 lutego każdego roku ww. dokumenty przedkładane są do Komisji Europejskiej. Powyższe stanowi realizację obowiązku informowania Komisji Europejskiej o wynikach audytów, ujętych w przekazywanych sprawozdaniach, celem zajęcia przez ten organ ostatecznego stanowiska wobec stwierdzonych nieprawidłowości. Możliwość informowania innych podmiotów/ organów UE w powyższym zakresie wywodzić można z odrębnych regulacji i praktyk audytowych. Z obowiązującego brzmienia pkt. 4 nie wynika z kolei o jakich podmiotach w nim mowa, w szczególności czy dotyczy on wyłącznie przedstawicieli z krajów UE. Ewentualna wymiana informacji w zakresie objętym sprawozdaniem z audytu pomiędzy państwami, w kontekście realizacji wspólnych programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE wynika z przepisów prawa UE. Z praktyki i doświadczenia instytucji audytowej nie wynika możliwość zidentyfikowania sytuacji warunkujących zastosowanie uprawnień do przekazania sprawozdania i opinii podmiotom, opisanym w pkt 4, co z kolei przemawia za zasadnością jego uchylenia.

Dodanie art. 97a polega na ujęciu w osobnym przepisie przedmiotu regulacji w odniesieniu wyłącznie do audytu środków publicznych, o którym mowa w art. 95 ust. 1 pkt 2-7,

wykonywanym, zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 5 przez dyrektora izby administracji skarbowej. Przede wszystkim projektowany zapis wyraźniej precyzuje, że dokumentem wydawanym na zakończenie tego audytu jest jedynie sprawozdanie (ust. 1).

Brzmienie ust. 1 i 1a stanowi przeniesienie zapisów z obowiązującego art. 97 w zakresie uprawnień przysługujących audytowanemu, realizowanych po doręczeniu sprawozdania.

Zapis proponowany w ust. 2, wskazuje na możliwość przekazania sprawozdania właściwym organom lub dysponentom części budżetowych oraz podmiotom sprawującym nadzór lub kontrolę nad działalnością audytowanego. Przekazywanie sprawozdania z audytu środków publicznych, w kontekście katalogu podmiotów wymienionych w obecnym brzmieniu art. 97 ust. 2 pkt.1-4, realizowane jest wyłącznie wobec podmiotów, o których mowa w pkt. 1. Proponowany zapis ust. 2 stanowi zatem powtórzenie uprawnienia przewidzianego w art. 97 ust. 2 pkt 1 z jednoczesnym dostosowaniem go do audytu środków publicznych (usunięcie z wprowadzenia do wyliczenia opinii oraz dokumentacji z audytu). Z kolei proponowany zapis w ust. 3 i 4 jest dopełnieniem regulacji przewidzianej w ust. 2, stanowiąc równocześnie powtórzenie obecnego brzmienia ust. 3 i 4 zmienianego przepisu.

Art. 120 pkt 2 ustawy w art. 121a ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082) uwzględnia, w przypadku projektów współfinansowanych z EFS+ możliwość dodania do umowy o staż uczniowski trzeciej strony umowy (podmiot realizujący projekt ze środków unijnych), co umożliwi przepływ środków z projektu od beneficjenta do stażysty lub podmiotu przyjmującego na staż. Przepis ten wypełni lukę w zakresie przekazywania środków na finansowanie stażu uczniowskiego i zniweluje trudności w dystrybucji środków w ramach projektów dotyczących staży uczniowskich występowały w trakcie realizacji projektów w okresie finansowania 2014-2020.

Art. 121 dokonuje zmiany w ustawie dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 481) polegającej na wskazaniu KOWR do realizacji operacji współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) przeznaczonych na zwalczanie deprawacji materialnej.

Art. 126 projektu wprowadza zmiany ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1342), zwanej dalej „ustawą o PPK”.

Art. 126 pkt 1, 12 i art. 138 projektu. Aktualnie brak jest ustawowej definicji pojęcia „numeru identyfikacyjnego”. Z tego względu pojawiają się wątpliwości na podstawie jakiego numeru

należy ewidencjonować w ewidencji PPK pracodawców i umowy o zarządzanie PPK. Proponuje się, aby pod tym numerem rozumieć NIP lub REGON. Ze względu na brak w ustawie definicji numeru identyfikacyjnego REGON proponuje się dodanie również tej definicji (art. 2 ust. 1 pkt 14a ustawy o PPK).

W przypadku kiedy pracodawca lub zleceniodawca nie ma numeru identyfikacyjnego obowiązki podmiotu zatrudniającego powinny spoczywać na płatniku składek na ubezpieczenia społeczne. Celem proponowanej zmiany definicji podmiotu zatrudniającego jest umożliwienie przystąpienia do PPK osobom zatrudnionym u pracodawców lub zleceniodawców, za których obowiązki związane z wypłatą wynagrodzenia oraz wynikające z przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych czy przepisów podatkowych wykonuje inny podmiot (art. 2 ust. 1 pkt 21 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 2 projektu. W obecnym stanie prawnym podmioty zatrudniające, niestosujące ustawy o PPK na podstawie art. 13 ust. 1 tej ustawy, nie mają obowiązku informowania PFR o powodach niewdrażania PPK. Po zmianie będą one miały taki obowiązek wraz ze wskazaniem powodu niestosowania przez nie ustawy o PPK (art. 8 ust. 5c ustawy o PPK). Jest to niezbędne dla zapewnienia PFR możliwości weryfikacji prawidłowości działań w zakresie PPK tych podmiotów zatrudniających.

Art. 126 pkt 3 i pkt 6 lit. c projektu. Celem tych zmian jest ograniczenie obowiązków informacyjnych nałożonych na instytucje finansowe. Aktualnie instytucja finansowa ma obowiązek przekazywania pracodawcy informacji o każdej dokonywanej wypłacie, wypłacie transferowej i zwrocie. Informowanie pracodawcy o realizacji złożonych przez uczestnika PPK dyspozycji dotyczących zwrotu lub wypłaty transferowej nie ma jednak żadnego praktycznego uzasadnienia. Dla pracodawców informacje te są zbędne (uchylenie art. 12 ust. 6 i art. 19 ust. 6 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 4 projektu. Aktualnie dopłata roczna nie przysługuje uczestnikowi PPK, pomimo że nabył do niej prawo - w przypadku, kiedy pracodawca zwolnił się (na podstawie porozumienia ze związkami zawodowymi, w związku z tym, że opłaca składki do pracowniczych programów emerytalnych) z finansowania wpłat podstawowych do PPK. Zwolnienie się przez pracodawcę z finansowania przez niego wpłat do PPK nie powinno wpływać na uprawnienia uczestnika do otrzymania dopłaty rocznej. Tym bardziej, że sytuacje kryzysowe, kiedy pracodawca nie finansuje wpłat do PPK, nie powodują utraty przez uczestnika uprawnień do dopłaty rocznej (uchylenie art. 13 ust. 3 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 5 projektu. Celem tej zmiany jest doprecyzowanie, że zawarcie umowy o prowadzenie PPK dla osoby, która ukończyła 55 lat następuje zawsze na wniosek tej osoby. Obecnie obowiązujący art. 15 ust. 3 ustawy o PPK wprowadza niepewność na jakich zasadach należy zapisywać do PPK osoby, które ukończyły 55 lat. Z tego względu celowe jest uchylene budzącego wątpliwości art. 15 ust. 3 ustawy o PPK. Zmiana w art. 15 ust. 2 ustawy o PPK, ma charakter porządkowy.

Art. 126 pkt 6 lit. a i b projektu. Aktualnie uczestnik PPK składa podmiotowi zatrudniającemu oświadczenie o zawartych w jego imieniu umowach o prowadzenie PPK w terminie 7 dni po upływie 10 dni miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin 3 miesięcy zatrudnienia. Tak skomplikowany sposób wyznaczania tego terminu nie jest uzasadniony. Dlatego proponuje się, aby to oświadczenie mogło być składane w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy o prowadzenie PPK w imieniu i na rzecz uczestnika PPK (art. 19 ust. 1 i 2 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 7 projektu. Celem proponowanej zmiany jest ujednoczenie terminów obowiązywania deklaracji dotyczących PPK, składanych przez pracowników. Proponuje się, aby deklaracja wpłaty dodatkowej do PPK obowiązywała od miesiąca następującego po miesiącu, w którym została złożona - analogicznie jak inne deklaracje dotyczące wpłat składane przez uczestników PPK (art. 27 ust. 3a ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 8 projektu. Celem proponowanej zmiany jest uproszczenie obsługi PPK przez pracodawców poprzez ujednoczenie terminu dokonywania pierwszej i kolejnych wpłat do PPK. Obecnie terminy te różnią się. Proponowana zmiana ma na celu umożliwienie pracodawcom dokonywania pierwszych wpłat do PPK począwszy od dnia, w którym zostały naliczone i pobrane - nawet w tym samym miesiącu, w którym została zawarta umowa o prowadzenie PPK (art. 28 ust. 1 ustawy o PPK). Na takich zasadach aktualnie dopuszczalne jest dokonywanie kolejnych wpłat. Brak jest uzasadnienia dla stosowania innych zasad do dokonywania pierwszych wpłat i kolejnych wpłat do PPK.

Art. 126 pkt 9 projektu. Aktualnie brak jest w ustawie regulacji wskazujących zasady postępowania w przypadku dokonania nienależnych wpłat do PPK i dopłat od Państwa. Dotyczy to sytuacji dokonania tych wpłat na przykład w razie zawarcia umowy o prowadzenie PPK na rzecz osoby niespełniającej definicji osoby zatrudnionej, dokonania wpłat po złożeniu przez uczestnika PPK deklaracji o rezygnacji z dokonywania wpłat do PPK, czy dokonania wpłat w wysokości wyższej niż należna. W związku z powyższym

konieczne jest uregulowanie tej kwestii w ustawie o PPK poprzez umożliwienie wycofania nienależnych wpłat do PPK i dopłat od Państwa. Wycofanie będzie następowało po stwierdzeniu, że zostały dokonane bezpodstawnie (tj. wpłaty były nienależne). Powinny one zostać zwrócone na rzecz podmiotu, który je sfinansował. Taki zwrot byłby możliwy bez potrzeby składania przez uczestnika PPK dyspozycji odkupienia lub umorzenia jednostek uczestnictwa (art. 28a ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 10 lit. a projektu. W obecnym brzmieniu przepisów wpłata powitalna przekazywana jest do PFR w terminie do 30 dni po zakończeniu kwartału i w tym samym terminie powinna trafić na rachunek uczestnika PPK. Przekazanie wpłaty powitalnej następuje za pośrednictwem PFR. W praktyce mogłoby okazać się, że wpłata powitalna nie zostałaby zaewidencjonowana na rachunku PPK uczestnika PPK w terminie ustawowym, jeżeli minister właściwy do spraw pracy przekazałby PFR środki w okolicach końca terminu na ich przekazanie. Proponuje się przesunięcie terminu na przekazanie wpłaty powitalnej na rachunek PPK uczestnika PPK o kolejne 15 dni – w terminie 45 dni po zakończeniu kwartału (art. 31 ust. 2 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 10 lit. b i pkt 11 i 12 projektu. Projektowane przepisy regulują kwestie wpłaty powitalnej i dopłaty rocznej. Między innymi wprost przewidują, że niezaewidencjonowane wpłaty powitalne i dopłaty roczne podlegają zwrotowi. Obecnie brakuje takiej wyraźnej regulacji (art. 31 ust. 7 art. 34 i art. 35 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 14 projektu. Celem proponowanej zmiany jest umożliwienie udostępniania danych posiadanych przez PFR (wskazanych w tym przepisie) spółce zależnej - PFR Portal PPK. Chodzi o dane wymienione w art. 72 i art. 73, czyli dane dotyczące podmiotów zatrudniających, które wdrożyły PPK (zawarły umowę o zarządzanie PPK) oraz dane dotyczące tych umów. Pozyskanie przez Spółkę PFR Portal PPK tych danych pozwoli na efektywne dotarcie z ofertą edukacyjną do podmiotów zatrudniających, w których statystyki wykazują niską partycypację w programie PPK (art. 76 ust. 1 pkt 2 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 15 projektu. Aktualnie istnieją wątpliwości, czy PFR może upubliczniać wyniki analiz statystycznych. W celu uniknięcia tych wątpliwości postulujemy wprowadzenie zmian w przepisach, pozwalających PFR na rozpowszechnianie wyników analiz statystycznych danych z ewidencji PPK (art. 76a ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 16 i 19 projektu. Aktualnie instytucje finansowe zwracają środki pochodzące z nienależnych dopłat od Państwa bezpośrednio do ministra właściwego do spraw pracy. Proponuje się, aby środki te najpierw trafiały do PFR, który będzie je zbiorczo (po zakończonym procesie przyznawania dopłat) zwracał do ministra właściwego do spraw pracy (art. 83 ust. 1 pkt 3 i art. 105 ust. 2 pkt 4 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 17 projektu. Aktualnie w przypadku rozpoczęcia wypłat z rachunku PPK po 60. roku życia nie należy dokonywać wpłat na żaden rachunek PPK tego uczestnika. Nie ma jednak mechanizmu pozwalającego pracodawcy na uzyskanie informacji o rozpoczęciu tych wypłat. Z tego względu proponuje się dodać przepis umożliwiający pracodawcy uzyskanie informacji o rozpoczęciu wypłaty przez uczestnika PPK po 60. roku życia (art. 97 ust. 2–3 ustawy o PPK).

Art. 126 pkt 18 projektu. Aktualnie instytucja finansowa, przed dokonaniem wypłaty transferowej, ma obowiązek sporządzić informację dotyczącą uczestnika PPK, z którego rachunku PPK ma zostać dokonana wypłata transferowa - w formie elektronicznej pozwalającej na utrwalenie jej na trwałym nośniku. Wymóg sporządzenia informacji w formie elektronicznej stanowi utrudnienie dla instytucji finansowych, gdyż wiąże się z koniecznością podpisania tej informacji kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Proponuje się, aby informacja ta była sporządzana w postaci elektronicznej umożliwiającej jej utrwalenie na trwałym nośniku. Taka zmiana jest spójna z pozostałymi przepisami ustawy PPK, regulującymi zasady sporządzania informacji dla uczestnika PPK oraz komunikacji pomiędzy tym uczestnikiem a instytucją finansową. Zmiana ta nie ma charakteru zmiany, która wpływałaby na zakres regulacji zawartych w wydanym na podstawie art. 104 ust. 5 rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie sporządzania i przekazywania przez wybraną instytucję finansową informacji dotyczącej uczestnika pracowniczego planu kapitałowego, z którego rachunku ma zostać dokonana wypłata transferowa (Dz.U. poz. 1742).

Ze względu na powierzenie nowego zadania Polskiemu Funduszowi Rozwoju, konieczne jest także dokonanie niezbędnych zmian w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1010). Zmiany dotyczą samego powierzenia tej funkcji oraz dodania nowych upoważnień do podejmowania działań w zakresie obsługi finansowej planu rozwojowego – tak pozyskiwania finansowania, jak i dalszego przekazywania wsparcia do jego odbiorców (**art. 127**).

Art. 128 pkt 2 ustawy dodaje w art. 36 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062) pkt 7a, zgodnie z którym Fundusz Dostępności, który jest państwowym funduszem celowym, w rozumieniu przepisów ufp będzie mógł być zasilany ze środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Wprowadzenie tej zmiany jest konieczne w związku z planowanym finansowaniem ze środków EFS+ inwestycji dotyczących zapewnienia dostępności.

Art. 129 Zmiany w ustawie z dnia 30 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw polegają na przedłużeniu:

- 1) *vacatio legis* dla przepisów określających nowe zasady wykonywania obowiązków sprawozdawczych w ramach inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
- 2) terminu obowiązywania dotychczasowych rozporządzeń Ministra Cyfryzacji 1) w sprawie inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych oraz 2) w sprawie informacji o infrastrukturze technicznej i kanałach technologicznych oraz o stawkach opłat za zajęcie pasa drogowego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ww. ustawy, nowe zasady prowadzenia inwentaryzacji wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. Niemniej, ze względu na liczne głosy przedstawicieli rynku telekomunikacyjnego o konieczności skupienia się na dostosowaniu ich działalności do zmian projektowanych w procedowanej obecnie ustawie – Prawo komunikacji elektronicznej, w szczególności w zakresie relacji operatorów z konsumentami usług telekomunikacyjnych, zasadnym jest, aby zmiany w relacjach prawnych operatorów względem administracji publicznej – w tym te już uchwalone, a które jeszcze nie weszły w życie – zostały odsunięte w czasie, co da operatorom przestrzeń i ograniczy koszty zorganizowania działalności telekomunikacyjnej zgodnej z literą projektowanych przepisów ustawy – Prawo komunikacji elektronicznej.

Projektowane przepisy mają związek z jednym z kamieni milowych dla komponentu C Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, tj. rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji w sprawie inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych. Projektowane zmiany umożliwiają wejście w życie tego rozporządzenia najpóźniej z dniem 1 stycznia 2023 r., niemniej nie stoi to w sprzeczności z terminem realizacji ww. kamienia milowego w założonym terminie 1 kwartału 2022 roku – prace nad tym rozporządzeniem zostały już

podjęte i w tym momencie nie przewiduje się ryzyka jego wydania z przekroczeniem deklarowanego w KPO terminu realizacji kamienia milowego. Projektowana zmiana ma neutralny wpływ na finanse publiczne oraz pozytywny wpływ na sytuację przedsiębiorców telekomunikacyjnych, poprzez wydłużenie czasu dostosowania ich działalności do nowych obowiązków sprawozdawczych względem Prezesa UKE..

Art. 130 wprowadza zmiany do ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129). Poprawka ma charakter porządkujący i ma na celu zapewnienie spójności z prawem UE.

W przepisach działu XI, rozdziału 1 (art. 596 – art. 602) ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (uPzp) ustawodawca zamieścił przepisy określające system organów kontroli zamówień publicznych oraz przepisy materialne normujące prawa i obowiązki tych organów oraz kontrolowanych zamawiających.

Wśród organów kontroli zamówień publicznych, w treści przepisu art. 596 ust. 1 pkt 4 uPzp, została wymieniona instytucja audytowa (IA), o której mowa w art. 123 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.

Instytucja audytowa prowadzi audyt prawidłowości gospodarowania środkami pochodzącymi z UE a nie kontrolę zamówień publicznych, w rozumieniu ustawy Pzp. Na gruncie krajowego porządku prawnego instytucję audytową wskazano w przepisie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz w obecnym projekcie ustawy dla perspektywy finansowej 2021-2027. Jej rolę pełni Szef Krajowej Administracji Skarbowej. Zadania instytucji audytowej określone zostały m.in. w przepisach art. 127 wskazanego rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz w projekcie rozporządzenia UE dla nowej perspektywy finansowej. Instytucja audytowa zapewnia prowadzenie audytu prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego, na podstawie stosownej próby operacji w oparciu o zadeklarowane wydatki. Wydatki te są poddawane audytowi na podstawie reprezentatywnej próby i co do zasady z wykorzystaniem statystycznych metod doboru próby. Wszelkie prace wykonywane przy prowadzeniu audytów środków unijnych, realizowane są z uwzględnieniem międzynarodowych standardów audytu. Metodologia (np. analizy ryzyka, testy, dobór próby, dobór zakresu podmiotowego i przedmiotowego) wynikają z wieloletniej praktyki i procedur ukształtowanych na gruncie przepisów i wytycznych KE.

IA działa w zgodzie z międzynarodowo przyjętymi standardami audytu przy czym celowościowo realizuje podobne założenia, jakie zdają się stać za zapisami uPzp, np.

udostępnia wyniki swoich prac audytowanym i prowadzi procedurę kontradyktoryjną. Ponadto, wzory dokumentów audytowych (sprawozdanie, opinia, protokół) są określone w przepisach UE i/lub krajowych. Z przeprowadzonych prac audytowych, corocznie, instytucja audytowa sporządza i przesyła do KE:

- opinię audytową;
- sprawozdanie, przedstawiające główne wyniki audytów, w tym ustalenia dotyczące defektów stwierdzonych w systemach zarządzania i kontroli oraz proponowane i wdrożone działania naprawcze.

Przepisy prawne (unijne i krajowe) nie przewidują, aby instytucja audytowa mogła wytworzyć inne dokumenty, które byłyby formalnym udokumentowaniem jakichkolwiek innych działań, których charakter lub cel można uznać za kontrolę zamówień publicznych. IA nie wydaje również wyniku kontroli w rozumieniu ustawy PZP.

Nie jest dopuszczalne zatem zrównanie funkcji i zadań instytucji audytowej z funkcją organu kontroli zamówień publicznych.

Należy odróżnić tryb prowadzonego postępowania przez instytucję audytową czyli audyt od kontroli, której cel i zakres nie jest tożsamy. Audyt jest połączeniem wielu czynności materialno-technicznych – w tym m.in. badania zamówień publicznych jeżeli wystąpią – i jest prowadzony przez instytucję audytową w celu uzyskania racjonalnego zapewnienia, że system zarządzania i kontroli funkcjonuje skutecznie, zapobiega błędom i nieprawidłowościom, wykrywa je i koryguje, a środki finansowe z UE wydatkowane są zgodnie z obowiązującym prawem i celami, na które zostały przeznaczone. Natomiast kontrola skupia się wyłącznie na sprawdzeniu zgodności postępowania o udzielenie zamówienia z przepisami ustawy Pzp i jej celem jest wyłącznie porównanie stanu faktycznego u zamawiającego z takim, jaki powinien był zaistnieć zgodnie z przepisami ustawy.

Obecne zapisy ustawy PZP zrównały powyższe odrębne od siebie tryby postępowania, co jest niezasadne. Instytucja audytowa pełni rolę niezależnego audytora i przysługuje jej walor niezależności funkcjonalnej od pozostałych instytucji systemu zarządzania i kontroli.

Wobec powyższego należy zmienić obecne przepisy ustawy PZP celem zapewnienia prawidłowego wykonywania funkcji i zadań instytucji audytowej, zgodnie z prawem UE oraz międzynarodowymi standardami audytu.

Rozdział 20. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art.131 Przepis wprowadza rozwiązanie mające na celu wykorzystanie zgromadzonego potencjału eksperckiego. Kandydaci na ekspertów perspektywy finansowej 2014-2020 widniejący na wykazie właściwej instytucji mogą w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy uzyskać w uproszczony sposób status ekspertów w okresie programowania 2021-2027.

Art. 132 W przyjęto, że odpowiednie uchwały inicjujące prace nad strategią rozwoju ponadlokalnego podjęte przed dniem wejścia w życie zmiany ustawy o samorządzie gminnym, stają się uchwałami w sprawie szczegółowego harmonogramu opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, o których mowa w dodawanym do ustawy o samorządzie gminnym art. 10g ust. 4a i 4b. Takie rozwiązanie umożliwi zakończenie rozpoczętych procesów sporządzania strategii rozwoju ponadlokalnego bez zwłoki i bez potrzeby powtarzania procedury wynikającej z nowych wymogów wprowadzanych niniejszą ustawą.

Art. 133 ma charakter porządkujący i ma na celu zapewnienie ciągłości działań instytucji audytowej dla nowej perspektywy finansowej 2021-2027. W ramach prowadzonych działań instytucje audytowe mogą dokonywać oceny opracowanych dokumentów związanych z wdrażaniem nowej perspektywy 2021-2027. Przedmiotowe dokumenty opracowywane są m.in. przez instytucje systemów zarządzania i kontroli na potrzeby wdrażania programów operacyjnych. Instytucja audytowa – w ramach zadań doradczych – może wydawać opinie o ww. dokumentach wraz ze wstępnie formułowanymi ocenami co do jakości projektowanych rozwiązań i mechanizmów. Opinie i oceny IA mogą być przedkładane przez instytucje zarządzające służbom Komisji Europejskiej w celu zatwierdzenia dokumentów programowych. Celem projektowanego przepisu jest formalne uznanie podjętych czynności oraz wydanych opinii i ocen IA w zakresie m.in. otrzymanych dokumentów od instytucji wdrażających programy operacyjne, jako posiadających walor ważności pomimo ich opracowania i wydania przez IA przed dniem wejścia w życie ustawy wdrożeniowej.

Art. 134 stanowi przepis przejściowy regulujący kwestię objęcia przepisami ustawy programu dotyczącego zwalczania deprawacji materialnej, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, przyjętego przed dniem wejścia w życie ustawy.

W art. 135 zawarto przepis przejściowy wynikający ze zmian wprowadzanych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dotyczący wniosków o udzielenie pożyczek, o których mowa w art. 61e pkt 1 - 2 zmienianej ustawy, złożonych przed dniem wejścia w

życie niniejszej ustawy, oraz umów o pożyczkę na utworzenie stanowiska pracy, o których mowa w art. 61h ust. 1, i umów o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej, o których mowa w art. 61i ust. 1 zmienianej ustawy zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 136 przewiduje, że projekt planu rozwojowego przyjęty przez Radę Ministrów przed dniem wejścia w życie ustawy staje się projektem planu rozwojowego w rozumieniu uzppr, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i może być zmieniany.

Zgodnie z **art. 137** ust. 1 przedsięwzięcia stanowiące element inwestycji wybrane do objęcia wsparciem z planu rozwojowego, o którym mowa w Rozdziale 2aa ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przed wejściem w życie ustawy, stają się przedsięwzięciami wybranymi do objęcia wsparciem z planu rozwojowego w rozumieniu ustawy. Jednak w przypadku, w którym umowy i porozumienia zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy nie zapewniają spełnienia wszystkich wymagań i obowiązków ciążących na jej stronach, podlegają dostosowaniu do wymagań określonych w art. 141za ust. b ustawy w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy (ust. 2).

W **art. 138** uregulowano w przepisy przejściowe do zmiany ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, zgodnie z którymi:

- 1) udzielenie pomocy po dniu 31 grudnia 2021 r. możliwe będzie pod warunkiem zatwierdzenia mapy pomocy regionalnej przez Komisję Europejską na lata 2022-2027;
- 2) zostanie zachowany dotychczasowy poziom dofinansowania określony w ramach konkursu w przypadku wniosków złożonych przed 1 stycznia 2022 r. dotyczących projektów realizowanych na obszarach, w których wzrosła intensywność regionalnej pomocy inwestycyjnej (RPI);
- 3) zostanie obniżony wnioskowany poziom dofinansowania zgodnie z nową, zatwierdzoną przez Komisję Europejską mapą pomocy regionalnej na lata 2022-2027, w przypadku projektów, realizowanych na obszarach, w których intensywność RPI będzie niższa od dotychczasowej.

W **art. 139- art. 141** wprowadzono przepisy przejściowe dla regulacji zawartych w ufp (art. 114 ustawy) zmienianych niniejszą ustawą. Ze względu na porządkujący i doprecyzowujący

charakter zmienianych przepisów ufp w zakresie przedawnienia zobowiązań do zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych należności związanych z realizacją projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także odsetek od tych środków i od tych należności, proponuje się aby do wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy postępowań o odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania do zwrotu tych środków stosowane były już przepisy zmienionej ufp w tym zakresie. Analogiczna reguła znajdzie zastosowanie do terminów przedawnienia zobowiązania do zwrotu ww. środków. Projektowane przepisy materialne w zakresie odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania do zwrotu środków, o których mowa w art. 60 pkt 6 nie rozszerzają sposobu zakresu odpowiedzialności tych osób, przesłanek tej odpowiedzialności, ani materialnoprawnej „dolegliwości” tej regulacji, wprowadzają natomiast kompleksową regulację, której dotychczasowe przepisy nie zapewniały i budziły wątpliwości interpretacyjne. Podobnie proponuje się stosowaniu już zmienianych przepisów ufp do umów o dofinansowanie oraz decyzji o dofinansowaniu zawartych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020.

W związku z tym, że obecnie zawierane są umowy o zarządzanie PPK przez podmioty, które zostaną objęte ustawą, konieczne jest wprowadzenie w **art. 142** przepisu przejściowego. Proponuje się, aby przewidywał on, że rozwiązania dotyczące podmiotu zatrudniającego i numeru identyfikacyjnego, miały zastosowanie także do umów o zarządzanie PPK i umów o prowadzenie PPK zawartych przed wejściem w życie projektowanej ustawy (art. 126 projektu). Brak przepisu przejściowego spowoduje brak możliwości realizowania przez te podmioty obowiązków w zakresie PPK ze względu na brak możliwości zaewidencjonowania tych umów w ewidencji PPK, jak również w systemach informatycznych instytucji finansowych zarządzających PPK.

W **art. 143** zawarto uregulowania dotyczące pierwszego planu finansowego Funduszu Rozwoju Regionalnego, o którym mowa w art. 24g uzppr. Zgodnie z ust. 1 sporządza go dysponent na okres od dnia utworzenia Funduszu Rozwoju Regionalnego na rok 2022. Projekt planu, jest sporządzany w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (ust. 2).

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14-dniowego *vacatio legis* (**art. 144**), z wyjątkiem:

- 1) art. 109 pkt 7 w zakresie rozdziału 4c, art. 112, art. 129 oraz art. 138, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r;
- 2) art. 114 pkt 18 i art. 141 ust. 3, które wchodzi w życie po upływie 36 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 126 pkt 9, 16, 17 i 19, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 4) art. 126 pkt 11 i 12, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 1 lipca 2019 r.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Przyjmuje się że projekt będzie miał pozytywny wpływ na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców. Opierając się o doświadczenia z wdrażania perspektyw 2010-2013 oraz 2014-2020 założono, że do sektora przedsiębiorstw trafi dofinansowanie unijne w kwocie około 140 mld zł w cenach bieżących, tj. około 129 mld zł w cenach 2020 r. Przyjęto, że połowa wspomnianych środków trafi do sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, a połowa – do dużych przedsiębiorstw. Parametry obliczeń: kurs 1 EUR = 4,5 PLN, deflator – 2%.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 *uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) oraz stosownie do wymogów art. 5 *ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).